

Speurgids 2013

Ondernemen & Innoveren

Het Vlaamse overheidsbudget voor Economie, Wetenschap en Innovatie

Woord vooraf

Om Vlaanderen tegen 2020 naar de top vijf van Europese regio's te leiden is een geïntegreerde aanpak nodig over de grenzen van de beleidsdomeinen van de Vlaamse overheid heen. Het beleid inzake Economie, Wetenschap en Innovatie kiest resoluut voor de ontwikkeling van een kennisintensieve economie in Vlaanderen. Innovatie is immers de stuwende kracht achter economische groei. De doelstelling van de Speurgids Ondernemen & Innoveren is dan ook om een geïntegreerd overzicht aan te reiken van alle instrumenten en beleidskredieten die enerzijds het economisch beleid, en anderzijds het wetenschaps- en innovatiebeleid gestalte geven.

Om de duurzame transformatie van de Vlaamse economie te bewerkstelligen werden zes strategische doelstellingen geformuleerd: bedrijven door de crisis helpen, meer en sterker ondernemerschap, een meer groene economie, een meer innovatieve en kennisintensieve economie en ten slotte een sterkere internationalisering van de Vlaamse economie. Deze doelstellingen geven aan wat de essentiële bouwstenen zijn van de nieuwe, veel meer op innovatie gerichte economie in Vlaanderen. Nieuw in deze editie van de Speurgids Ondernemen & Innoveren is dat Deel 1 een overzicht aanreikt van de instrumenten uit alle beleidsdomeinen die bijdragen aan deze strategische doelstellingen en dus niet meer beperkt is tot het beleidsdomein Economie, Wetenschap en Innovatie (EWI). Naar analogie met het wetenschaps- en innovatiebeleid, laat dit toe om een globale analyse te maken van de overheidskredieten die bestemd zijn voor het economisch beleid.

Het totale budget in 2013, gebaseerd op de initiële overheidskredieten, voor het horizontaal economisch beleid bedraagt 325,56 miljoen euro. Het grootste aandeel hierin, een bedrag van 104,8 miljoen euro, gaat naar diverse instrumenten en initiatieven die het ondernemerschap stimuleren en versterken.

Meer middelen voor Onderzoek & Ontwikkeling (O&O) vormt een centrale doelstelling binnen ViA en het Pact 2020. Wetenschap en innovatie vormen samen immers de brandstof voor ondernemers om de maatschappelijke en economische vernieuwing te creëren die nodig is om van Vlaanderen een topregio te maken op economisch, ecologisch en sociaal vlak. De beslissing van de Vlaamse Regering om meer te investeren in wetenschap en innovatie wordt bestendigd in 2013: de initiële beleidskredieten voor O&O verhogen met 59,5 miljoen euro, waarvan 30 miljoen euro eenmalige uitgaven. De beoogde toename met 62,5 miljoen euro in 2013 is dus reeds grotendeels gerealiseerd.

Het totale wetenschaps- en innovatiebudget in 2013 bedraagt 1,979 miljard euro, waarvan 1,271 miljard euro voor onderzoek en ontwikkeling, verspreid over de dertien beleidsdomeinen van de Vlaamse overheid.

De Speurgids Ondernemen & Innoveren geeft een transparant overzicht van deze middelen en biedt hiermee een belangrijke aanzet voor verdere analyse en monitoring van beleidsindicatoren. We willen u hiermee een verduidelijkende leidraad aanreiken voor uw speurtocht binnen het Vlaamse economie-, wetenschaps- en innovatiebeleid.

Minister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Economie, Buitenlands Beleid, Landbouw en Plattelandsbeleid

Kris Peeters

Viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding

Ingrid Lieten

Inhoudsopgave

WOORD VOORAF	1
INHOUDSOPGAVE	3
TEN GELEIDE	5
DEEL 1 DUURZAME TRANSFORMATIE VAN HET VLAAMSE ECONOMISCHE WEEFSEL	7
Inleiding	8
Hoofdstuk 1.1 Bedrijven door de crisis helpen	9
Hoofdstuk 1.2 Meer en sterker ondernemerschap	12
Hoofdstuk 1.3 Een meer groene economie	19
Hoofdstuk 1.4 Meer groeiende ondernemingen	21
Hoofdstuk 1.5 Een meer innovatieve en kennisintensieve economie	23
Hoofdstuk 1.6 Een sterkere internationalisering van de Vlaamse Economie	26
Hoofdstuk 1.7 Samenvattend financieel overzicht	30
DEEL 2 WETENSCHAPS- EN INNOVATIEBELEID	33
Inleiding	34
Hoofdstuk 2.1 'Eigenlijk wetenschapsbeleid'	36
Hoofdstuk 2.2 Wetenschapsbeleid in de andere beleidsdomeinen	44
Hoofdstuk 2.3 Analyse van het Horizontaal Begrotingsprogramma Wetenschapsbeleid (HBPWB)	46
DEEL 3 O&O-OVERHEIDSUITGAVEN VAN VLAANDEREN IN DE INTERNATIONALE CONTEXT	63
Inleiding	64
Hoofdstuk 3.1 Internationale vergelijking van de overheidsinspanningen voor O&O (GBAORD)	64
Hoofdstuk 3.2 De O&O-intensiteit in Vlaanderen	67
GEBRUIKTE AFKORTINGEN	70
MEDEWERKERS	71
COLOFON	72

Ten geleide

De Speurgids Ondernemen & Innoveren is een jaarlijkse publicatie van het departement Economie, Wetenschap en Innovatie van de Vlaamse overheid die de overheidsbudgetten voor enerzijds het economisch, en anderzijds het wetenschaps- en innovatiebeleid in het licht zet.

Deel 1 behandelt de instrumenten van de Vlaamse overheid die het economisch beleid gestalte geven. Met het oog op een duurzame transformatie van het Vlaams economisch weefsel werden zes strategische doelstellingen geformuleerd. Nieuw in deze editie is dat niet alleen de instrumenten uit het beleidsdomein Economie, Wetenschap en Innovatie (EWI) aan bod komen, maar dat ook de initiatieven uit andere beleidsdomeinen die bijdragen aan de zes strategische doelstellingen kort worden toegelicht. De titels van hoofdstukken 1 tot en met 6 zijn deze van de strategische doelstellingen om de Vlaamse KMO's en grote bedrijven te versterken en te richten op duurzame groei en transformatie. Een zevende hoofdstuk geeft een financieel overzicht.

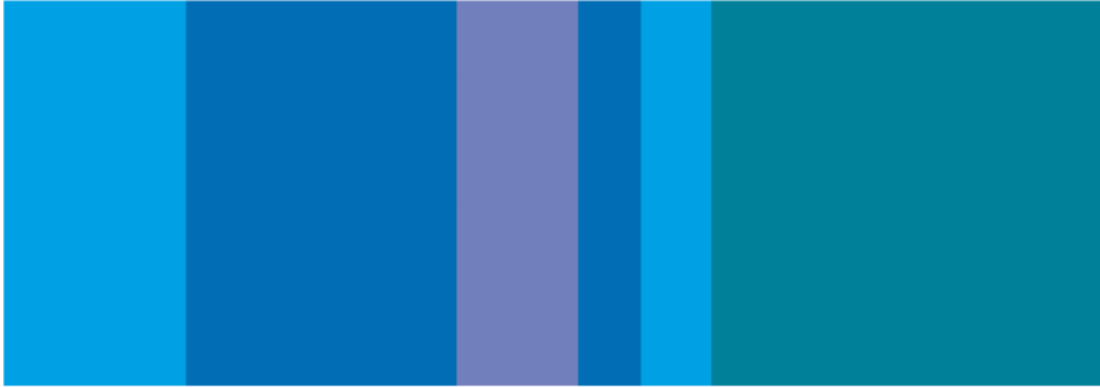
Deel 2 behandelt het horizontale wetenschaps- en innovatiebeleid van de Vlaamse overheid. Achtereenvolgens komt het 'eigenlijk wetenschapsbeleid' aan bod (uit de beleidsdomeinen EWI en Onderwijs en Vorming), met vervolgens het wetenschapsbeleid in de andere beleidsdomeinen. Daarna volgt een analyse van het Horizontaal Begrotingsprogramma Wetenschapsbeleid (HBPWB).

Deel 3 licht de middelen voor onderzoek en ontwikkeling (O&O) nader toe. Om de internationale positie van Vlaanderen te duiden, worden de O&O-overheidsinspanningen van Vlaanderen vergeleken met die van andere landen.

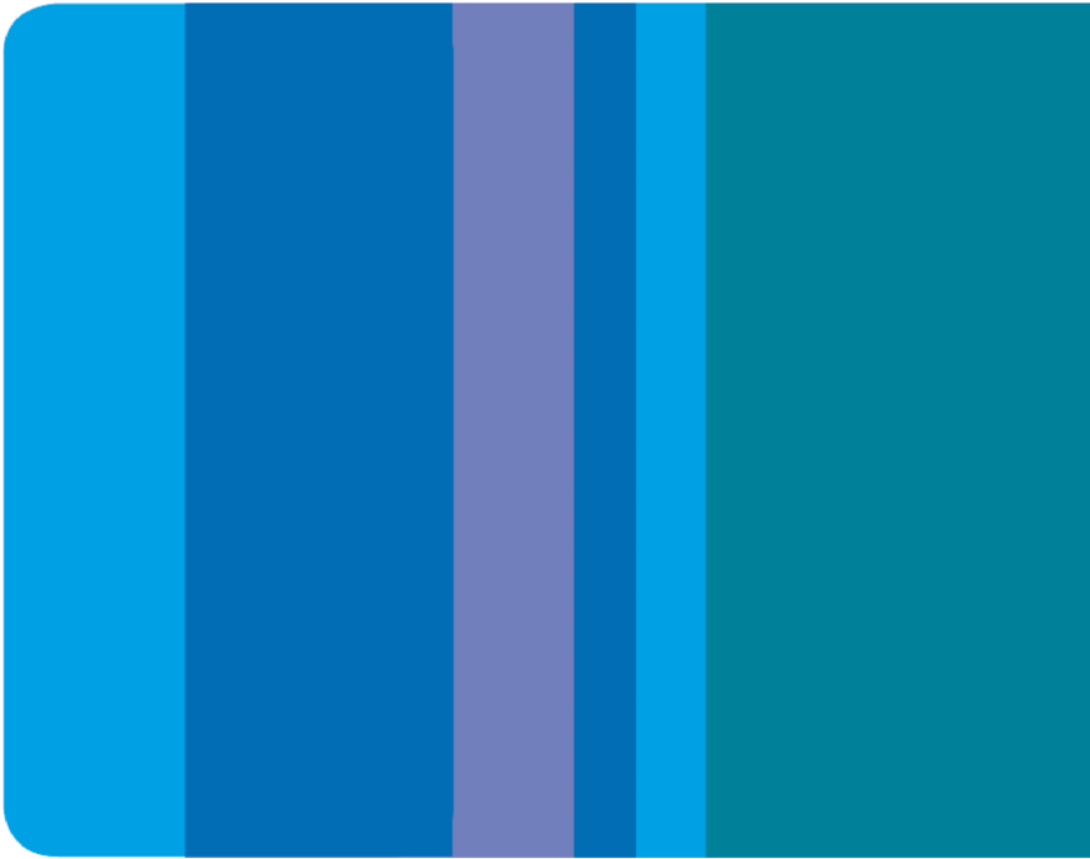
De in deze publicatie vermelde budgetten zijn de initiële kredieten op basis van het decreet houdende de algemene uitgavenbegroting voor het begrotingsjaar 2013, goedgekeurd op datum van 21 december 2012 (in tijdreeksen aangeduid met '2013i'). Voor de voorbije jaren bevatten de tijdreeksen steeds de definitieve kredieten - na de begrotingscontroles en eventuele kredietherschikkingen, tenzij uitdrukkelijk anders vermeld.

De Speurgids Ondernemen & Innoveren wordt verder uitgediept op de website www.speurgids.be, waar men specifiek kan zoeken naar een welbepaald beleidsinitiatief of met andere woorden zelf snel en accuraat informatie kan opvragen.

Speciale dank ten slotte aan alle medewerkers aan de Speurgids Ondernemen & Innoveren 2013. Door hun inbreng is het gelukt om alle informatie te bundelen en ter beschikking te stellen van het beleid en van alle actoren in het economische en wetenschaps- en innovatiebeleid. Achteraan deze publicatie staan hun namen vermeld.

Duurzame transformatie van het Vlaamse economische weefsel

Deel 1

Inleiding

Omwille van de globalisering van de economie en de turbulentie in de economische omgeving heeft Vlaanderen behoefte aan meer en sterkere 'open ondernemers'. Dit zijn ondernemers die open staan voor de mogelijkheden van duurzame internationale groei, de vergroening van de economie en de kansen van nieuwe kennis en de ontwikkeling van activiteiten in nieuwe speerpunt domeinen. Centraal in de beleidsvisie staat dan ook de duurzame transformatie van het Vlaamse economische weefsel.

Vanuit deze analyse werden zes strategische doelstellingen geformuleerd om de Vlaamse KMO's en grote bedrijven te versterken en te richten op duurzame groei en transformatie: bedrijven door de crisis helpen, meer en sterker ondernemerschap, een meer groene economie, meer groeiende ondernemingen, meer innovatieve en kennisintensieve economie en ten slotte een sterkere internationalisering van de Vlaamse economie.

In deel 1 komen deze zes strategische doelstellingen als korte hoofdstukken aan bod, waarin de instrumenten worden besproken waarover de Vlaamse overheid beschikt om deze doelstellingen te helpen realiseren. Nieuw in deze editie is dat niet alleen de instrumenten uit het beleidsdomein Economie, Wetenschap en Innovatie (EWI) aan bod komen, maar dat ook de initiatieven uit andere beleidsdomeinen die bijdragen aan de

zes strategische doelstellingen kort worden toegelicht. Elk hoofdstuk eindigt met een overzicht van de initiële beleidskredieten in 2013 die bestemd zijn voor de respectievelijke instrumenten in elk hoofdstuk. Dit is uiteraard enkel van toepassing voor instrumenten waarop de initiële beleidskredieten een impact hebben.

De agentschappen uit het beleidsdomein EWI die de belangrijkste instrumenten beheren, zijn: het Agentschap Ondernemen (AO), de Participatiemaatschappij Vlaanderen (PMV), de Limburgse Reconvertiemaatschappij (LRM) en de Vlaamse Participatiemaatschappij (VPM). Het Vlaams Agentschap voor Internationaal Ondernemen (FIT) is vanuit het beleidsdomein Internationaal Vlaanderen (iV) het belangrijkste instrument dat bijdraagt aan het economisch beleid. Het ESF-agentschap, het Sociaal Interventiefonds en de activiteitencoöperaties dienen ook zeker vermeld te worden en situeren zich in het beleidsdomein Werk en Sociale Economie (WSE). Uit het beleidsdomein Leefmilieu, Natuur en Energie is het de Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt (VREG) die instrumenten beheert ten gunste van ondernemingen. Het Pendelfonds ten slotte is een belangrijk instrument binnen het beleidsdomein Mobiliteit en Openbare Werken (MOW).

Hoofdstuk 1.1

Bedrijven door de crisis helpen

Het economisch beleid moet op korte termijn bedrijven in staat stellen het hoofd te bieden aan de acute gevolgen van de crisis. Gezonde bedrijven zorgen immers voor de duurzame jobs van de toekomst. Jobs behouden en bedrijven toelaten een normaal investeringstempo aan te houden in tijden van kredietschaarste, zijn de grote uitdagingen. PMV beschikt over de Waarborgregeling en Gigarant om bedrijven een duwtje in de rug te geven. Er bestaat ook een waarborgregeling met soepelere voorwaarden voor kmo's die hinder ondervinden van openbare

Waarborgen voor bedrijfskredieten

PMV verleent waarborgen voor het toekennen van bedrijfskredieten door financiële instellingen, zoals banken en leasingmaatschappijen. PMV werkt samen met meer dan 20 financiële instellingen voor het waarborgen van bedrijfskredieten. Samen beschikken zij over een netwerk van meer dan duizend kantoren in Vlaanderen en Brussel. Er zijn twee soorten waarborgen. De generieke Waarborgregeling geldt voor waarborgbedragen tot en met 1,5 miljoen euro per onderneming. Voor hogere waarborgen kan men een beroep doen op Gigarant.

Waarborgregeling

De Waarborgregeling wil tegemoet komen aan het tekort aan zekerheden waarmee KMO's vaak geconfronteerd worden als zij een krediet willen verkrijgen van een bank. De faciliterende kracht van het instrument is, mede dankzij de doorgevoerde versoepeling en verruiming van het toepassingsgebied naar aanleiding van de financiële crisis, volop tot uiting gekomen.

Als gevolg van de economische omstandigheden, zal de Waarborgregeling vanaf 1 april 2013 worden uitgebreid voor een aantal vormen van overbruggingsfinanciering. Zo kan de waarborg worden verlengd naar aanleiding van een verlenging van de kredietlijn die al onder de waarborg is gebracht. Daarnaast kan ook de waarborg van een al onder de waarborg gebracht krediet of leasingovereenkomst worden verlengd, waarbij de looptijd van het krediet wordt verlengd.

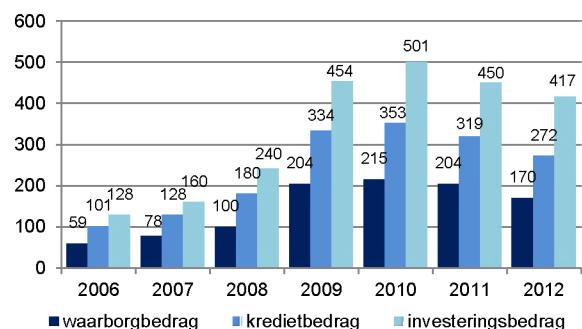
De Waarborgregeling heeft een grote hefboomwerking, zoals figuur 1.1 toont: voor elke euro waarborg werden in 2009 2,22 euro, in 2010 2,33 euro, in 2011 2,20 euro en in 2012 2,45 euro investeringen gerealiseerd. In 2009 waren er waarborgen voor een bedrag van 204 miljoen euro. Dit was meer dan een verdubbeling ten opzichte van 2008. In 2010 was er een verdere stijging tot 215 miljoen euro waarborgen over 1.668 contracten. In 2011 werden die hoge productiecijfers geconsolideerd met opnieuw 204 miljoen euro aan toegekende waarborgen in 1.576 verbintenissen. In 2012 was er een verdere stabilisering met 170 miljoen euro waarborgen voor 1.261 contracten (figuur 1.2). Eind

werken. Bij hinder van openbare werken kan AO ook tussenkomen in de rentelast van een overbruggingskrediet. Bedrijven die in moeilijkheden dreigen te komen, worden door AO ondersteund, via de Oproep Faillissementspreventie, via het Preventief Bedrijfsbeleid en via de subsidiëring van Tussenstap en Efrem. De VDAB ten slotte, ondersteunt bedrijven met de financiering van outplacementbegeleiding via het Sociaal Interventiefonds.

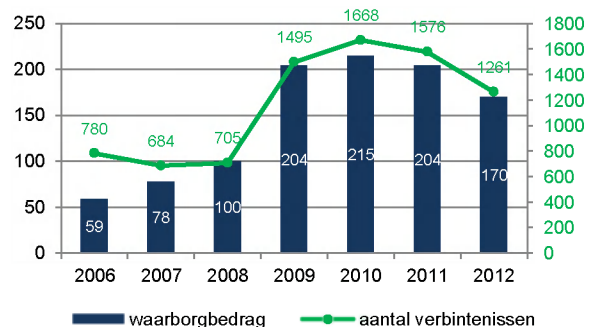
2012 was er een totaal verbruikt waarborgbedrag van 1.040 miljoen euro voor 8.416 gewaarborgde verbintenissen.

In 2012 was er 13,3 miljoen euro nodig voor verliesfinanciering. In 2013 wordt er 26,176 miljoen euro vastgelegd voor de beheersvergoeding aan de NV Waarborgbeheer en de verliesfinanciering als gevolg van de gedane uitwinningen.

Figuur 1.1. Waarborgregeling: toegestaan waarborgbedrag, kredietbedrag en investeringsbedrag (miljoen euro)

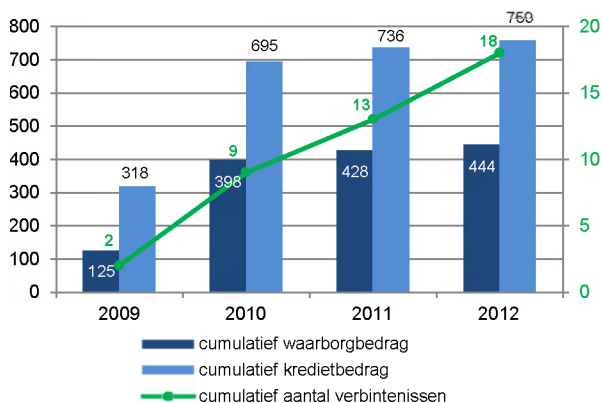
Figuur 1.2. Waarborgregeling: waarborgbedragen (miljoen euro) versus aantal verbintenissen

Gigant

Gigant is er voor KMO's of grote ondernemingen die behoefte hebben aan kredietwaarborgen boven 1,5 miljoen euro. De waarborg kan oplopen tot 80% van het onderliggende krediet. De maximale looptijd bedraagt acht jaar. Het fonds beschikt over een totaal garantiebudget van anderhalf miljard euro. Eind 2012 waren er in totaal 18 toegekende waarborgen, goed voor een totaal waarborgbedrag van ruim 444 miljoen euro en een financieringsbedrag van afgerond 759 miljoen euro.

Figuur 1.3. Gigant: waarborgbedragen (miljoen euro) versus aantal verbintenissen (cumulatief)

KMO's die hinder ondervinden van openbare werken

Openbare werken belemmeren vaak de toegang tot een zaak. Minder klanten betekent minder inkomsten. Hoe langer de werkzaamheden duren, hoe groter het omzetverlies.

Waarborgregeling

Gezien de financiële toestand door de openbare werken, krijgen ondernemers vaak moeilijk toegang tot bankkredieten. Via de Waarborgregeling "openbare werken" bij PMV kunnen kleine en middelgrote ondernemingen die hinder ondervinden van openbare werken, verbintenissen onder de waarborg brengen voor bedrijfskapitaal. In 2012 werd de regeling vijf keer toegepast voor een totaal waarborgbedrag van 304.375 euro. Sinds de invoering werd de regeling 12 keer toegepast, voor een totaal waarborgbedrag van 829.375 euro.

Rentetoelage

Door het omzetverlies, veroorzaakt door de openbare werken, kunnen bestaande korte termijn verplichtingen niet meer worden nagekomen. Om een tijdelijk cash-flow probleem op te vangen, kan de onderneming een krediet afsluiten bij de bank, maar overbruggingskrediet is meestal duur. Met een tussenkomst in de rentelast voor ondernemingen gedurende de periode van de openbare werken maakt AO het aflossen van beroepsleningen een stuk draaglijker. Daarmee wordt in het bijzonder voor pas gestarte ondernemingen en voor ondernemingen die net grote investeringen hebben gedaan, de aflossingslast aanzienlijk verlicht. In 2012 werden 367 aanvragen voor een rentetoelage bij hinder door openbare werken gunstig beslist. De totale rentetoelage die in 2012 werd vastgelegd inclusief de

herzieningen, bedroeg 3.300.050 euro. In 2013 bedraagt het budget 3.060.000 euro.

Ondersteuning van bedrijven in moeilijkheden

Oproep faillissementspreventie

In het kader van de 'Oproep ondernemerschap' is er in 2013 een oproep rond faillissementspreventie. De oproepen ondernemerschap bieden financiële ondersteuning aan projecten die het ondernemerschap stimuleren en dat gelinkt aan beleidsprioriteiten. Bedrijven door de crisis helpen is een belangrijke doelstelling van het regeerakkoord en van Vlaanderen in Actie. Gezien het huidige economische klimaat blijft het cruciaal om in te zetten op maatregelen die onze ondernemingen in staat stellen sterker uit de crisis te komen. Voor bedrijven die dreigen in moeilijkheden te geraken, wordt nu via deze projectoproep faillissementspreventie een dienstenaanbod gecreëerd bij werkgeversorganisaties of organisaties die samenwerken met werkgeversorganisaties. Voor deze oproep is een budget voorzien van 5 miljoen euro.

Preventief bedrijfsbeleid

Om bedrijven te sensibiliseren voor een proactieve opstelling ten opzichte van hun continuïteit, werd het Preventief Bedrijfsbeleid in het leven geroepen. Dit beleid is gebaseerd op een akkoord tussen de sociale partners in de schoot van het VESOC. In dit akkoord wordt sterk de nadruk gelegd op het vrijwillige initiatief van de bedrijven, maar eveneens op de aanmelding van mogelijke continuïteitsproblemen via werknemers. Het AO wordt bij het uitbouwen van dit beleid geadviseerd door het daartoe opgerichte paritair samengestelde comité. De tussenkomst van AO voorziet in vier stappen, na sensibilisering en aanmelding van het bedrijf:

- financiële analyse in functie van overblijvende kapitaalsterkte;
- operationele analyse;
- opmaak van een doorstartplan door erkende dienstverlener met tussenkomst van de KMO-portefeuille (zie verder, hoofdstuk 1.2);
- begeleiding bij de implementatie daarvan door erkende dienstverlener met tussenkomst van EFRO-project.

In 2012 hebben 21 bedrijven zich aangemeld.

Tussenstap en Efrem

Het AO verleent steun aan de vzw Zenitor, afdeling Tussenstap, die instaat voor het verlenen van advies aan ondernemers in nood. Tussenstap ambieert om het centrale aanspreekpunt en referentieadres te zijn wanneer het gaat om ondernemingen in moeilijkheden. Zo informeert en adviseert Tussenstap al sinds zijn oprichting in 2007 ondernemingen in moeilijkheden en groeide geleidelijk tot een aanbod dat tegemoetkomt aan alle fases die dergelijke ondernemers doormaken (preventief, stopzetting, opvang na falen,...). In de toekomst blijft dit ook onverminderd de corebusiness van Tussenstap. In 2012 was Tussenstap heel druk bevraagd met een totaal van 1.701 hulpvragen.

Efrem is sinds 1997 pionier in de hulpverlening aan zelfstandige ondernemers in nood. Efrem is meer een hulpverleningsdienst die probeert d.m.v. samenwerkingsovereenkomsten met

OCMW's zo dicht en snel mogelijk bij de problematiek te geraken. Zij biedt intensieve begeleiding/maatzorg zowel aan nog actieve ondernemers als aan zij die hun activiteit noodgedwongen moeten beëindigen. De hulpverlening gaat tot en met het bemiddelen en opvolgen van een afbetalingsplan al of niet in het kader van een gerechtelijke reorganisatie. De vereniging organiseert ook praatgroepen voor verliesverwerking bij ondernemers. Gedurende 2012 werden dubbel zoveel begeleidingen opgestart als in 2011, nl. 519, zodat er in dat werkjaar ruim 650 intensieve begeleidingen opgevolgd werden.

Met het oog op een efficiënte hulpverlening via het benutten van synergie is de doelstelling om beide organisaties te laten samenwerken. In 2013 zal bijkomend worden geïnvesteerd in opvangcapaciteit door een verhoging van de subsidie aan de betrokken organisaties met 100.000 euro. De totale subsidie voor 2013 bedraagt dan 400.000 euro.

Sociaal Interventiefonds

De sociale interventiedienst van de VDAB richt zich specifiek op mensen die in groep ontslagen worden. Dit kan naar aanleiding van een herstructurering, sluiting, faillissement, vereffening, gerechtelijke reorganisatie, collectief of meervoudig ontslag. Het doel van de werking van de sociale interventiedienst is om de transitie van werk naar werk van de met ontslag bedreigde of ontslagen werknemers te faciliteren. Het Sociaal Interventiefonds (SIF) is ingebed binnen dit groter geheel van de sociale interventiedienst en biedt zowel begeleiding door interventieadviseurs als een financiële tussenkomst voor bedrijven die genoodzaakt zijn om werknemers te ontslaan. In 2012 werd een budget van 3,9 miljoen euro ter beschikking gesteld voor het financieren van de outplacementbegeleiding van werknemers voor in totaal 451 bedrijven.

Het krediet voor 2013 is niet op voorhand bepaald. Het benodigde budget is volledig afhankelijk van het aantal outplacementbegeleidingen waarvoor een aanvraag tot tussenkomst zal worden ingediend.

Tabel 1.1. Overzicht van de initiële beleidskredieten in 2013 om bedrijven door de crisis te helpen (miljoen euro)

Instrument	Beleidsdomein	Krediet
Beheersvergoeding en verliesfinanciering NV Waarborgbeheer	EWI	26,176
Rentetoelage	EWI	3,060
Oproep faillissementspreventie	EWI	5,000
Subsidie van AO aan Tussenstap en Efrem	EWI	0,400
Sociaal Interventiefonds (1)	WSE	3,900
TOTAAL		38,536

(1) Omdat het budget voor 2013 op voorhand niet bepaald is, wordt het budget van 2012 in rekening gebracht.

Hoofdstuk 1.2

Meer en sterker ondernemerschap

De Vlaamse overheid ondersteunt tal van initiatieven die bijdragen tot meer en sterker ondernemerschap, gaande van financieringsmogelijkheden tot subsidies voor ondernemers en intermediairen en meer ondersteunende initiatieven. PMV is beheerder van de Winwinlening, en de twee Arkimedesfondsen. Daarnaast biedt PMV financiering met aantrekkelijke voorwaarden aan ondernemers die actief zijn in de creatieve industrie (via CultuurInvest), de zelfstandige kinderopvang (via KidsInvest), of de sociale economie (via het Sociaal Investeringsfonds). Het Biotech Fonds Vlaanderen wordt in opdracht van VPM beheerd door de Gimv en focust op biotechbedrijven. LRM biedt bedrijven een verstrengd aanbod

van risicokapitaal en sectorspecifieke infrastructuur. Met de subsidiëring van BAN Vlaanderen, Hefboom en het project FINMIX wil AO tegemoet te treden aan de zoektocht naar gepaste financiering. Het merendeel van de subsidies ter bevordering van het ondernemerschap wordt beheerd door AO, zoals de KMO-portefeuille, peterschapsprojecten, startersinitiatieven, brugprojecten, Screen Flanders, ondernemingsplanwedstrijden en projecten voor handelskernversterking. Ook vanuit de andere beleidsdomeinen worden er initiatieven ondersteund die bijdragen tot meer ondernemerschap. Een voorbeeld hiervan is het ESF-agentschap Vlaanderen.

Financiering

Winwinlening

De Winwinlening is een mechanisme van PMV dat het voor KMO's gemakkelijker maakt om financiering te vinden in hun directe omgeving. Het instrument werd begin 2011 uitgebreid tot alle KMO's (dus niet alleen starters meer), waarbij ook het maximum bedrag per kredietnemer verhoogd werd tot 100.000 euro. Voor deze gedeeltelijk gewaarborgde lening met fiscaal voordeel waren er eind 2012 al 3.634 leningen geregistreerd bij PMV, voor een totaal financieringsbedrag van 98,4 miljoen euro.

Investerings via fondsen: ARKimedesfondsen

Via fondsparticipaties investeert PMV indirect in Vlaamse bedrijven. PMV waakt mee over de strategie en de risicospreiding van de fondsen. De fondsen nemen echter zelf hun investeringsbeslissingen. De meeste fondsinvesteringen gebeuren via de ARKimedesregeling. ARK staat voor Activering van RisicoKapitaal. In 2005 zag het eerste ARKimedes-Fonds het levenslicht, dat alle middelen toezegde aan twaalf risicokapitaalfondsen (ARKIV's) die actief zijn in Vlaanderen. Het ARKimedes-fonds biedt één euro extra voor elke euro die erkende ARKIV's investeren in Vlaamse starters en KMO's. Eind 2011 was het totaal kapitaal van de twaalf ARKIV's 214,6 miljoen euro en bedroeg de participatie van ARKimedes-Fonds I daarin 104,7 miljoen euro. Ondertussen werden in het kader van dit fonds reeds 156 dossiers toegezegd voor een totaal investeringsbedrag van 168,6 miljoen euro.

ARKimedes-Fonds II is sinds de zomer van 2011 operationeel, met een omvang van 100 miljoen euro. Midden 2012 waren onder het ARKimedes-Fonds II al 10 ARKIV's opgericht, met een totaal kapitaal van 204,5 miljoen euro. Het toegezegde bedrag van ARKimedes-Fonds II hieraan bedraagt 96,4 miljoen euro. In het kader van ARK II werden reeds 17 initiële investeringen toegezegd voor een totaal bedrag van 15,2 miljoen euro vanuit het fonds.

CultuurInvest

Met CultuurInvest richt PMV zich tot ondernemers in de culturele en creatieve industrie. Het fonds werkt aan de groei en economische zelfstandigheid van bedrijven die cultuurgebonden producten of diensten aanbieden. Er moet wel een duidelijk marktpotentieel zijn. CultuurInvest verstrekt immers geen subsidies. Het fonds investeert via achtergestelde leningen en kapitaalparticipaties. Tot eind 2012 werd geïnvesteerd in 52 nieuwe ondernemingen, voor een totaal toegezegd investeringsbedrag van 8,9 miljoen euro.

KidsInvest

Het PMV-fonds KidsInvest verstrekt financiering voor zelfstandige onthaalouders en kinderdagverblijven. De financiering kan men gebruiken voor de start, de uitbreiding, de groei of de overname van een onderneming. In de loop van 2011 kwamen daar nog werkkapitaalkredieten bij ter overbrugging van tijdelijke financieringsnoden van opvanginitiatieven. De leningen van KidsInvest hebben een achtergesteld karakter. Dat maakt het gemakkelijker om extra bankfinanciering te vinden. Eind 2012 was het totaal toegezegd investeringsbedrag 2,57 miljoen euro voor 78 ondernemingen.

Sociaal Investeringsfonds

De Vlaamse regering keurde op 12 december 2008 de oprichting goed van een Vlaams Sociaal Investeringsfonds (SIFO). Het SIFO verleent voordelige leningen aan bedrijven uit de sociale economie. Bij de organisaties uit die sector krijgen werkgelegenheid en democratische besluitvorming voorrang op de vergoeding van de aandeelhouders. Het Sociaal Investeringsfonds doet dat door trekkingsrechten te verlenen aan drie erkende financiers (Hefboom, Netwerk Rentevrij en Trividend). Aanvragen tot erkenning kunnen doorlopend ingediend worden. Trekkingsrechten geven de erkende financiers het recht om aan aantrekkelijke voorwaarden solidaire cofinanciering te krijgen van PMV. Zij kunnen die gebruiken om,

samen met eigen middelen, organisaties te steunen die actief zijn in de sociale economie. Het SIFO draagt maximum 100.000 euro bij in een dossier en komt tussen bij volgende financieringen: investeringskredieten, bedrijfskapitaalkredieten, achtergestelde leningen en overbruggingskredieten. De gerealiseerde cofinanciering evolueerde als volgt:

2009: 850.000 euro

2010: 2.071.183 euro

2011: 2.250.000 euro

2012: 1.866.950 euro

Eind 2012 had PMV via SIFO voor iets meer dan 7 miljoen euro geïnvesteerd, waarvan wel al meer dan 2,3 miljoen euro was terugbetaald. Het begrotingskrediet voor 2013 is niet op voorhand bepaald. Het benodigde budget is afhankelijk van het aantal erkenningsaanvragen.

Vanuit het beleidsdomein WSE wordt er in 2013 een bedrag van 2 miljoen euro vastgelegd voor het SIFO.

Hefboom

Met het project 'Microkredieten' wil Hefboom in Vlaanderen op grotere schaal microkredieten verlenen aan meer (kandidaat-) ondernemers die geen aangepaste financiering vinden voor de opstart of de uitbouw van leefbare projecten. AO financiert de werking van Hefboom met een ad hoc subsidie van 205.355 euro.

Netwerk Rentevrij

Netwerk Rentevrij cvba geeft renteloze leningen aan organisaties met maatschappelijke meerwaarde. Binnen PMV wordt Netwerk Rentevrij erkend door twee ondersteuningsfondsen:

- Waarborgbeheer NV: erkenning als waarborghouder
- Sociaal Investeringsfonds: erkenning als co-financier.

Trividend

Trividend cvba is het Vlaams Participatiefonds voor de sociale economie. De missie van Trividend is sociaal ondernemerschap ondersteunen door risicokapitaal ter beschikking te stellen. De opbrengsten uit rendabele dossiers herinvesteert Trividend in uitgesproken maatschappelijk bewogen dossiers met een bescheiden tot laag rendement. In 2013 is er vanuit het beleidsdomein WSE een budget van 87.000 euro voorzien voor de werking van Trividend.

Biotech Fonds Vlaanderen

Voor de Vlaamse overheid beheert Gimv het Biotech Fonds Vlaanderen. Dit fonds, opgericht in 1994, stelt zaai- en groeikapitaal ter beschikking aan startende en bestaande biotechbedrijven in Vlaanderen. Daarnaast wil het fonds ook biotechbedrijven warm maken om activiteiten op te starten in deze regio en zo Vlaanderen uit te bouwen tot een gerenommeerd wereldspeler in wetenschappelijk onderzoek en industriële ontwikkeling. Met het Biotech Fonds Vlaanderen investeerde Gimv al om en bij de 90 miljoen euro in meer dan 15 biotechbedrijven. Een aantal onder hen zijn inmiddels beursgenoteerd. Recent investeerde het fonds in groene biotechbedrijf AgroSavfe, een spin-off van het VIB die innoverende technologie ontwikkelt voor duurzame gewasbescherming.

Limburgse Reconversie maatschappij

De Limburgse Reconversie maatschappij (LRM) is als impact gedreven investeringsmaatschappij de katalysator voor de transitie van de Limburgse "maakeconomie" naar een innovatieve en technologische economie. Met haar uniek verstrengd aanbod van risicokapitaal en infrastructuur, draagt LRM bij tot de ontwikkeling van het economische DNA van Limburg. Zuurstof voor groei! LRM bouwt mee aan kwalitatieve communities rond de Limburgse sectorclusters. De activiteiten van LRM creëren op die manier duurzame en inclusieve jobs. LRM richt zich tot alle sectoren en bedrijven, van starter over groeiende KMO tot grote onderneming.

De toegang tot LRM loopt via vijf domeinen: ICT & Media, Life Sciences, Cleantech & Energie, KMO en Grote ondernemingen. LRM bouwt haar verstrengd aanbod op vanuit 5 productbouwstenen:

1. Venture capital: Financiering door LRM met kapitaal voor ondernemingen in een vroeg ontwikkelingsstadium.
2. Private equity: Risicodragend vermogen van LRM bestemd voor de financiering van ondernemingen in hun groeifase of in een situatie van reorganisatie.
3. Mezzanine: Achtergestelde leningen die tussen het eigen vermogen en de bank instaan.
4. Plus-lening: Gestandaardiseerde achtergestelde lening zonder waarborgen voor KMO's, die aanvullend wordt verstrekt op een KlimOp2-lening van LRM, bancaire kredieten en financiering met eigen middelen van de KMO zelf.
5. KlimOp2-lening: Laagdrempelige achtergestelde lening voor de kleine ondernemingen met een maximum van 250.000 euro.

In het kader van infrastructuurfinanciering richt LRM geregeld samen met publieke en private partners vennootschappen op voor de ontwikkeling van specifieke projecten.

vzw BAN Vlaanderen

BAN Vlaanderen is het Business Angels Network in Vlaanderen, een platform met toegevoegde waarde waarbinnen startende of groeiende ondernemers op zoek naar risicokapitaal, in contact worden gebracht met informele private investeerders, de zogenaamde Business Angels. Deze Business Angels brengen niet alleen geld in, maar ook hun eigen knowhow, ervaring en contacten. Zowel aan de ondernemers als aan de Business Angels worden aansluitende diensten aangeboden. BAN Vlaanderen is dus geen investeringsfonds, het neemt zelf geen participaties en neemt geen investeringsbeslissingen, noch voor eigen rekening, noch voor rekening van de aangesloten investeerders. Het is daarentegen een marktplaats, waar vraag en aanbod worden samengebracht.

Eind 2010 verlengde AO de beheersovereenkomst met BAN Vlaanderen. Als beheersvergoeding voor de uitvoering van de nieuwe beheersovereenkomst van vier jaar werd op de begroting 2011 van het Hermesfonds 1,232 miljoen euro vastgelegd voor BAN Vlaanderen.

FINMIX

Het project FINMIX, gelanceerd in 2011 door AO, begeleidt ondernemers in hun zoektocht naar de optimale financieringsmix, en dat in het bijzonder voor projecten waar het

klassieke bankkrediet niet volstaat omwille van het risicovol en complexe karakter van het project. Er wordt extra aandacht besteed aan high potentials en toekomstige gazellen. In 2012 vonden 96 infoverstrekingen plaats, waarvan 34 aanmeldingen. Een totaal van 20 bedrijven nam in 2012 deel aan het panel.

Subsidies voor ondernemers

KMO-portefeuille

De KMO-portefeuille in beheer van AO, werd gelanceerd in 2009 als opvolger van BEA, het Budget voor Economisch Advies. Via deze portefeuille kunnen KMO's, met steun van de Vlaamse overheid, diensten inkopen die bevorderlijk zijn voor het ondernemerschap. Het gaat daarbij om opleiding, advies, technologieverkenning, advies voor internationaal ondernemen

en strategisch advies. Nieuw vanaf 2013 is de integratie van het EFRO-project Strategisch Ondernemen en het project Gazellesprong in de KMO-portefeuille. Daarnaast wordt de KMO-portefeuille uitgebreid met subsidies voor strategisch advies over een overdrachtsplan. Tenslotte wordt ook een nieuwe pijler 'Coaching' uitgewerkt. Met de pijler Coaching zal gericht steun gegeven worden aan coachingtrajecten rond bepaalde beleidsrelevante uitdagingen binnen KMO's. Zo zal er aanvankelijk enkel steun mogelijk zijn voor coachingtrajecten in het kader van bedrijfsoverdracht of coachingtrajecten aangevraagd door mogelijke groei-bedrijven. Voor de KMO-portefeuille is er in 2013 een bedrag van 38,08 miljoen euro voorzien.

Tabel 1.2. KMO-portefeuille – Verdeling van subsidie en aantal steunaanvragen in 2012 (bedragen in miljoen euro)

	Projecten	Subsidie	% projecten	% subsidie
Opleiding	62.163	24,976	93,29%	72,53%
Advies	3.950	6,522	5,93%	18,94%
Technologieverkenning	368	2,134	0,55%	6,20%
Advies internationalisering	126	0,413	0,19%	1,20%
Strategisch advies	27	0,388	0,04%	1,13%
TOTAAL	66.634	34,436	100%	100%

Screen Flanders

Screen Flanders is de nieuwe economische maatregel voor film die midden april 2012 werd gelanceerd. Via Screen Flanders geeft de Vlaamse overheid extra financiële ondersteuning aan producties van audiovisuele werken die een deel van hun bestedingen specifiek in het Vlaamse Gewest doen. Het jaarlijkse budget van Screen Flanders bedraagt 5 miljoen euro en wordt ter beschikking gesteld door AO. Voor de dossierbehandeling en de communicatie en promotie van de maatregel doet AO een beroep op het Vlaams Audiovisueel Fonds (VAF). De eerste oproep werd gelanceerd op 12 december 2012 en aanvraagdossiers konden worden ingediend tot 28 februari 2013. Er werden 27 aanvragen ingediend.

ESF-Agentschap Vlaanderen

Het ESF-Agentschap is verantwoordelijk voor de uitvoering en goed beheer van de programma's van het Europees Sociaal Fonds in Vlaanderen. Daarnaast beheert het ESF-Agentschap Vlaanderen het Europees Integratiefonds en het Europees Globalisatiefonds. Jaarlijks ontvangt het ESF-Agentschap Vlaanderen 158 miljoen euro. Dat bedrag wordt ingezet om de werkzaamheid te verhogen en de Vlaamse arbeidsmarkt te stimuleren en te versterken. Maximaal 50% van dit kapitaal komt van de Europese Unie. De resterende som wordt bijgepast door de Vlaamse Overheid en de private sector. De ESF-oproepen die in deze context vermeld worden zijn de oproepen 'coöperatief ondernemen'.

In 2012 werden twee ESF-oproepen 'coöperatief ondernemen' gelanceerd als opvolgers van de succesvolle pilootoproep

coöperatief ondernemen van het Vlaams Subsidieagentschap voor Werk en Sociale Economie en hadden als doel nieuwe blauwdrukken te creëren voor coöperatief ondernemen binnen 9 niches zoals sociale economie, energie, kinderopvang, huisvesting, enz. Doelstelling in deze oproepen was niet het oprichten van een coöperatieve onderneming, maar het voorzien van een blauwdruk of business case. In deze case, die bestaat uit verschillende stappen die men aflegt ter verwezenlijking van het coöperatief model, dient men per afgelegde stap aan te geven in welke mate ICA principes (International Co-operative Alliance) ingevoerd zijn. Op dit moment lopen er 27 projecten. De hieruit voortvloeiende blauwdrukken zullen in het voorjaar van 2014 in een publicatie gebundeld worden die als leidraad kan dienen voor starters die een coöperatieve willen starten alsook voor bedrijven die hun structuur hiertoe willen omvormen. Over beide oproepen heen werd er initieel 2,2 miljoen euro vrijgemaakt voor deze coöperatieve blauwdrukken. Dit bedrag bestond uit 1 miljoen euro ESF en 1,2 miljoen Vlaamse financiering. Over beide oproeprondest heen zijn er 41 projectvoorstellen ingediend. Van deze 41 zijn er 28 projectvoorstellen goedgekeurd. Deze 28 projecten zijn goed voor een totale toewijzing van 2.351.382,43 euro. Dit bedrag lag hoger dan het voorziene budget. Gezien het succes van de oproepen werden er namelijk extra middelen gevonden om alle goedgekeurde projecten toch van start te kunnen laten gaan. De totale financiering van 2.351.382,43 euro bestaat uit 1.058.122,19 euro ESF en 1.293.260,24 euro Vlaamse financiering.

In 2013 wordt er vanuit het beleidsdomein Werk en Sociale Economie (WSE) een bedrag van 20,507 miljoen euro voorzien

voor cofinanciering. Ruwweg een kwart van dit bedrag kan gelabeld worden als bijdrage aan het economisch beleid.

Subsidies voor intermediairen

Maatregelen voor prestarters

Om de kwaliteit van de startende ondernemer te verhogen en zijn overlevingskansen op te trekken werd in 2011 de maatregel 'steun voor advies aan prestarters' gelanceerd. Deze maatregel bestaat uit twee sporen. Enerzijds kunnen de prestarters advies inwinnen over de haalbaarheid van hun project, waarbij de advieskosten grotendeels kunnen worden gecompenseerd, ongeacht of er wordt opgestart of niet. Naast deze generieke maatregel voor prestarters werden in 2011 eveneens specifieke maatregelen gelanceerd voor prestarters of starters uit volgende doelgroepen: allochtonen, personen met een arbeidshandicap, ouderen (50+), vrouwen en starters met een hoog groeipotentieel. Met deze maatregelen voor doelgroepen wil de Vlaamse overheid projecten steunen die trajectbegeleiding aanbieden aan welbepaalde doelgroepen en die additioneel zijn aan de generieke maatregel. In de begroting van 2012 werd hiervoor reeds een budget van 4,5 miljoen euro vastgelegd.

Vorig jaar werden volgende resultaten bereikt: 1.187 prestarters toonden interesse in de maatregel en 670 daarvan stapten effectief in het begeleidingstraject. In de loop van 2012 werden 300 haalbaarheidsrapporten afgeleverd aan de prestarter, 30 personen beëindigden het begeleidingstraject vroegtijdig en 340 prestarters waren nog in begeleiding op het einde van 2012.

Activiteitencoöperaties

Een activiteitencoöperatie coacht niet-werkende werkzoekenden naar zelfstandig ondernemerschap. De activiteitencoöperatie biedt hen begeleiding en coaching aan bij de uitwerking van hun ondernemingsplan en laat de kandidaat-zelfstandigen toe hun ondernemingsidee binnen een beschermde onderneming te testen. Hiermee beoogt men een verhoging van de reële slaagkans van de toekomstige onderneming. Daarnaast moet de coaching vanuit een activiteitencoöperatie ondernemerszin (empowerment) bijbrengen die tevens kan uitmonden in een baan in loondienst op maat van de kandidaat-ondernemer. Hierbij behouden ze hun werklozenstatuut en eventuele uitkering. Op basis van hun reële ervaringen kunnen de kandidaat-ondernemers dan beslissen of hun ondernemersproject in de praktijk haalbaar is en of ze de stap zetten naar het zelfstandige statuut.

In België zijn er twaalf activiteitencoöperaties die onder een federale wetgeving vallen. De vijf Vlaamse activiteitencoöperaties zijn erkend en worden gesubsidieerd door de Vlaamse Overheid. Hiervoor is er in de begroting van 2013 een bedrag van 824.000 euro voorzien vanuit het beleidsdomein WSE. Het aantal intakegesprekken van de Vlaamse activiteitencoöperaties bedroeg in 2010: 269; in 2011: 272 en in 2012: 201 gesprekken.

Kunstenloket

Het Kunstenloket geeft informatie en advies aan iedereen met vragen over de juridische en zakelijke aspecten van de artistieke activiteit. De kerntaken van het Kunstenloket zijn:

- informatieverstrekking en eerstelijns hulp inzake zakelijke en juridische aspecten van de creatieve activiteit;
- begeleiding en opvolging van de implementatie van het statuut van de kunstenaar;
- organiseren en stimuleren van vormings- en opleidingsprojecten.

Voor de werking van het Kunstenloket is een bedrag van 564.000 euro voorzien in de begroting van 2013 vanuit het beleidsdomein Cultuur, Jeugd, Sport en Media (CJSM).

Ondernemingsplanwedstrijden

In 2010 besliste de minister van Economie om de organisatie van een ondernemingsplanwedstrijd voor drie jaargangen te subsidiëren. Deze wedstrijd is gericht op twee verschillende doelgroepen: één voor studenten toegewezen aan Flanders DC voor een subsidiebedrag van 675.000 euro en één voor het algemene publiek, toegewezen aan de VZW Ondernemingsplanwedstrijd Vlaanderen, voor een subsidiebedrag van 825.000 euro. Tot in 2014 worden er in het kader van deze opdracht jaarlijks drie wedstrijden georganiseerd. Flanders DC organiseert voor het secundair onderwijs de wedstrijd 'Plan(k)gas' en voor het hoger onderwijs de wedstrijd 'Battle of Talents'. VZW Ondernemingsplanwedstrijd Vlaanderen organiseert voor het algemene publiek, en met aandacht voor doelgroepen, de wedstrijd 'Bizidee'.

Alle wedstrijden lopen over een school- of academiejaar (start in september/oktober finale in mei/juni). De eerste wedstrijdeditie werd in juni 2012 afgerond. De tweede editie werd in najaar 2012 opgestart.

Kerncijfers editie 1 (januari – juni 2012):

- Plan(k)gas: 994 leerlingen registreerden zich met 345 ideeën, 210 groepjes kwamen naar de babbelbus, 230 plannen werden ingediend, 177 plannen werden gepitcht.
- Battle of Talents: 359 ondernemers verenigden zich in 119 teams. Daarnaast werden 110 investeerders gemobiliseerd, 2 ondernemersavonden en 3 CEO-café's georganiseerd.
- Bizidee: In fase 2 werden 78 ondernemingsplannen ingediend. Hierbij werden de volgende doelgroepen bereikt: allochtonen: 9%, vrouwen: 28%, laaggeschoold: 28%, 50+: 15%.

Oproep Startersinitiatieven

Deze oproep biedt financiële ondersteuning aan projecten die het ondernemerschap stimuleren, via een wedstrijdprocedure, en richt zich tot privaatrechtelijke entiteiten, al dan niet in samenwerkingsverband. In 2013 is er een oproep voor startersinitiatieven, met een budget van 8 miljoen euro. De oproep voor startersinitiatieven sluit aan bij de reeds bestaande maatregel voor steun voor advies aan prestarters. Waar de focus van de prestartersmaatregel ligt bij de mensen die nog niet gestart zijn met hun onderneming wil deze oproep een kader bieden aan projecten die gericht zijn op mensen die net gestart zijn met een onderneming of jonge ondernemingen om zo te voorzien in blijvende dienstverlening naar starters toe.

Peterschapsprojecten

Peterschapsprojecten zijn gebaseerd op kennis- en ervaringsuitwisseling tussen ondernemingen en hebben tot doel de bedrijfsvoering te professionaliseren. AO kent subsidies toe aan de organisatoren van peterschapsprojecten.

Op 29 april 2011 hechtte de Vlaamse Regering haar goedkeuring aan de omvorming van de ondersteuning van de peterschapsprojecten. In de nieuwe aanpak wordt er op twee sporen gewerkt:

- enerzijds met een contractuele aansturingsmethodiek (beheersovereenkomsten);
- anderzijds met het behoud van de wedstrijdformule op beperktere schaal.

De organisatie van peterschapsprojecten via beheersovereenkomsten op langere termijn is voorzien voor organisatoren die in het verleden reeds het bewijs hebben geleverd van een kwalitatieve dienstverlening en die een track record van vijf jaar kunnen bewijzen. Zo werd de organisatie van de generieke peterschapsprojecten gegund aan Unizo, Voka en Confederatie Bouw. Deze drie organisatoren hebben in het najaar van 2011 de nodige voorbereidingen getroffen voor de omschakeling naar de nieuwe aanpak en zijn begin 2012 gestart. Net zoals in 2012 is er in de begroting van 2013 opnieuw 2,3 miljoen euro voorzien voor de contractuele aansturing van de peterschapsprojecten.

De klassieke wedstrijdformule staat open voor nieuwe organisatoren en organisatoren met een onvoldoende track record. Op 29 november 2011 werd een eerste oproep binnen dit tweesporenbeleid gelanceerd. Het budget voor deze oproep in 2011 bedroeg 1,2 miljoen euro. Er werden 12 projecten geselecteerd. Een nieuwe oproep werd eind 2012 gelanceerd. Hiervoor werd in de begroting van 2012 een budget voorzien van 2,4 miljoen euro.

Brugprojecten Economie-Onderwijs

Via de Brugprojecten Economie-Onderwijs, gelanceerd door AO, worden er middelen voorzien voor projecten ter promotie van een ondernemende attitude in het onderwijs, alsook voor projecten met het oog op het tot stand brengen van nieuwe vormen van kennisuitwisseling tussen het bedrijfsleven en het onderwijs. In het kader van de oproepen in 2010 werden 9 brugprojecten ondersteund. In 2012 werd een nieuwe oproep voor brugprojecten economie-onderwijs gelanceerd. De thema's van deze oproep zijn:

- de mate waarin een brugproject inspeelt op het Nieuw Industrieel Beleid (NIB) van de Vlaamse Regering en het Strategisch Plan STEM 2012-2020;
- de valorisatie en verankering van succesvolle projecten uit het verleden.

Hiervoor is 4 miljoen euro beschikbaar gemaakt.

Bedrijventerreinen / Bedrijvencentra

De AO-steun voor de (her)aanleg van bedrijventerreinen is bedoeld voor alle ontwikkelaars, zowel openbare als private – en bovendien voor elke vorm van onderlinge samenwerking. Het gaat daarbij om investeringen die nodig zijn voor het bouwrijp maken van individuele kavels op bedrijfsterreinen. In 2012 werden 41 bedrijventerreinen financieel ondersteund. Hiervan

werd 40%, zijnde 10.070.170,55 euro, toegekend aan nieuw te ontwikkelen bedrijventerreinen. Het betrof 24 terreinen of een equivalent van ongeveer 257 ha.

Ongeveer 58% van het budget, of 14.385.440,18 euro, werd gebruikt voor de heraanleg van verouderde bedrijventerreinen en brownfields. Het budget voor 2013 bedraagt 22 miljoen euro. AO subsidieert ook bedrijvencentra en doorgangsgebouwen. In 2012 werd hiervoor 1 miljoen euro vastgelegd voor de oproep gericht naar bedrijvencentra met basisdiensten en gespecialiseerde bedrijvencentra. Naar aanleiding van deze oproep werden 11 projecten gesteund in 2012.

Handelskernversterking

In het kader van het programma “Handelskernversterking” wordt 13 miljoen euro ter beschikking gesteld in 2013 om steden en gemeenten te ondersteunen bij hun kernversterkend detailhandelsbeleid. Het programma omvat de volgende drie oproepen:

- Kernversterkende maatregelen: Deze oproep wil alle steden en gemeenten aanzetten tot het ondernemen van actie rond kernversterking en is daarom zeer breed opgevat. Binnen deze oproep kunnen steden en gemeenten uiteenlopende projecten indienen waarvan zij kunnen motiveren dat deze de handel in het kernwinkelgebied zullen versterken.
- Renovatie handelspanden: Deze oproep heeft als doelstelling de steden en gemeenten te ondersteunen bij het opwaarderen van hun kernwinkelgebied. Aantrekkelijke handelspanden zijn van groot belang voor de uitstraling van een winkelstraat. Daarom wordt binnen deze oproep voorzien in een subsidie voor steden en gemeenten indien zij een subsidiereglement opstellen ter ondersteuning van handelaars die hun handelspand willen renoveren.
- Aankoop handelspanden: Met deze oproep wil de Vlaamse Regering de steden en gemeenten stimuleren tot het voeren van een actief beleid op het gebied van commercieel vastgoed in functie van de doelstellingen van hun strategisch commerciële visie. Het kunnen sturen op beschikbaarheid, type, ligging, uitstraling, oppervlaktes en prijszetting geeft de lokale besturen een grote hefboom om een attractief winkelaanbod in de kern te bekomen.

Ruimtelijk-economisch beleid

De AO-middelen voorzien voor het Vlaams ruimtelijk economisch beleid worden gebruikt voor twee zaken:

- een oproep inzake detailhandel;
- projecten onder andere ter ondersteuning van incubatoren.

In 2013 wordt het budget van 3 miljoen euro ingezet voor het beleid rond handelskernversterking.

Ondernemersvriendelijke gemeente

Het AO zet in op een actief beleid rond Ondernemersvriendelijke Gemeente waarbij lokale overheden ondernemerschapsbevorderende maatregelen kunnen treffen. Midden 2012 werd een projectoproep “ondernemersvriendelijke gemeente” gelanceerd met betrekking tot volgende prioriteiten:

- Bedrijfshuisvestingsbeleid buiten bedrijventerreinen;

- Samenwerking tussen verschillende gemeenten voor de realisatie van een bedrijventerrein;
- Samenwerkingsvormen van gemeenten met publieke en/of private ontwikkelaars en de meerwaarde voor het streven naar duurzame bedrijfshuisvestingsmogelijkheden;
- Flankerende gemeentelijke maatregelen bij het ontwikkelen van nieuwe bedrijventerreinen die mikken op kennisbedrijven of bedrijven in de creatieve economie.

In het kader van deze projectoproep werd aan 10 projecten een subsidie toegekend voor een totaal bedrag van 1.987.322,00 €. In 2013 wordt opnieuw een bedrag van 2 miljoen euro voorzien.

Ondernemerschapsonderwijs

AO heeft op het vlak van ondernemerschapsonderwijs enkele basispartners erkend die voor hun werking structureel gefinancierd worden.

In 2012 werd de ad nominatim subsidie voor de vzw Vlaamse Jonge Ondernemingen (Vlajo) opgetrokken van 990.000 euro tot 1,1 miljoen euro. Vlajo biedt in elke fase van de schoolloopbaan programma's aan, die jongeren in staat moeten stellen ondernemende competenties te ontwikkelen en te testen in een gecontroleerde en realiteitsbenaderende context. In 2012 wordt voor Vlajo een groei in de kredieten voorzien om het ambitieus groeipad, namelijk een bereik van 100.000 studenten tegen 2014, te kunnen realiseren. Daarnaast zullen de projectmatige acties en initiatieven, die gefinancierd worden via de brugprojecten economie-onderwijs, worden geïncorporeerd in de structurele financiering. In 2013 wordt het bedrag verder verhoogd tot 1,2 miljoen euro.

In 2012 werd de ad nominatim subsidie voor de private Stichting Onderwijs en Ondernemen van UNIZO opgetrokken van 270.000 euro tot 315.000 euro. Men wil via acties een meer ondernemende houding bewerkstelligen bij jongeren én bij leerkrachten/docenten – van in de kleuterklas tot aan de universiteit – en de beroepskeuze voor ondernemerschap op een positieve manier beïnvloeden. Ook voor de private Stichting Onderwijs en Ondernemen van UNIZO zal er in 2012 een incorporatie van de projectmatige acties en initiatieven plaatsvinden in de structurele financiering. In 2013 wordt de subsidie verder verhoogd tot 415.000 euro. In de toekomst gaan Vlajo en de UNIZO Stichting Onderwijs & Ondernemen hun activiteiten optimaal op elkaar afstemmen en waar mogelijk samen uitwerken.

Ondersteunende initiatieven

Beleid voor opvolging en overname

De overdracht is na de start en de groei de derde cruciale fase in de levenscyclus van een onderneming. Het masterplan voor opvolging en overname is er op gericht om de bedrijfscontinuïteit van bestaande ondernemingen door generatiewisseling of overname te stimuleren en in goede banen te leiden. Het masterplan omvat voor de periode 2011-2014 een reeks acties op vlak van bewustmaking, informatieverstrekking en begeleiding, en ook nieuwe subsidies voor kandidaat-overdragers die zich nog in de oriëntatiefase bevinden. In 2012 werden 2.285 informatiepakketten 'Opvolging & Overname' opgevraagd bij het Agentschap Ondernemen. Tijdens de tweede Week van de Bedrijfsoverdracht woonden elke dag gemiddeld 240 deelnemers een infosessie, workshop of seminarie bij. In totaal waren er 1.230 aanwezigen op 50 activiteiten.

Vlaams Ondernemerschapsbevorderend Netwerk (VON)

Het VON is een initiatief van het AO. Het betreft een netwerk van projectpromotoren en -medewerkers van de gesteunde projecten rond ondernemerschapsbevordering (brugprojecten, startersprojecten, ondernemingsplanwedstrijden, ...). Bij uitbreiding is het eveneens een forum voor overleg tussen AO, intermediaire organisaties en andere actoren.

Trajecten naar ondernemerschap

Als vervolg op het ESF-project Ondernemen Werkt wordt in 2013 een nieuwe opdrachtnemer aangeduid voor de advisering en doorverwijzing van personen die een zelfstandige zaak willen opstarten. De kandidaat-ondernemers zijn niet werkende werkzoekenden of deeltijds werkenden met inkomensgaranties. Werkzoekenden met het statuut van gefailleerde vormen één van de kwetsbare groepen onder de doelgroep werkzoekenden, waar specifieke aandacht aan besteed moet worden. Het maatpak dat aangeboden wordt bestaat uit een begeleiding op maat voor elke werkzoekende/kandidaat-ondernemer naar zelfstandig werk. Dit houdt het op maat werken in inzake oriëntering, advies en begeleiding. Dit gebeurt aan de hand van een menukaart, bestaande uit (kortlopende) activiteiten waarop de kandidaat-ondernemer een beroep kan doen om de haalbaarheid van zijn projectidee en vervolgens de opstart grondig voor te bereiden. Deze menukaart is een verzameling van reeds bestaande activiteiten, georganiseerd door diverse private en publieke organisaties, waaronder ook initiatieven van AO.

Tabel 1.3. Overzicht van de initiële beleidskredieten in 2013 voor meer en sterker ondernemerschap (miljoen euro)

Instrument	Beleidsdomein	Krediet
Financiering		
Middelen vanuit departement WSE voor het Sociaal Investeringsfonds (SIFO)	WSE	2,000
Subsidies voor ondernemers		
Subsidie van AO voor de werking van Hefboom	EWI	0,205
Subsidie vanuit het departement WSE voor de werking van Trividend	WSE	0,087
Kmo-portefeuille	EWI	38,080
Screen Flanders	EWI	5,000
Co-financiering ESF-oproepen (raming aandeel voor economisch beleid)	WSE	5,127
Subsidies voor intermediären		
Activiteitscoöperaties	WSE	0,822
Kunstenloket	CJSM	0,564
Oproep startersinitiatieven	EWI	8,000
Peterschapsprojecten	EWI	2,300
Brugprojecten Economie-Onderwijs	EWI	4,000
Bedrijventerreinen/bedrijvencentra	EWI	22,000
Handelskernversterking	EWI	13,000
Ondernemersvriendelijke gemeente	EWI	2,000
Ondernemerschapsonderwijs		
Subsidie van AO aan de vzw Vlajo	EWI	1,200
Subsidie van AO voor de Stichting Onderwijs & Ondernemen	EWI	0,415
TOTAAL		104,800

Hoofdstuk 1.3

Een meer groene economie

Eco-efficiënte materialen, producten, diensten en energieproductie zorgen voor een daling van de milieudruk, maar kunnen ook bijdragen tot de creatie van tal van groene jobs en het versterken van de concurrentiepositie van onze bedrijven. Daarnaast kunnen kennisontwikkeling en innovatie op dit vlak onze economie nieuwe kansen bieden. De Vlaamse overheid beschikt over diverse instrumenten uit verschillende beleidsdomeinen die bijdragen aan deze strategische doelstelling. Vanuit het beleidsdomein EWI zijn opnieuw PMV en

AO de belangrijkste spelers. PMV heeft sinds 2012 de waarborgregeling uitgebreid met de 'groene waarborg'. Het economisch ondersteuningsbeleid van het AO is al sedert jaren in belangrijke gericht op de vergroening van de economie, dit met de ecologiepremie en oriënterende eerstelijnschans, en meer recent ook met de strategische ecologiesteun. Daarnaast worden er vanuit het beleidsdomein MOW ook initiatieven ondersteund die bijdragen aan de vergroening van de economie.

Groene waarborg

In het voorjaar van 2012 lanceerde PMV de Groene Waarborg. Onder dit systeem kunnen ondernemers een waarborg krijgen voor een lening of een leasing waarmee men energiebesparende investeringen met een terugverdientijd van maximaal tien jaar doet. Bovendien weegt een groene waarborg niet op de kredietlijnen van een bedrijf en heeft zij een lagere premie dan de generieke Waarborgregeling. Als ondernemer moet men bij het AO een attest aanvragen om na te gaan of de geplande investering voorkomt op de limitatieve lijst van energiebesparende technologieën, waarvoor een groene waarborg verkregen kan worden. Bedrijven die omwille van hun energieverbruik in aanmerking komen om toe te treden tot het benchmark- of auditconvenant maar dit niet gedaan hebben, komen niet in aanmerking voor de Groene Waarborg. De Groene Waarborg is niet verenigbaar met de ecologiepremie, maar wel met de premies van de distributienetbeheerder. In 2012 werden nog geen waarborgen toegekend in het kader van dit systeem.

Ecologiepremie Plus en strategische ecologiesteun

In 2011 werd de ecologiepremie grondig hervormd en op een nieuwe leest geschoeid. In februari 2011 werd gestart met de vernieuwde ecologiesteunregeling "Ecologiepremie Plus" (EP PLUS). Het vroegere callsysteem werd vervangen door een 'open' systeem dat transparanter is en meer rechtszekerheid biedt. Elke aanvrager die aan de vooropgestelde criteria voldoet is, binnen het voorziene budget, zeker van subsidie. Door een aangepaste methodologie worden de betoelaagbare technologieën op basis van een ecologiegetal ingedeeld in ecoklassen met daaraan gekoppeld steunpercentages. Op deze manier wordt gestuurd naar de meest performante technologieën.

Eind december 2012 werd de bestaande EP PLUS steunregeling verder geoptimaliseerd:

- de steunpercentages worden opgetrokken en variëren i.f.v. de aard van de investering (milieu, op energiegebied, energie uit hernieuwbare energie & warmtekrachtkoppeling);
- de indeling van de technologieën in ecoklassen op basis van hun ecologiegetal;
- de berekening van de ecologische meerkost.

In 2011 werden in het kader van EP PLUS 135 steunaanvragen betoelaagd voor een totaal van 11.936.784,37 euro en een investeringsbudget van 97.114.562,35 euro. In 2012 werden in het kader van de subsidiemaatregel Ecologiepremie Plus 201 steunaanvragen gesteund voor een totaal steunbedrag van 11.554.009 euro en een investeringsbudget van 71.869.805 euro.

Daarnaast bestaat er sinds eind 2012 een nieuw steunregime voor strategische ecologieprojecten waarbij investeringen in groene spijttechnologie kunnen gesubsidieerd worden. Het gaat om technologieën die omwille van hun unieke bedrijfsspecifieke karakter niet kunnen gestandaardiseerd worden en daardoor niet voorkomen op de limitatieve technologieënlijst van de EP PLUS steunregeling. Het strategisch karakter van een investeringsproject wordt afgetoetst aan de hand van enkele voorwaarden.

In de begroting 2013 voorziet AO 63,4 miljoen euro voor EP PLUS en strategische ecologiesteun.

Groenestroom- en warmte-krachtcertificaten

Sinds 2002 is in Vlaanderen een systeem van groenestroomcertificaten (GSC) van kracht ter ondersteuning van elektriciteitsproductie uit hernieuwbare energiebronnen. Dit systeem bestaat uit 2 delen:

1. Enerzijds krijgen producenten van elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen, zoals zon, wind, biomassa (bv. vergisting van groente-, fruit- en

tuinafval, vergisting van mest of slib of verbranding van houtafval), ... GSC's van de VREG.

2. Anderzijds moeten elektriciteitsleveranciers / toegangshouders een bepaald aantal GSC's (het quotum) inleveren bij de VREG. Een toegangshouder is een natuurlijke persoon of rechtspersoon die een contract heeft gesloten met een netbeheerder, beheerder van het transmissienet of beheerder van het vervoersnet met betrekking tot de toegang tot diens net op een bepaald toegangspunt.

Er geldt een gelijkaardig systeem voor warmte-kranchcertificaten. Beide certificatsystemen hebben ertoe geleid dat de vooropgestelde doelstellingen werden gerealiseerd. In 2012 werd er binnen deze certificatsystemen met name 5 TWh netto groene stroom geproduceerd en 5 TWh primaire energie bespaard. Uitgaande van de ruwe benadering dat installaties met een vermogen groter dan 10kW toe te schrijven zijn aan bedrijven, ontvingen Vlaamse bedrijven GSC's voor een totaal van 5288 zonnepanelen-installaties. Daarnaast waren er eind 2012 in Vlaanderen ook nog 289 overige groenestroomproductie-installaties en 401 warmte-

krachtinstallaties waarvoor Vlaamse bedrijven certificaten ontvingen.

Pendelfonds

Het Pendelfonds subsidieert projecten die een duurzaam woon-werkverkeer bevorderen. Projecten die tot doel hebben om het aantal autoverplaatsingen op het vlak van woon-werkverkeer te verminderen kunnen in aanmerking komen voor subsidiëring uit het fonds. Bedrijven of bedrijvengroepen of andere private instellingen, maar ook lokale of provinciale overheden of andere publieke instellingen (in samenwerking met een private partner) kunnen de subsidie aanvragen. Het Pendelfonds is één van de instrumenten om de doelstelling in het Pact 2020 om tegen 2020 minstens 40 % van de woonwerkverplaatsingen te laten gebeuren te voet of per fiets, en via collectief vervoer, te bereiken. In 2012 werden 18 dossiers gunstig beslist voor een totaal bedrag van 2.372.000 euro. Sinds de oprichting van het Pendelfonds in 2005 werden er zo al 82 dossiers goedgekeurd voor een totaal subsidiebedrag van 21,13 miljoen euro. In de begroting van 2013 is er vanuit het beleidsdomein Mobiliteit & Openbare Werken 2,454 miljoen euro vastgelegd voor het Pendelfonds.

Tabel 1.4. Overzicht van de initiële beleidskredieten in 2013 voor een meer groene economie (miljoen euro)

Instrument	Beleidsdomein	Krediet
Ecologiepremie Plus en strategische ecologiesteen	EWI	63,462
Pendelfonds	MOW	2,454
TOTAAL		65,916

Hoofdstuk 1.4

Meer groeiende ondernemingen

Het belang van groeiende ondernemingen in onze maatschappij is niet te ontkennen. Zij dragen immers het meeste bij tot de economische groei en tot de tewerkstelling. Een specifiek beleid voor snelgroeiende ondernemingen te stimuleren en ondersteunen is absoluut noodzakelijk. AO ontwikkelde hiervoor de gazellesprong. Dit zijn coachingprojecten om ondernemers te begeleiden in hun groei strategie. Daarnaast kunnen groei-

onderneming beroep doen op subsidies voor investeringen en opleidingen. Om de financiële slagkracht te versterken van dynamische groei bedrijven reikt PMV diverse oplossingen aan, waarvan financiering via Groeimezzanine dikwijls een wezenlijk onderdeel is. VPM tenslotte ondersteunt het Gimv-XL Fonds gericht op grote groei bedrijven in Vlaanderen.

Gazellesprong

Meer doorgroei van bestaande ondernemingen is één van de doelstellingen van het Pact 2020. De Vlaamse overheid wil beloftevolle ondernemingen helpen zo goed mogelijk te groeien, want zij dragen immers bij tot de economische groei en tewerkstelling. In uitvoering van een nieuw beleid voor groei ondernemers trok de Vlaamse regering in 2010 al 1,5 miljoen euro uit om ondernemers te begeleiden in hun groei strategie. In het kader van de oproep ondernemerschap werden 9 coachingprojecten geselecteerd van intermediaire organisaties, die met steun van AO proefprojecten uitzetten inzake groei begeleiding. Deze projecten werden eind 2010 opgestart en werden uiterlijk in augustus 2012 beëindigd. In totaal werden in dit kader 111 bedrijven geselecteerd en begeleid.

Op basis van de ervaringen uit deze proefprojecten werd een nieuw concept van gazellebeleid ontwikkeld dat in drie pijlers verdeeld kan worden:

1. Informatieverstrekking en opleidingen voor bedrijven die zelf hun weg zoeken om groeiknelpunten te overwinnen.
2. Een gesubsidieerde strategieoefening in geselecteerde (potentiële) groei bedrijven – opportuniteitsanalyse genoemd – waarbij externe consultants aan een intern team in het bedrijf hulp biedt bij de detectie van knelpunten voor groei en hulp biedt bij het ontsluiten van groeipotentieel. Het bedrijf zelf zal zijn consultant kunnen kiezen en betalen via het systeem van de KMO-Portefeuille, waar een extra domein zal worden gecreëerd in de pijler 'strategisch advies'.
3. Coaching door ervaren (ex-)ondernemers van groei bedrijven. De selectie van deze coaches zal gebeuren via het systeem van de KMO-portefeuille, waar een afzonderlijke pijler 'coaching' zal worden gecreëerd, met o.a. een domein Gazellesprong. Deze coachingkost zal voor 50% betaald worden, met een maximum van 10.000 euro.

Strategische investerings- en opleidingssteun

Deze steunregeling voor strategische investerings- en opleidingssteun (SIOS) is van toepassing op investeringen van meer dan 8 miljoen euro van KMO's in heel Vlaanderen en van grote ondernemingen in de regionale steungebieden enerzijds, en voor opleidingen van minstens 250.000 euro voor kleine ondernemingen en 300.000 euro voor middelgrote en grote ondernemingen in heel Vlaanderen gedurende een periode van maximaal 3 jaar. Een belangrijke voorwaarde voor toekenning van de steun is dat de opleidingen en investeringen verder moeten gaan dan het louter verder zetten van de bestaande activiteiten, en betrekking moeten hebben op een kantelmoment voor de onderneming.

In het jaar 2012 werden 43 goedgekeurd (30 opleidingsdossiers en 13 investeringsdossiers). De toegekende steun bedroeg in totaal 29.716.611 euro, hetzij gemiddeld 691.084 euro per dossier.

In 2012 werd na een evaluatie beslist de SIOS-maatregel te hervormen. De Vlaamse regering nam al een principiële beslissing om te komen tot een subsidiesysteem dat de transformatie van het economisch weefsel moet stimuleren. Dit past in de ruimere doelstellingen van het Nieuw Industrieel Beleid (NIB). Het budget voorzien in 2013 bedraagt 41,038 miljoen euro.

Groeimezzanine

Groeimezzanine wordt toegekend onder de vorm van een achtergestelde lening, met een maximum looptijd van 10 jaar. Dat is een geldlening met een achtergesteld karakter ten opzichte van andere bestaande en toekomstige schulden van de onderneming aan derden, met uitzondering van schulden aan vennoten, zaakvoerders, aandeelhouders en bestuurders en met die personen verbonden ondernemingen.

Groeimezzanine wordt steeds toegekend met het oog op het ondersteunen van de verdere groei en professionalisering van de Vlaamse onderneming. Het basisscenario bestaat erin dat dankzij de verstrekking van Groeimezzanine nieuwe middelen in de onderneming terecht komen en dat daardoor een hefboom

gecreëerd wordt voor het aantrekken van bijkomende schuldfinanciering en/of aandelenkapitaal.

Begin 2012 breidde PMV het toepassingsgebied van dit instrument uit tot de cofinanciering van overnames door het bestaand of door nieuw management (zogenaamde MBO- en MBI-transacties), alsook tot familiale overdrachten van ondernemingen en tot, mits voldaan wordt aan specifieke voorwaarden, de herfinanciering van bepaalde bestaande schulden. De uitbreiding van het instrument geldt wel alleen in de mate dat de transacties de groei en de professionalisering van de betrokken onderneming ten goede komen. Eind 2012 was er een investeringsbedrag toegezegd van 38,6 miljoen euro aan 16 ondernemingen.

Gimv-XL Fonds

In december 2008 richtte Gimv samen met de Vlaamse Participatiemaatschappij (VPM) het Gimv-XL fonds op. Met Gimv-XL kan Gimv inspelen op de kapitaalbehoefte bij grotere groei-bedrijven in Vlaanderen. Deze bedrijven hebben een ondernemingswaarde van 75 tot 750 miljoen euro, een gezond bedrijfsmodel en het potentieel om vanuit de Vlaamse markt internationaal door te groeien. Vanuit een

langetermijnpartnership kunnen zij met Gimv-XL hun groeistrategie voortzetten en versnellen.

In een eerste closing haalde Gimv-XL 500 miljoen euro op. Hiervan bracht Gimv als sponsor en kerninvesteerder 250 miljoen euro in, VPM droeg als co-sponsor 185 miljoen euro bij. Bij de finale closing in maart 2010 bedragen de toegezegde fondsen 609 miljoen euro.

Sinds de start van Gimv-XL in 2008 investeerde het fonds reeds een kwart miljard euro in vijf prominente Vlaamse groei-bedrijven: Electrawinds, PinguinLutosa, Punch Powertrain, Vandemoortele en XL-Video.

Gimv-Agri+ Investment Fund

Gimv en het Agri Investment Fund van de Boerenbond richtten in 2009 samen het Gimv-Agri+ Investment Fund op dat 60 miljoen euro in beheer heeft. Dit geld dient om te investeren in innovatieve bedrijven met groeipotentieel in landbouw, voeding en aanverwante sectoren. Het afgelopen boekjaar investeerde Gimv 2 miljoen EUR in VIB spin-off AgroSavfe via het Gimv-Agri+ Investment Fund en samen met het door Gimv beheerde Biotech Fonds Vlaanderen.

Tabel 1.5. Overzicht van de initiële beleidskredieten in 2013 voor de ondersteuning van groei-bedrijven (miljoen euro)

Instrument	Beleidsdomein	Krediet
Strategische investerings- en opleidingssteun	EWI	41,038
TOTAAL		41,038

Hoofdstuk 1.5

Een meer innovatieve en kennisintensieve economie

De kern van het transformatieproces zit in het snel realiseren van een radicale overgang naar een meer innovatieve en kennisintensieve economie. Voor deze transformatie is onder meer financiering noodzakelijk. PMV draagt zijn steentje bij via het TINA-fonds, Innovatiemezzanine, het Vlaams Innovatiefonds, het Spin-Off FinancieringsInstrument en speciaal voor de zorgsector, Flanders' Care Invest. Nog voor de

zorgsector ondersteunt VPM het Health & Care Fonds opgericht door Gimv. AO beheert de oproepen in het kader van het Nieuw Industrieel Beleid en beheert de subsidiëring van het Vlaams Centrum voor Kwaliteitszorg en Design Vlaanderen. Met de subsidiëring van Flanders DC wil het Departement EWI het ondernemend Vlaanderen creatiever maken en het creatief Vlaanderen ondernemender.

Nieuw Industrieel Beleid

Het Nieuw Industrieel Beleid (NIB) dat werd gelanceerd met een witboek in 2011 en creëert de voorwaarden en stimuleert het nodige veranderingsproces om bestaande industriële activiteiten te vernieuwen en om bijkomende industriële activiteiten te ontwikkelen. Het NIB is een transversaal project waaronder naast de minister van economie ook de minister van innovatie en de minister van werk de schouders zetten. Medio december 2011 en eind mei 2012 werd een projectoproep 'Nieuw Industrieel Beleid – Fabriek van de Toekomst' gelanceerd.

De inhoudelijke focus van de eerste projectoproep lag op het ontwikkelen van transformatietrajecten en open productieconcepten. Binnen de oproep konden 4 types van projecten geformuleerd worden: bewustmakingsprojecten, projecten rond ervaringsuitwisseling, projecten rond gerichte bedrijfsbenadering en studies. Er werden 46 projectvoorstellen ingediend en ontvankelijk verklaard. Na de jurering werd 8.431.672 euro steun toegekend aan 26 projecten:

- Verdeling volgens projecttype: 3 ervaringsuitwisseling, 4 bewustmaking, 8 studies, 11 gerichte bedrijfsbenadering.
- Verdeling volgens inhoudelijk thema: 21 rond transformatietrajecten en 5 rond open productieconcepten.
- Verdeling volgens sector: 8 maakindustrie, 7 chemische industrie, 3 textiel-, hout- en meubelindustrie, 2 voedingsindustrie en 6 sector overschrijdende projecten.

De tweede projectoproep focuste op het inzetten van sleuteltechnologieën (key enabling technologies) in de Vlaamse industrie. Er konden projecten van het type gerichte bedrijfsbenadering of demo-disseminatie ingediend worden. In het kader van deze oproep werden 48 projectvoorstellen ingediend en 47 ontvankelijk verklaard. Na evaluatie werd 7 miljoen euro steun verdeeld over 18 projecten:

- Verdeling volgens projecttype: 13 gericht bedrijfsbenadering, 5 demo-disseminatie.
- Verdeling volgens sector: 7 maakindustrie, 2 chemische industrie, 3 bouwnijverheid, 2 textiel-, hout- en meubelindustrie, 1 voedingsindustrie en 3 sector overschrijdende projecten.

Daarnaast worden 3 extra projecten gesteund via ad hoc financiering vanuit het Hermesfonds voor een bedrag van 1.306.730 euro. In 2013 wordt er vanuit het Hermesfonds 12 miljoen euro vastgelegd voor het NIB.

TINA-fonds

Het TINA-fonds werd opgericht in 2010 en het beheer is in handen van PMV. TINA verwijst naar de broodnodige "Transformatie, Innovatie en Acceleratie" van het industriële weefsel in Vlaanderen. In de instrumentmix voor het geïntegreerd industriebeleid speelt het TINA-Fonds een bijzondere rol. Het is een instrument voor de verstrekking van publiek risicokapitaal voor transformatietrajecten die gedragen worden door consortia uit open innovatieplatformen, om doorbraakprojecten met hoog economisch risico en groot maatschappelijk potentieel versneld op de markt te introduceren. Het Fonds werd initieel gefinancierd met 200 miljoen euro investeringsmiddelen van de Vlaamse overheid. Het beheer van dit fonds is in handen van PMV. Eind 2012 was het totaal toegezegd investeringsbedrag 48,6 miljoen euro voor 3 ondernemingen.

Innovatiemezzanine

Innovatiemezzanine investeert in projecten van startende bedrijven die een subsidie hebben gekregen van het Agentschap voor Innovatie door Wetenschap en Technologie (IWT), via een kmo-innovatieproject of een O&O-bedrijfsproject. Innovatiemezzanine bestaat uit een achtergestelde lening tot maximaal 500.000 euro. De lening kan eventueel worden geconverteerd in aandelen als men tijdens de looptijd een kapitaalsverhoging doorvoert. Sinds de start van het instrument in 2006 (als Vinnof-IWT lening) werd voor 12,5 miljoen euro aan

investeringen toegezegd aan 114 ondernemingen. Hiervan werd 4,9 miljoen euro toegezegd via het in 2009 bij PMV ondergebrachte instrument Innovatiemezzanine (ter vervanging van de Vinnof-IWT leningen).

Vlaams Innovatiefonds

PMV verschaft via het Vlaams Innovatiefonds (Vinnof) risicokapitaal aan innovatieve starters en jonge ondernemingen in hun initiële groeifase. Door het onderaanbod van risicokapitaal in de opstart- en eerste ontwikkelingsfase, speelt PMV daar een belangrijke katalyserende rol. PMV kijkt daarbij hoofdzakelijk naar die ondernemingen die een groot potentieel tot meerwaardecreatie kunnen aantonen voor hun stakeholders in Vlaanderen. In die zin wil PMV meebouwen aan de toekomstige motoren van de Vlaamse welvaart. Hoewel PMV openstaat voor initiatieven uit alle sectoren, bouwt het diepgaande competenties uit in de toekomstgerichte domeinen Cleantech, ICT en levenswetenschappen. Sinds de start van het fonds werd er reeds een investeringsbedrag van 22 miljoen euro toegezegd aan 40 ondernemingen.

Spin-Off FinancieringsInstrument

Het Spin-Off FinancieringsInstrument, of SOFI, werd in de loop van 2011 opgericht om de vier Strategische Onderzoekscentra of SOC's (IMEC, iMinds, VIB en VITO) te ondersteunen bij de financiering van hun spin-offs, en wordt beheerd door PMV. De Vlaamse regering heeft hiervoor 10 miljoen euro uitgetrokken. SOFI kan investeren in spin-offs onder de vorm van aandelen of converteerbare leningen. De rechtstreekse investeringen vanuit SOFI bedragen ten hoogste 1 miljoen euro per spin-off over een periode van twaalf maanden. Op heden, sinds de start in september 2011, werden er investeringen toegezegd aan zes spin-offs voor een totaal investeringsbedrag van 3,55 miljoen euro. Hiernaast werden tien incubatieleningen goedgekeurd voor een totaal bedrag van 500.000 euro.

Begin 2013 werd SOFI2 in het leven geroepen. Dit fonds beschikt over 10 miljoen euro en staat open voor spin-offs van de Vlaamse universiteiten en hogescholen.

Flanders' Care Invest

Met het investeringsfonds Flanders' Care Invest komt PMV tegemoet aan de kapitaalbehoefte bij innovatieve ondernemingen in de zorgsector. Per onderneming kan het fonds een maximumbedrag van twee miljoen euro leveren. Bij een eerste kapitaalronde investeert Flanders' Care Invest typisch tussen 250.000 euro en 1 miljoen euro. Het fonds investeert met het oog op een rendement conform het risico. De opbrengsten van Flanders' Care Invest vloeien terug naar het fonds en worden opnieuw geïnvesteerd. Op die manier wordt Flanders' Care Invest een rollend fonds. Sinds de oprichting werd er via Flanders' Care Invest reeds een investeringsbedrag van 1,2 miljoen euro toegezegd aan één onderneming. Een tweede dossier werd ingediend begin 2013.

Health & Care Fonds

Begin 2013 heeft Gimv het Health & Care Fonds gelanceerd. Het fonds zal zich focussen op groeibedrijven in de Health & Care Services en Medtech sector. Met het nieuwe fonds wil Gimv innovatieve bedrijven en dienstverleners in de sector dan ook stimuleren om in te spelen op uitdagingen in de zorgsector. Gimv investeert als sponsor en kerninvesteerder in eerste instantie 50 miljoen euro in het fonds. De Vlaamse Overheid engageert zich

via VPM, de referentieaandeelhouder van Gimv, eveneens voor 50 miljoen euro. Bovenop deze initiële 100 miljoen euro, zoekt het fonds bijkomende middelen bij diverse institutionele investeerders.

Vlaams Centrum voor Kwaliteitszorg

Het Vlaams Centrum voor Kwaliteitszorg (VCK) heeft als doel het economische weefsel in Vlaanderen te versterken door ondernemers en kaderleden te sensibiliseren en te bekwalen in innovatieve kwaliteitsconcepten waarbij specifieke aandacht gaat naar kwaliteit, menselijke betrokkenheid en het realiseren van transitie in bedrijven. Enkele realisaties van het VCK zijn het realiseren van een cyclus rond het Derde Oog, waarbij kwaliteitsmanagers samen een transformatieproject uitwerken. Het VCK organiseert jaarlijks het Vlaams Kwaliteitscongres en de verkiezing van de Business Excellence manager. Verder wordt de Kwaliteitskrant uitgegeven, in een oplage van 16.000 exemplaren. Er worden tal van netwerk- en opleidingsactiviteiten georganiseerd. In 2013 schreef AO opnieuw een subsidie ten bedrage van 334.000 euro in de begroting.

Design

Design Vlaanderen, ingebed in het AO, promoot eigentijds en kwaliteitsvol Vlaams design en is uitgegroeid tot een economische succesfactor voor kwaliteitsverbetering, innovatie en winstgevendheid. Daarom wil Design Vlaanderen ontwerpers ondersteunen en ondernemingen aanzetten tot het integreren van design in hun bedrijfscultuur en productieproces.

Flanders Fashion Institute (FFI), ingebed in Flanders DC, heeft als missie de actoren binnen de creatieve sector te sensibiliseren en te inspireren met betrekking tot ondernemingscreativiteit en ondernemerschap. Voor haar werking ontvangt FFI een subsidie van 500.000 euro per werkingsjaar en dit voor de periode 2009-2014.

In de loop van 2011 namen de vijf designorganisaties Design Vlaanderen, Flanders InShape, Flanders Fashion Institute, Designregio Kortrijk en Design Hub Limburg het engagement op om hun krachten te bundelen om design te ontwikkelen en in te zetten als hefboom voor de ontwikkeling van Vlaanderen. Dit heeft geleid tot de oprichting van Design Platform Vlaanderen. De doelstelling is om één strategisch beleid voor Vlaams ontwerp uit te stippelen en dit in binnen- en buitenland te promoten. De actiepunten: designactoren linken, synergiën ontwikkelen en kennis opbouwen, ook op internationaal niveau. Dit met als doel een creatieve economie te bekomen met behoud van een competitief industrieel weefsel, een hogere toegevoegde waarde voor onze bedrijven, meer export, een sterke beeldvorming van Vlaams design in het buitenland, meer duurzame en design-gedreven innovatieprojecten en meer werkgelegenheid in de designsector.

In 2013 is er 1 miljoen euro voorzien voor werkmiddelen voor vier van de vijf partners: Designregio Kortrijk, Designhub Limburg, Flanders Fashion Institute en Flanders InShape. Design Vlaanderen is ingebed in het AO en ontvangt geen bijkomende werkmiddelen. Daarnaast is er een enveloppe van 1 miljoen euro voorzien voor projecten die de vijf partners gezamenlijk aanpakken.

Flanders DC

Flanders District of Creativity (Flanders DC) zet in op het stimuleren van ondernemingscreativiteit en het verhogen van de interactie tussen ondernemen, innoveren en internationaliseren, met het oog op maximale valorisatie in Vlaanderen. Hierbij moet zowel het beleidsniveau, het grote publiek, het onderwijs als de bedrijfswereld aangesproken worden. Er wordt daarnaast ook een bijkomende focus gelegd op het aanzetten van de creatieve sectoren tot een meer ondernemende attitude. Op deze wijze beoogt Flanders DC zowel ondernemend Vlaanderen creatiever te maken als creatief Vlaanderen ondernemender te maken. Flanders DC richt zich daarom op drie kerntaken:

- kennis vergaren rond ondernemingscreativiteit;
- sensibiliseren en inspireren rond ondernemingscreativiteit en het belang ervan;
- zorgen dat de verschillende doelgroepen aan de slag gaan met de vergaarde kennis (activeren).

De jaarlijkse subsidiëring door het departement EWI van de VZW Flanders DC werd verankerd in een meerjarige beheersovereenkomst (werkingsperiode 2009 – 2014). In 2012 kreeg Flanders DC 2.459.000 euro. Voor 2013 is het budget voor de ondersteuning van de activiteiten van Flanders DC 2.440.000 euro.

Tabel 1.6. Overzicht van de initiële beleidskredieten in 2013 voor een meer innovatieve en kennisintensieve economie (miljoen euro)

Instrument	Beleidsdomein	Krediet
Nieuw Industrieel Beleid	EWI	12,000
Vlaams Centrum voor Kwaliteitszorg	EWI	0,334
Design Vlaanderen	EWI	0,670
Flanders Fashion Institute	EWI	0,500
Design Platform Vlaanderen	EWI	2,000
Flanders DC	EWI	2,440
TOTAAL		17,944

Hoofdstuk 1.6

Een sterkere internationalisering van de Vlaamse economie

Flanders Investment & Trade (FIT), het Vlaamse Agentschap voor Internationaal Ondernemen beheert het merendeel van de middelen voor de begeleiding, de ondersteuning en de stimulering van Vlaamse ondernemers bij hun internationaliseringsprojecten, alsook om buitenlandse

ondernemers te overtuigen om te investeren in Vlaanderen. De financiering van internationaliseringsprojecten kan via Fonds Vlaanderen Internationaal (PMV). Het Enterprise Europe Network is een initiatief van de Europese Commissie om KMO's te informeren en adviseren.

Beleidskredieten FIT

Er zijn vier types van financiële steun aan KMO's die willen internationaliseren. Daarnaast ondersteunt FIT ook collectieve projecten van bedrijfsgroeperingen en gemengde Kamers van Koophandel. In 2013 bedraagt het totaal beschikbare budget 14.577.000 euro.

Ter bevordering van internationaal ondernemen

De financiële steun ter bevordering van internationaal ondernemen kan naar 8 types van projecten gaan:

- prospectie- en zakenreizen
- deelname aan buitenlandse beurzen of niche – evenementen
- oprichting van een prospectiekantoor
- reizen naar zetels van multilaterale instellingen
- aanmaak van productdocumentatie, commerciële vertalingen en publicaties in vakmedia
- registratie-, homologatie- en certificatiekosten
- uitnodiging naar Vlaanderen van buitenlandse aankopers en decision makers
- intrek in een door FIT erkend dienstencentrum.

In 2012 werden voor dit subsidie-instrument werden 2.530 dossiers goedgekeurd voor een totaalbedrag van 6.320.212,89 euro. Het budget tot de bevordering van het internationaal ondernemen voor 2013 bedraagt 6.404.000 euro.

KMO-portefeuille voor advies

Sinds 1 januari 2009 kunnen bedrijven binnen de KMO-portefeuille nu ook subsidies aanvragen voor opleidingen en advies bij internationaal ondernemen. Voor de pijler "internationaal ondernemen" werden er bij FIT reeds 456 dossiers ingediend (2009: 113 dossiers; 2010: 86 dossiers; 2011: 126 dossiers). In 2012 werden er 135 adviesprojecten goedgekeurd voor een totaalbedrag van 441.795 euro. Voor 2013 is het budget voor de KMO-portefeuille met pijler internationaal ondernemen 450.000 euro.

Voor uitvoer van uitrustingsgoederen

Ook voor een subsidie bij de uitvoer van uitrustingsgoederen kunnen Vlaamse bedrijven bij FIT aankloppen. De eindklant in een ontwikkelingsland (volgens de OESO consensus) geniet zo een rechtstreekse korting op de aankoop van uitrustingsgoederen en Vlaamse leveranciers blijven concurrentieel. In 2012 werden er voor dit instrument 18 projecten goedgekeurd voor een totaalbedrag van 2.918.505,01 euro. Voor 2013 bedraagt het budget voor de export van Vlaamse uitrustingsgoederen 5.307.000 euro.

Voor haalbaarheidsstudies

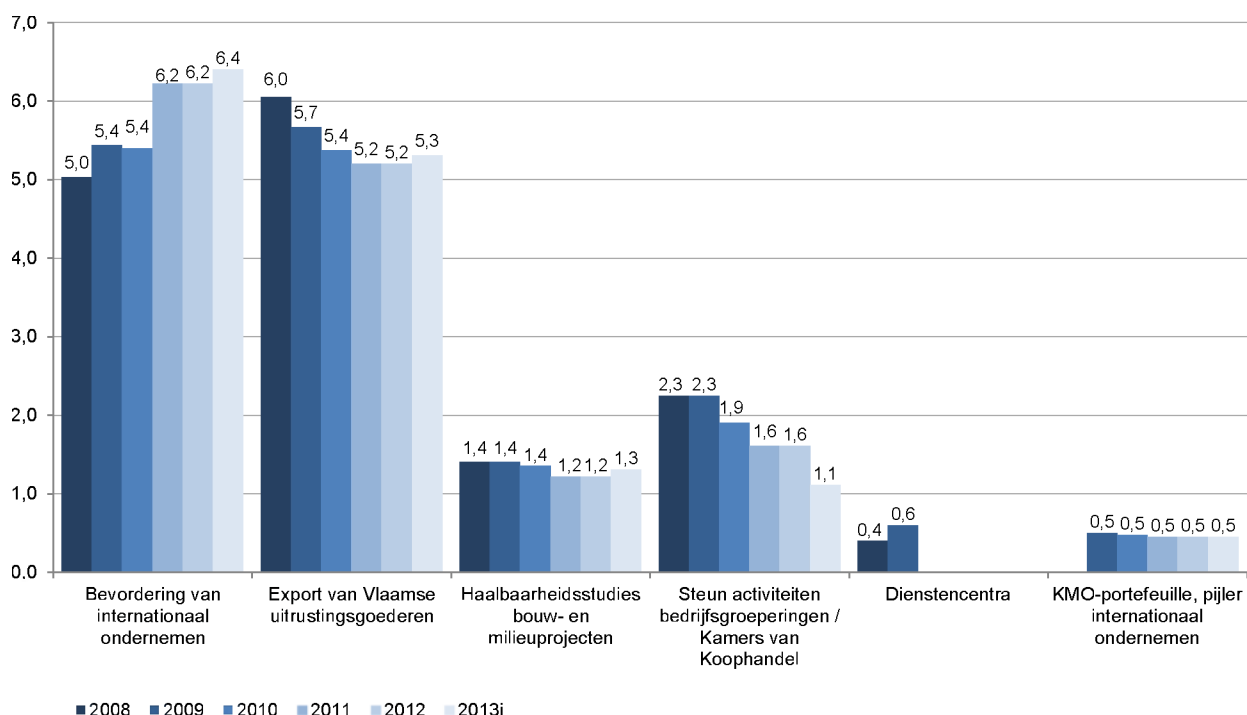
Deze steun geldt voor de aanmaak van haalbaarheidsstudies voor bouw- en milieuprojecten in ontwikkelingslanden. In 2012 werden er 3 haalbaarheidsstudies goedgekeurd voor een totaalbedrag van 1.084.832,75 euro. Het budget voor dit instrument is 1.307.000 euro voor 2013.

Bedrijfsgroeperingen en gemengde Kamers van Koophandel

Daarnaast ondersteunt FIT collectieve projecten van bedrijfsgroeperingen en gemengde Kamers van Koophandel. Jaarlijks wordt er een oproep gelanceerd voor projecten i.v.m. internationaal ondernemen of i.v.m. het aantrekken van buitenlandse investeerders. Het moet om projecten gaan die zowel qua aanpak als inhoudelijk innovatief zijn en duurzaam/ethisch ondernemen stimuleren. Zowel bedrijfsgroeperingen in Vlaanderen als gemengde Belgisch-buitenlandse Kamers van Koophandel kunnen projecten indienen. In 2012 werden er in totaal 126 projecten goedgekeurd voor een totaalbedrag van 1.608.059,32 euro. Het budget voor 2013 bedraagt voor dit instrument 1.109.000 euro.

Figuur 1.4 toont de budgetten die de Vlaamse Overheid ter beschikking stelt voor de verschillende subsidiesystemen voor internationaal ondernemen. Merk hierbij op dat het budget van de dienstencentra vanaf 2010 bij het budget ter bevordering van internationaal ondernemen gevoegd werd.

Figuur 1.4. Overzicht beleidskredieten FIT 2008-2013 (miljoen euro)

2013i: kredieten 2013, initieel

Werkingsmiddelen FIT

Verder kunnen internationaal ondernemende bedrijven en buitenlandse investeerders rechtstreeks een beroep doen op dienstverlening van FIT, dat voor deze dienstverlening en voor prospectie in binnen- en buitenland een budget van 40.842.000 euro aan werkmiddelen ter beschikking heeft in 2013. Dit bedrag bevat de budgetten voor personeel en huisvesting van 65 kantoren in het buitenland, personeel en kantoren in het binnenland én de werkmiddelen voor de organisatie van groepsacties, marketing en lokale acties.

Aantrekken van buitenlandse directe investeringen

Er wordt zeer gericht gezocht naar potentiële investeerders in het buitenland, zowel in de klassieke landen van herkomst van buitenlandse investeerders als in nieuwe groeilanden. De prospectie naar investeerders is gericht op bedrijven die met hun activiteit het Vlaamse economische weefsel kunnen versterken. FIT begeleidt nieuwe buitenlandse investeerders en geeft in samenwerking met het AO advies op maat over alle aspecten van een nieuwe of uitbreidingsinvestering.

Stimuleren van internationaal ondernemen vanuit Vlaanderen

Een uitgebalanceerd programma van acties en prospectieactiviteiten is gericht op enerzijds marktaandeel veroveren in groeilanden en anderzijds marktaandeel consolideren in mature exportmarkten. Er wordt doelgericht en proactief gewerkt op een aantal focuslanden en -sectoren.

Ondersteuning van bedrijven uit Vlaanderen in niet-focusmarkten is ook een opdracht van FIT die gebeurt op basis van specifieke vragen vanwege de bedrijven uit Vlaanderen. FIT geeft Vlaamse ondernemers informatie en advies over internationale markten, en begeleidt hen in de zoektocht naar goede partners. Het agentschap versterkt Vlaamse KMO's in hun internationale groei met aandacht voor de exportvaardigheid van het bedrijf. Om deze opdracht te realiseren, beschikt het agentschap over een reeks instrumenten.

Een netwerk in het buitenland

FIT beschikt over een uitgebreid netwerk van ruim 90 kantoren (een kleine 66 FIT-kantoren, aangevuld met zo'n 24 kantoren van Wallonië en Brussel met wie een samenwerkingsakkoord werd afgesloten) wereldwijd met 188 personeelsleden die proactief opportuniteiten voor Vlaamse ondernemers signaleren, buitenlandse potentiële investeerders opsporen, en informatie en advies verstrekken aan Vlaamse bedrijven. Binnen dat buitenlandse netwerk zijn vijf technologieattachés aan de slag in een aantal hoogtechnologische sectoren.

Een netwerk in het binnenland

FIT beschikt in Vlaanderen over een netwerk van vijf kantoren in de verschillende provincies en 15 adviseurs Internationaal Ondernemen, die bedrijven uit hun regio ondersteunen in de opmaak van hun strategische plannen en hun prospectievragen, en hen de weg wijzen naar informatie die voor het bedrijf relevant is. Er staan ook twee adviseurs Exportvaardigheden ter beschikking van de bedrijven om hen bij het ontwikkelen van hun exportrijpheid te begeleiden.

Advies en Begeleiding op maat van Vlaamse bedrijven

Beide netwerken werken samen om individuele bedrijven antwoord te bieden op vele vragen, en hen met de juiste partners in contact te brengen. Jaarlijks worden duizenden individuele dossiers behandeld en B2B-afspraken opgezet in het buitenland.

Een actieprogramma voor Vlaamse bedrijven

Een programma van groepsacties verlaagt (organisatorische en financiële) drempels voor Vlaamse bedrijven die stappen willen zetten op internationale markten. Bedrijven kunnen deelnemen aan groepszakenreizen, internationale beurzen en conferenties, seminars met buitenlandse sprekers, contactdagen met aankopers en decision makers, contactdagen in Vlaanderen met de buitenlandse vertegenwoordigers van FIT, ...

Kennisdatabase buitenlandse markten

Via de website en de nieuwsbrieven van FIT krijgen bedrijven toegang tot marktinformatie over landen, sectoren, reglementering, zakelijke opportuniteiten, financiering van projecten door internationale financiële instellingen, enz. Deze informatie wordt hoofdzakelijk aangeleverd door de buitenlandse kantoren.

Ondernemingswedstrijd 'Leeuw van de Export'

Met de Leeuw van de Export bekroont Flanders Investment & Trade jaarlijks de exportsuccessen van Vlaamse bedrijven, om zo het belang van export voor onze Vlaamse economie te onderstrepen. Er worden twee Leeuwen uitgereikt. Eén in de categorie bedrijven die maximaal 49 medewerkers tewerkstellen en één in de categorie bedrijven met 50 of meer medewerkers. De Foreign Investment Trophy kent 2 prijzen toe aan buitenlandse investeerders in Vlaanderen en onderstreept het belang van buitenlandse investeerders voor Vlaanderen.

Exportmeter

Bedrijven kunnen een analyse laten maken van de exportvaardigheid en -maturiteit van hun bedrijf. Er bestaat een exportmeter zowel voor productie- als dienstenbedrijven.

Club Diaspora

Club Diaspora brengt Vlamingen in het buitenland samen die bereid zijn om hun kennis en hun contacten ten dienste te stellen van de Vlaamse bedrijven die hun activiteiten in het buitenland (verder) willen ontplooiën.

Actieve Prospectie naar potentiële buitenlandse investeerders

De strategie en aanpak voor het aantrekken van buitenlandse investeerders is gericht op die sectoren en activiteiten die het economisch weefsel van Vlaanderen duurzaam versterken, en is dus afgestemd op de VIA-doelstellingen en -projecten. In een aantal focuslanden worden targetbedrijven geïdentificeerd en actief benaderd met het oog op een investering in Vlaanderen. De methodologie van kloofanalyses waarbij in bestaande clusters de hiaten worden opgespoord, waarvoor concrete business cases worden ontwikkeld, past volledig in de Slimme Specialisatiestrategie van Vlaanderen en het Nieuw Industrieel Beleid.

Trajectbegeleiding van buitenlandse investeerders

Buitenlandse investeerders kunnen rekenen op advies en begeleiding op maat van hun noden, over locaties, fiscale en juridische aspecten, buitenlandse werknemers, incentives, partnerships met Vlaamse bedrijven, kenniscentra, ...

Samenwerkingsakkoorden

FIT werkt samen met haar strategische partners aan de doelstellingen van de Vlaamse regering en vervult hierin een coördinerende rol.

Overige initiatieven

Agentschap voor Buitenlandse Handel

Het Agentschap voor Buitenlandse Handel (ABH) werd opgericht via het Samenwerkingsakkoord van 24 mei 2002 tussen de Federale Overheid en de Gewesten en wordt bestuurd door een Raad van Bestuur waarvan ZKH Prins Filip Erevoorzitter is. Het ABH stelt zich ten dienste van de drie gewestelijke exportbevorderende instellingen en de Federale Overheid. De werking van het ABH omvat twee grote pijlers. Een eerste pijler betreft het organiseren van vier economische zendingen per jaar die vooral focussen op buitenlandse economische groeiregio's en -landen. De organisatie hiervan gebeurt samen met het Agence wallonne à l'Exportation et aux Investissements Etrangers (AWEX), Brussel Invest & Export (BIE) en Flanders Investment & Trade (FIT). Een tweede pijler omvat het ontwikkelen en verspreiden van informatie over buitenlandse markten. De dotatie van het Vlaams Gewest voor het ABH bedraagt 1,608 miljoen euro in 2013.

Buitenlandse economische missies

Jaarlijks worden onder leiding van de Minister-president meerdere buitenlandse economische missies georganiseerd voor de ondersteuning en de verdediging van de belangen van Vlaanderen en de Vlaamse economie in het buitenland. Vanuit het beleidsdomein Internationaal Vlaanderen wordt hiervoor in 2013 een bedrag van 300.000 euro voorzien. De organisatie van het economische en B2B-luik van de missie, incl. de kosten daarvan, zijn in de regel voor rekening van FIT.

Fonds Vlaanderen-Internationaal

Het Fonds Vlaanderen-Internationaal bevordert de internationale groei van Vlaamse KMO's door deel te nemen aan hun investeringsprojecten in het buitenland. Dat kan door middel van een kapitaalparticipatie (minderheidsparticipaties) of door een lening met kapitaalkarakter (voornamelijk achtergestelde leningen die al dan niet converteerbaar zijn), waarbij PMV verkies om te investeren in de Vlaamse moedervennootschap. De tussenkomsten van het fonds hebben een tijdelijk karakter. Leningen hebben een gemiddelde gratieperiode van twee tot drie jaar met vervolgens een in de tijd gespreide terugbetaling van vier tot vijf jaar. Kapitaalparticipaties voorzien een uitstap na zo'n vijf tot tien jaar. Het Fonds Vlaanderen-Internationaal investeert altijd aan de zijde van een andere investeringsmaatschappij of financiële instelling. Hiervoor bestaat onder meer een structureel samenwerkingsverband met de Belgische Maatschappij voor Internationale Investering (BMI).

Eind 2012 werd een totaal investeringsbedrag van 13,6 miljoen euro toegezegd aan 14 ondernemingen.

Enterprise Europe Network

Het Enterprise Europe Network (EEN) is een initiatief van de Europese Commissie (DG Ondernemingen en Industrie) dat de Europese KMO's wil ondersteunen en adviseren. De netwerkpartners zijn stevig verankerd in de diverse Europese regio's en goed geplaatst voor het verlenen van informatie omtrent Europese regelgeving en financiering, voor het faciliteren van bedrijvencontacten en het helpen opstarten van transnationale innovatieve projecten.

In Vlaanderen is het Enterprise Europe Network een samenwerkingsverband tussen het AO en het Agentschap voor

Innovatie door Wetenschap en Technologie (IWT). Deze organisaties slaan de handen in elkaar om elk vanuit hun expertise in ondernemen en innoveren kmo's wegwijs te maken in Europa. Uiteraard werken ze hiervoor nauw samen met FIT en de ondernemersorganisaties.

Enterprise Europe Network Vlaanderen behoort tot een netwerk van meer dan 600 partnerorganisaties in de EU, met 4.000 ervaren medewerkers. Dankzij dit netwerk kan men snel betrouwbare informatie leveren over de Europese wetgeving en de regelgeving in andere lidstaten. Daarnaast kan men via dit netwerk contacten leggen met bedrijven uit andere landen die op zoek zijn naar samenwerking op economisch of technologisch vlak. Het netwerk heeft bovendien enkele antennes buiten Europa.

Tabel 1.7. Overzicht van de initiële beleidskredieten in 2013 voor de ondersteuning van groeibedrijven (miljoen euro)

Instrument	Beleidsdomein	Krediet
Beleidskredieten FIT	IV	
• Bevordering internationaal ondernemen		6,404
• Kmo-portefeuille voor advies		0,450
• Uitvoer van uitrustingsgoederen		5,307
• Haalbaarheidsstudies		1,307
• Bedrijfsgroeperingen en gemengde KvK		1,109
Werkingsmiddelen FIT	IV	40,842
Vlaamse dotatie aan het Agentschap voor Buitenlandse Handel	IV	1,608
Buitenlandse economische zendingen	IV	0,300
TOTAAL		57,327

Hoofdstuk 1.7

Samenvattend financieel overzicht

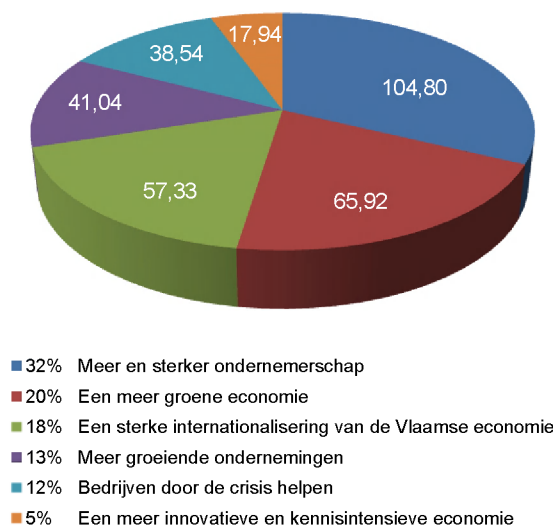
Dit hoofdstuk geeft een samenvattend financieel overzicht van de verschillende overheidskredieten die aangewend worden voor instrumenten die het economisch beleid van de Vlaamse overheid gestalte geven. Naast de instrumenten uit het beleidsdomein EWI, worden ook initiatieven uit de andere beleidsdomeinen die bijdragen aan het economisch beleid in

rekening gebracht. De totale bedragen die vermeld worden zijn gebaseerd op de initiële overheidskredieten voor het begrotingsjaar 2013. Tabel 1.8 geeft een overzicht van de verschillende vormen van bedrijfsfinanciering ondersteund door Vlaamse overheid.

Algemeen overzicht

De initiële overheidskredieten in 2013 die bijdragen aan het economisch beleid bedragen 325,56 miljoen euro. Het grootste aandeel hierin, een bedrag van 104,80 miljoen euro, gaat naar instrumenten die het ondernemerschap stimuleren en versterken. Het budget voor economische initiatieven die bijdragen aan een meer groene economie bedraagt 65,92 miljoen euro. Het overgrote deel hiervan is bestemd voor de Ecologiepremie Plus en strategische ecologiesteun. Voor de internationalisering van de Vlaamse economie wordt in 2013 een bedrag 57,33 miljoen euro voorzien. Het leeuwendeel hiervan is bestemd voor FIT. Naast 40,84 miljoen euro aan werkingsmiddelen, beschikt FIT immers nog over 14,58 miljoen euro aan beleidskredieten. De overheidskredieten voor 2013 die naar instrumenten gaan voor de ondersteuning van groei-bedrijven bedragen 41,04 miljoen euro. Dit bedrag wordt exclusief gereserveerd voor strategische investerings- en opleidingssteun. De overige instrumenten voor groei-bedrijven hebben niet meteen een impact op de begroting voor 2013. Om bedrijven door de crisis te helpen is er in 2013 een bedrag van 38,54 miljoen euro voorzien. Ongeveer 2/3 hiervan gaat naar de beheersvergoeding voor de NV Waarborgbeheer en verliesfinanciering als gevolg van de gedane uitwinningen. Voor de transformatie naar een meer innovatieve en kennisintensieve economie ten slotte wordt 17,94 miljoen euro voorzien in 2013. Hiervan is 12 miljoen euro bestemd voor het Nieuw Industrieel Beleid.

Figuur 1.5. Overzicht van de initiële overheidskredieten voor 2013 die bijdragen aan het economisch beleid, per strategische doelstelling (miljoen euro). Het totaal budget bedraagt 325,56 miljoen euro.

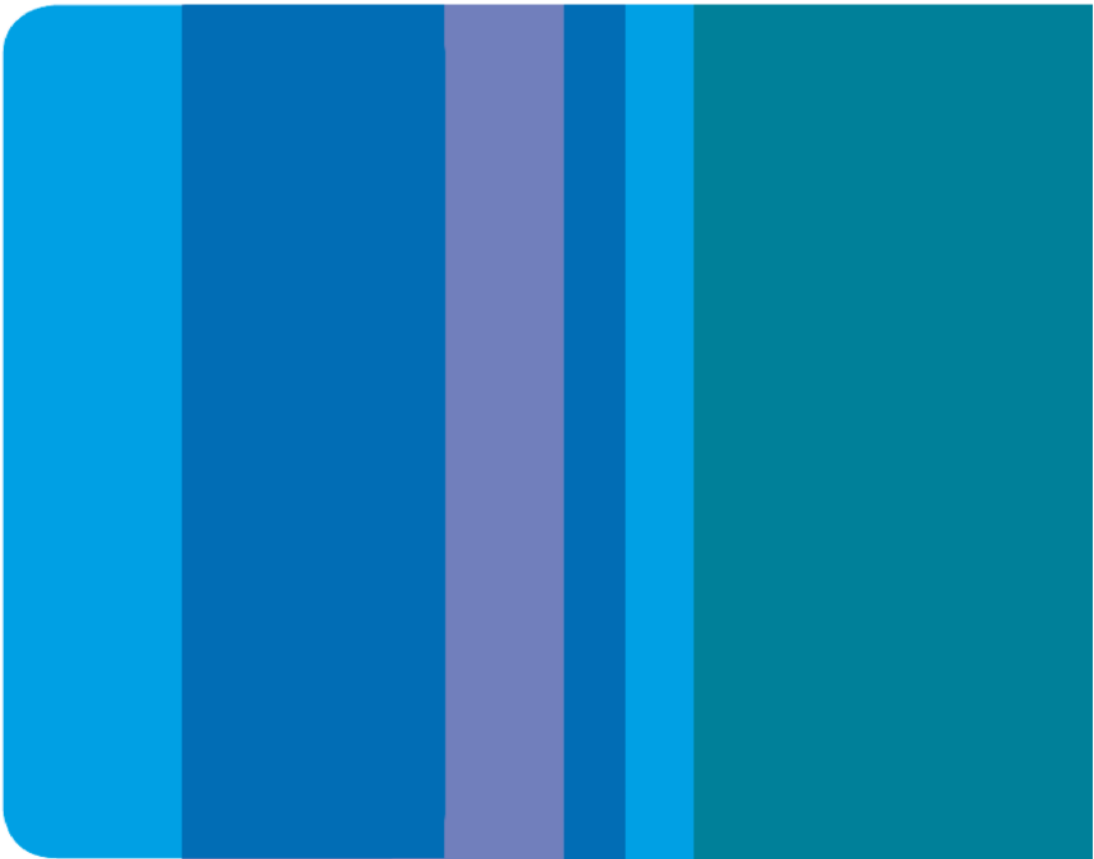

Tabel 1.8. Overzicht van de verschillende instrumenten voor bedrijfsfinanciering, vanaf opstart, status 31 december 2012 (bedragen in miljoen euro)

WAARBORGEN		BEDRAG
Waarborgregeling	8.416 gewaarborgde verbintenissen	1040,0
Gigant	18 toegekende waarborgen	444,0
Waarborgregeling openbare werken	12 toegekende waarborgen	0,8
Groene Waarborg	0 toegekende waarborgen	0
FINANCIERING		
Winwinlening	3.634 geregistreerde leningen	98,4
CultuurInvest	52 ondernemingen	8,9
KidsInvest	78 nieuwe ondernemingen	2,6
Sociaal Investeringsfonds	3 erkende financiers	7,0
Innovatiemezzanine:		
• PMV-innovatiemezzanine	26 ondernemingen	4,9
• Vinnof-IWT-leningen	88 ondernemingen	7,6
RISICOKAPITAAL		
Biotech Fonds Vlaanderen	15 ondernemingen	90,0
Groeimezzanine	16 ondernemingen	38,6
Gimv-XL Fonds	5 ondernemingen	250,0
Gimv-Agri+ Investment Fund	2 ondernemingen	2,0
TINA-fonds	3 ondernemingen	48,6
Vinnof	40 ondernemingen	22,0
SOFI	6 spin-offs	3,5
Flanders' CareInvest	1 onderneming	1,2
Fonds Vlaanderen Internationaal	14 ondernemingen	13,6
INVESTERINGEN VIA FONDSEN		
ARKimedes-Fonds	156 investeringen voor 12 ARKIV's	168,6
ARKimedes-Fonds II	17 initiële investeringen voor 4 ARKIV's	15,2

Wetenschaps- en innovatiebeleid

Deel 2

Internationale definities

Deel 2 geeft een overzicht van wat het wetenschaps- en technologisch innovatiebeleid precies inhoudt. Hiervoor doen we beroep op de internationaal gehanteerde definities. Wil men internationale vergelijkingen mogelijk maken, dient men zich te houden aan de internationale afspraken.

De term “**wetenschappelijke activiteiten**”, zoals gedefinieerd in de “Recommendation concerning the International Standardisation of Statistics on Science and Technology” – UNESCO, 1978 (Canberra- Manual – OESO, Parijs, 1995, p. 67) omvat:

Onderzoek en Ontwikkeling (O&O): “Op stelselmatige wijze uitvoeren van creatieve werkzaamheden met het doel het kennisbestand, met inbegrip van kennis van mens, cultuur en maatschappij, te vergroten en deze kennis te gebruiken om nieuwe toepassingen te ontwerpen” (Frascati-Manual, OESO, 2002, p. 30). Het is m.a.w. elke wetenschappelijke activiteit die tot doel heeft wetenschappelijke kennis te ontwikkelen (fundamenteel onderzoek), toepasbaar te maken (toepassingsgericht onderzoek) en ze toe te passen (ontwikkeling).

Onderwijs en Vorming (O&V): “Alle activiteiten in het kader van het gespecialiseerd niet-universitair hoger onderwijs, het universitair onderwijs, het post-universitair onderwijs en verdere bijscholing en het georganiseerd, continu onderwijs ten behoeve van wetenschappers en ingenieurs” (Canberra Manual, OESO, Parijs, 1995, p. 67). Het betreft dus de financiering van de wetenschappelijke opleiding, bijvoorbeeld het deel van de werkingsuitkeringen aan de universiteiten, dat wordt aangewend voor universitair onderwijs.

Wetenschappelijke en Technologische Dienstverlening (W&T): “activiteiten met betrekking tot onderzoek en ontwikkeling, die bijdragen tot het genereren, verspreiden en toepassen van wetenschappelijke en technische kennis” (Canberra-Manual, OESO, Parijs, 1995, p. 68). Dit gaat om elke vorm van dienstverlening, zoals het uitvoeren van routinemetingen (zoals medische routineanalyses), wetenschappelijke en technologische informatieverstrekking (bijv. door bibliotheken of informatiecentra) en gegevensverzameling van algemeen belang (o.a. verzamelen van gegevens over sociaal-economische fenomenen). Beleidsgerelateerde studies en de werkzaamheden van administratieve entiteiten rond de analyse, evaluatie en monitoring van externe fenomenen zijn hierin begrepen.

Het begrip O&O moet zeer eng geïnterpreteerd worden: de uitwerking van een idee tot een praktische toepassing met eventuele prototypes (ontwikkeling) wordt wel nog beschouwd als O&O; de fasen die daarop volgen (design, testproductie, commercialisering, ...) niet meer.

Administratieve structuren van het Vlaamse wetenschapsbeleid

Hier wordt een bondig beeld geschetst van de administratieve overheidsstructuur voor het beheer van het wetenschaps- en innovatiebeleid.

Het beleidsdomein EWI

Het departement EWI is verantwoordelijk voor beleidsvoorbereiding, -uitvoering en -evaluatie voor het volledige beleidsdomein.

De agentschappen

IWT: voert het beleid uit naar de industrie toe. Het is een intermediair organisme dat de financiële middelen verdeelt naar de bedrijven en onderzoeksinstellingen, volgens vastgelegde selectiecriteria en evaluatie- en beslissingsprocedures.

FWO: voert het beleid uit inzake het fundamenteel onderzoek aan de universiteiten. Het is een intermediair organisme dat de financiële middelen verdeelt onder de universiteiten en onderzoeksinstellingen. Dit gebeurt volgens vastgelegde selectiecriteria en procedures voor evaluatie- en besluitvorming.

Herculesstichting: financiert enerzijds middelzware en zware infrastructuur voor fundamenteel en strategisch basisonderzoek in alle wetenschappelijke disciplines en anderzijds bijzondere onderzoeksapparatuur (ESFRI en VSC).

Daarnaast maken ook de extern verzelfstandigde agentschappen (EVA's) ParticipatieMaatschappij Vlaanderen (PMV), LRM en Vlaamse Participatiemaatschappij (VPM) en het intern verzelfstandigd agentschap (IVA) Agentschap Ondernemen deel uit van het beleidsdomein EWI. Ofschoon deze agentschappen raakvlakken hebben met het wetenschaps- en innovatiebeleid, behoort de uitvoering ervan niet tot hun kerntaken.

Het adviesorgaan

De Vlaamse Raad voor Wetenschap en Innovatie (VRWI) werd opgericht bij decreet van 30 april 2009 als de strategische adviesraad (SAR) voor de beleidsvelden wetenschap en innovatie. De VRWI is de opvolger van de Vlaamse Raad voor Wetenschapsbeleid (VRWB) en formuleert aanbevelingen over het wetenschaps- en innovatiebeleid aan de Vlaamse Regering en het Vlaams Parlement. De raad doet dit op verzoek of op eigen initiatief.

De Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) is het andere adviesorgaan uit het beleidsdomein EWI en formuleert adviezen en aanbevelingen over de brede economische aspecten van het Vlaamse beleid. Ook hier zijn aanknopingspunten met het wetenschaps- en innovatiebeleid.

Andere beleidsdomeinen

Het wetenschapsbeleid is een horizontaal beleid en situeert zich binnen alle beleidsdomeinen van de Vlaamse overheid. De beleidsdomeinen zijn bevoegd voor de wetenschapspolitieke initiatieven die hun beleid ondersteunen en gestalte geven.

Naast EWI zijn deze beleidsdomeinen:

- Diensten voor het Algemeen Regeringsbeleid (DAR)
- Bestuurszaken (BZ)
- Financiën en Begroting (FB)
- Internationaal Vlaanderen (IV)
- Onderwijs en Vorming (OV)
- Welzijn, Volksgezondheid en Gezin (WVG)
- Cultuur, Jeugd, Sport en Media (CJSM)
- Werk en Sociale Economie (WSE)
- Landbouw en Visserij (LV)
- Leefmilieu, Natuur en Energie (LNE)
- Mobiliteit en Openbare Werken (MOW)
- Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed (RWO)

De vier Vlaamse wetenschappelijke instellingen

Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO - beleidsdomein LNE)

- verricht beleidsgericht wetenschappelijk onderzoek inzake behoud, ontwikkeling, beheer en duurzaam gebruik van biodiversiteit en haar milieu,
- verleent wetenschappelijke diensten ter ondersteuning van het beleid en van de doelgroepen, onder andere door advisering, experimentele analyses, het aanreiken van producten, technieken, concepten en documentatie,
- rapporteert periodiek over de toestand van de natuur en het natuurlijke milieu, en over de effecten van het milieubeleid en de mate waarin de vooropgestelde milieubeleidsdoelstellingen werden bereikt, maakt toekomstverkenningen en evalueert de kennis en de monitoring ervan.

Het agentschap 'Onroerend Erfgoed' (beleidsdomein RWO)

Sinds 1 juli 2011 zijn het vroegere VIOE (Vlaams Instituut voor het Onroerend Erfgoed) en het deel 'Erfgoed' van het agentschap Ruimte en Erfgoed één agentschap met de roepnaam Onroerend Erfgoed). Het agentschap Onroerend Erfgoed wil 'De zorg voor onroerend erfgoed voor iedereen vanzelfsprekend maken om Vlaanderen nu en straks mee vorm en kleur te geven.'

Dit wil het agentschap doen door onroerend erfgoed een meer zichtbare plek en betekenis te geven, vertrekkende van een langetermijnvisie:

- via een geïntegreerde aanpak en in dialoog met een breed netwerk,
- door kaders en instrumenten te ontwerpen en in te zetten,
- met medewerkers, gepassioneerd door erfgoed en met een rijke en diverse expertise,
- op een wetenschappelijk onderbouwde manier, toonaangevend en inspeland op maatschappelijke en internationale ontwikkelingen,
- voor een heldere en transparante erfgoedzorg in een wereld in verandering.

Koninklijk Museum voor Schone Kunsten – Antwerpen (KMSKA – beleidsdomein CJSM)

- verwerft, conserveert, restaureert en exposeert eigen kunstbezit,
- verricht wetenschappelijk onderzoek,
- publiceert fondscatalogi en jaarboeken,
- organiseert tentoonstellingen in het KMSK zelf en in het buitenland,
- organiseert educatieve activiteiten: vorming van educatieve assistenten, cursussen voor volwassenen, lessen voor leerkrachten en scholen, rondleidingen, voordrachten en jeugdateliers, publicaties,
- organiseert documentaire activiteiten: vakbibliotheek, archief en collectieregister.

Instituut voor Landbouw- en visserijonderzoek (ILVO – beleidsdomein LV)

- coördineert en voert beleidsonderbouwend wetenschappelijk onderzoek uit en de daaraan verbonden dienstverlening met het oog op een duurzame landbouw en visserij in economisch, ecologisch, sociaal en maatschappelijk perspectief,
- bouwt de nodige kennis op voor de verbetering van producten en productiemethoden, voor de bewaking van de kwaliteit en de veiligheid van de eindproducten en ter verbetering van beleidsinstrumenten als basis van sectorontwikkeling en agrarisch plattelandsbeleid,
- informeert het beleid, de sectoren en de maatschappij daarvoor regelmatig.

Hoofdstuk 2.1

‘Eigenlijk Wetenschapsbeleid’

Het ‘eigenlijk wetenschapsbeleid’ betreft enerzijds het wetenschapsbeleid van het beleidsdomein EWI dat rechtstreeks ressorteert onder de minister bevoegd voor het wetenschaps- en innovatiebeleid, en anderzijds de middelen voor de financiering van het wetenschapsbeleid aan de universiteiten en hogescholen (uit het programma ‘Hoger Onderwijs’ van het beleidsdomein Onderwijs en Vorming).

Het fundamentele, grensverleggende onderzoek aan de universiteiten, als noodzakelijke basis voor al het verdere

maatschappelijk en industrieel gericht onderzoek, evenals het onderzoek aan de hogescholen, maakt immers deel uit van een dergelijk coherent beleid. Ook het strategische basisonderzoek gebeurt grotendeels in de universiteiten en hogescholen, met daarnaast de strategische onderzoekscentra IMEC, VITO, VIB en iMinds. Verder is er ook het brede en gevarieerde domein van het industrieel onderzoek ter ondersteuning van de Vlaamse industrie.

2.1.1. ‘Eigenlijk wetenschapsbeleid’ EWI

De initiële beleidskredieten in 2013 voor wetenschap en innovatie die rechtstreeks ressorteren onder de minister bevoegd voor het wetenschaps- en innovatiebeleid bedragen 952,15 miljoen euro, waarvan 916,692 miljoen bestemd zijn voor onderzoek en ontwikkeling. Dit betekent een verhoging van ruim 26 miljoen euro vergeleken met de kredieten in 2012 na de eerste begrotingscontrole (zie Speurgids Ondernemen & Innoveren 2012). Deze bijkomende middelen worden integraal ingezet voor onderzoek en ontwikkeling. In de definitieve begroting van 2012 werden echter nog bijna 28 miljoen euro extra middelen ingeschreven voor O&O: de investering van 20 miljoen euro voor de cleanroom bij IMEC en een eenmalige subsidie van 7,8 miljoen euro voor iMinds in het kader van de digitalisering van het Vlaams erfgoed. Mede hierdoor liggen de initiële beleidskredieten in 2013 die rechtstreeks ressorteren onder de minister bevoegd voor het wetenschaps- en innovatiebeleid bijna 6 miljoen euro lager dan de definitieve kredieten in 2012.

Onder het programma Beleidsondersteuning en Academisch Beleid stijgen de begrotingskredieten met ruim 14 miljoen euro. Zo verhoogt het FWO-budget substantieel met bijna 4 miljoen euro. De Bijzondere Onderzoeksfondsen ontvangen bijna 5 miljoen extra. Bovendien is er 1 miljoen extra beschikbaar voor de aanstelling van bijkomende ZAP-mandaten. Het IWT

verhoogt het budget voor strategisch basisonderzoek met ruim 0,7 miljoen euro. De Herculesstichting ten slotte ontvangt bijna 2 miljoen euro extra voor de financiering van bijzondere onderzoeksapparatuur.

Onder het programma Valorisatie en Industrieel Beleid worden de middelen voor de competentiepolen vanaf 2013 ondergebracht in een nieuwe kredietlijn. Vergeleken met 2012 namen de begrotingskredieten voor dit programma af met 19,4 miljoen euro. Enkele eenmalige verhogingen (20 miljoen voor cleanroom IMEC, 11 miljoen overflow bij VITO, en eenmalige subsidie van 7,8 miljoen voor iMinds) die werden ingeschreven in de definitieve begroting van 2012 buiten beschouwing gelaten, betekent dit weliswaar wel een stijging met ruim 19 miljoen euro ten opzichte van 2012. Deze stijging is vooral te wijten aan de verhoging van de middelen die ingezet worden voor acties van technologische innovatie op initiatief van de Vlaamse Regering en voor de ondersteuning van de competentiepolen.

De beleidskredieten onder het programma Sensibilisatie en Samenleving en het programma Algemeen Beleid blijven nagenoeg constant.

Hieronder staan alle kredietlijnen met het initieel budget voor 2013 opgesomd in de inhoudelijke begrotingsprogramma's die het ‘eigenlijk wetenschapsbeleid’ uit het beleidsdomein EWI financieren.

Beleidsondersteuning en Academisch Beleid

Het versterken van het algemeen kennisverruimend fundamenteel onderzoek enerzijds en van het strategisch basisonderzoek, dat kennis genereert ten dienste van het bedrijfsleven, de non-profit sector en de overheid anderzijds, zijn de algemene beleidslijnen van dit programma. De doelgroepen zijn (de onderzoekers van) hogescholen, universiteiten, onderzoeksinstituten en bedrijven.

Tabel 2.1 geeft het initieel budget 2013 per kredietlijn weer.

De basissubsidie voor het Fonds Wetenschappelijk Onderzoek (FWO) is de grootste begrotingspost in dit programma, met een krediet van 146,525 miljoen euro in 2013. Dit betekent een substantiële verhoging van bijna 4 miljoen euro. Naast deze basistoelage zijn er nog de volgende FWO-kredietlijnen waarvan de initiële budgetten in lijn liggen met de budgetten van 2012, mits een lichte stijging:

- Het Odysseus-programma is een 'brain-gainprogramma' om Vlaamse en andere topwetenschappers naar Vlaanderen te brengen: onderzoekers die internationaal erkend worden als toonaangevend of postdoctorale onderzoekers die al bewezen dat zij het potentieel hebben om tot een toonaangevende status door te groeien. In 2013 is hiervoor 13,160 miljoen euro voorzien.
- Een deel van de opbrengst van de winst van de Nationale Loterij vloeit naar FWO. Net zoals in 2011 en 2012, werd bij de begrotingsopmaak 2013 reeds het volledige bedrag gealloceerd en ongewijzigd gehouden bij de begrotingscontrole: 11,463 miljoen euro.
- Voor projecten in het kader van internationale onderzoeksfaciliteiten is 3,720 miljoen euro ingeschreven. In het kader van de toegang tot deze onderzoeksfaciliteiten wordt er door de instellingen die deze faciliteiten beheren (bv. CERN, ESRF, EMBO, ESO, ...), naast de bijdrage vanuit de lidstaten en de specifieke onderzoeksprojecten, een steeds toenemende institutionele ondersteuning gevraagd aan de leden uit de betrokken lidstaten. Dit bedrag is vergelijkbaar met 2012.
- Voor internationale wetenschappelijke samenwerking is een subsidie van 2,359 miljoen euro aan FWO voorzien in 2013. Hiermee wordt de internationale werking van FWO versterkt en de financiering aan internationale coördinatie-acties en bilaterale onderzoekssamenwerking geregeld.

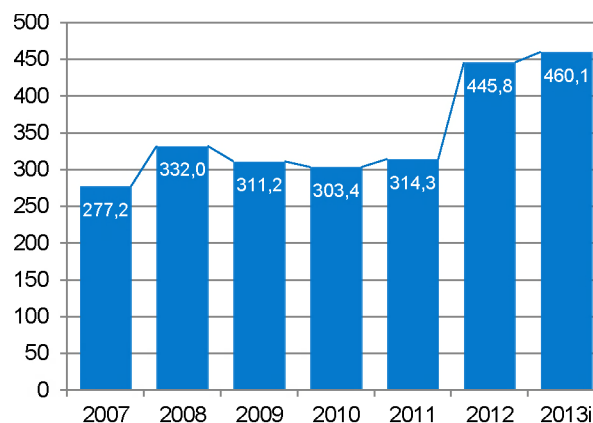
Sinds 2012 staan de kredieten voor het Bijzonder Onderzoeksfonds (BOF) ingeschreven in de EWI-begroting onder het programma Beleidsondersteuning en Academisch beleid en niet meer bij het beleidsdomein Onderwijs en Vorming. Net zoals de basissubsidie voor het FWO, wordt de basissubsidie voor de Bijzondere Onderzoeksfondsen aan de universiteiten substantieel verhoogd, in dit geval met bijna 5 miljoen euro, tot een bedrag van 120,855 miljoen euro. Naast deze basissubsidie zijn er nog de volgende BOF-kredietlijnen

waarvan de initiële budgetten in lijn liggen met de budgetten van 2012, mits een lichte stijging:

- Het Methusalem-programma richt zich op het behoud van wetenschappelijk talent door het toekennen van langetermijnfinanciering aan excellente Vlaamse onderzoekers. Het gaat hier om *ad personam* toegekende excellentiefinanciering. Voor 2013 is er een initieel begrotingskrediet van 20,107 miljoen euro vastgelegd.
- Door de invoering van het tenure track-systeem krijgen een beperkt aantal uitmuntende post-doctorale onderzoekers de mogelijkheid om op het niveau van docent gedurende vijf jaar zelfstandig onderzoek te verrichten. Na een positieve evaluatie kunnen deze personen zonder vacature onmiddellijk worden aangesteld als ZAP-kader. In 2013 is hiervoor 9,293 miljoen euro ingeschreven.
- In 2013 is er voor de aanstelling van bijkomende ZAP-mandaten 6,566 miljoen euro voorzien. Dit is bijna 1 miljoen meer dan in 2012.

Figuur 2.1 toont de evolutie van de kredieten voor het wetenschaps- en innovatiebeleid uit het begrotingsprogramma Beleidsondersteuning en Academisch Beleid 2007-2013. Naast een substantiële verhoging van de basistoelage voor het FWO, het BOF, en het budget voor de aanstelling van bijkomende ZAP-mandaten, werden nog enkele begrotingskredieten aanzienlijk verhoogd. Zo verhoogde het budget voor strategisch basisonderzoek bij het IWT met ruim 0,7 miljoen euro en kreeg de Herculesstichting bijna 2 miljoen euro extra voor de financiering van bijzondere onderzoeksapparatuur. Samen met de overige incrementele verhogingen, zijn de substantiële verhogingen dus goed voor een totale stijging van 14,3 miljoen in het programma Beleidsondersteuning en Academisch Beleid.

Figuur 2.1. Middelen voor het wetenschapsbeleid uit het programma Beleidsondersteuning en Academisch Beleid 2007-2013 (miljoen euro)

Tabel 2.1. Kredietlijnen 2013 (initieel) van het programma Beleidsondersteuning en Academisch Beleid (kredieten in miljoen euro)

ENT PR ESR	Krediet	Omschrijving
EB0 EE169 4100	146,525	FWO: basissubsidie
EB0 EE167 4100	13,160	FWO: Odysseus-programma
EB0 EE172 4100	11,463	FWO: netto opbrengst van de winst van de Nationale Loterij
EB0 EE170 4100	3,720	FWO: projecten in het kader van internationale onderzoeksfaciliteiten
EB0 EE171 4100	2,359	FWO: internationale wetenschappelijke samenwerking
EB0 EE138 4410	120,855	BOF: subsidie voor de universiteiten
EB0 EE128 4150	20,107	BOF: Methusalem-programma
EB0 EE165 4150	9,293	BOF: tenure track-stelsel aan de universiteiten
EB0 EE129 4150	6,566	BOF: aanstelling van bijkomende ZAP-mandaten
EB0 EE101 4150	4,000	Actieplan "Menselijk kapitaal voor Wetenschap, Technologie en Innovatie"
EB0 EE153 9999	39,905	IWT: Strategisch basisonderzoek
EB0 EE155 9999	10,311	IWT: wetenschappelijk en technisch onderzoek met landbouwkundig doel (IWT)
EB0 EE151 9999	8,612	IWT: bevordering van technologietransfer en onderzoek door instellingen van hoger onderwijs
EB0 EE149 9999	6,825	IWT: steun aan toegepast biomedisch onderzoek met een primair maatschappelijke finaliteit
EB0 EE157 9999	15,000	Herculesstichting: financiering van (middel)zware onderzoeksapparatuur
EB0 EE161 9999	6,960	Herculesstichting: financiering van bijzondere onderzoeksapparatuur
EB0 EE116 4140	0,498	Herculesstichting: beheersvergoeding
EB0 EE130 4150	19,374	Industrieel Onderzoeksfonds Vlaanderen (IOF)
EB0 EE126 4150	2,931	Subsidie aan de universitaire interfaciediensten
EB0 EE160 4430	1,141	Subsidies voor het verrichten van wetenschappelijk onderzoek door de instellingen van postinitieel onderwijs en hogere instituten voor schone kunsten
EB0 EE145 4100	1,955	Subsidies voor het verrichten van wetenschappelijk onderzoek door de instellingen van postinitieel onderwijs en hogere instituten voor schone kunsten (ITG)
EB0 EE108 3300	2,732	Subsidie aan het Vlaams Instituut voor de Zee
EB0 EE139 5220	1,100	Subsidie aan het Vlaams Instituut voor de Zee voor investeringsuitgaven
EB0 EE112 3540	1,535	Subsidie aan UNESCO voor de ondersteuning van het Vlaams UNESCO-Trustfonds wetenschappen
EB0 EE168 4100	1,151	Subsidie aan de Koninklijke Vlaamse Academie van België voor Wetenschappen en Kunsten
EB0 EE148 4430	1,065	Subsidie aan het Europacollege voor United Nations University (UNU) in het kader van het programma Regionale Integratiestudies
EB0 EE107 3300	0,914	Subsidie aan de Koninklijke Maatschappij voor Dierkunde in Antwerpen (KMDA)
TOTAAL	460,057	

Valorisatie en Industrieel Beleid

Via het programma Valorisatie en Industrieel Beleid versterkt men het technologisch basisonderzoek en zo kan extra kennis gericht op het bedrijfsleven gegenereerd worden. Daarnaast beoogt men meer technologische innovatie in de Vlaamse bedrijven. Om stand te houden in de huidige competitieve globale economie moeten bedrijven voortdurend streven naar verbeterde of nieuwe diensten, producten en processen. De ontwikkeling en verwerving van technologie speelt hierbij een cruciale rol.

Tabel 2.2 toont de kredietlijnen van dit programma. Naast de klassieke vastleggingsmachtigingen in beheer van IWT, staan hier ook de middelen voor de vier strategische onderzoekscentra (SOC's) IMEC, VITO, VIB en iMinds.

Ten opzichte van de definitieve kredieten in 2012 betekent dit voor de initiële beleidskredieten een daling van ruim 19 miljoen euro. Enkele eenmalige initiatieven en nieuwe aanrekeningsregels in 2012 liggen aan de basis van deze daling. Zo was er eind 2012 de investering van 20 miljoen euro voor de cleanroom bij IMEC en eenmalige subsidie van 7,8 miljoen euro voor iMinds in het kader van de digitalisering van het Vlaams erfgoed. Hiernaast heeft er in het kader van de inwerkingtreding van het Rekendecreet in het begrotingsjaar 2012 een versnelling in de aanrekening plaatsgevonden. De transacties die omwille van de oude aanrekeningsregels niet in 2011 geboekt zijn, gaven hierdoor in 2012 aanleiding tot éénmalige bijkomende ontvangsten, vereffeningskredieten en/of vastleggingskredieten. Dit is de zogenaamde overflow. Zo stond er in de definitieve begroting van VITO in 2012 een bedrag van 11 miljoen euro ingeschreven als overflow. Deze eenmalige budgetverhogingen

even buiten beschouwing gelaten, impliceert dit een stijging van het totaal budget voor het programma Valorisatie en Industrieel Beleid met ruim 19 miljoen euro. Naast incrementele aanpassingen is deze stijging vooral te wijten aan enkele structurele verhogingen.

De grootste stijging betreft de verhoging van de middelen die ingezet worden voor acties van technologische innovatie op initiatief van de Vlaamse Regering, inclusief de ondersteuning van de competentiepolen. Vanaf 2013 worden de middelen voor de competentiepolen, of lichte structuren, echter wel afgezonderd van de middelen die ingezet worden voor acties van technologische innovatie op initiatief van de Vlaamse Regering. Het initiële begrotingskrediet voor de competentiepolen bedraagt 40,205 miljoen euro in 2013. Tot vorig jaar zat dit budget nog onder de basisallocatie EB0 EF100 9999 en in 2012 bedroeg het budget nog iets meer dan 50 miljoen euro. Het initiële begrotingskrediet in 2013 voor acties van technologische innovatie op initiatief van de Vlaamse Regering bedraagt nog 21,164 miljoen euro. Dit betekent dus eigenlijk een stijging van bijna 11,5 miljoen euro.

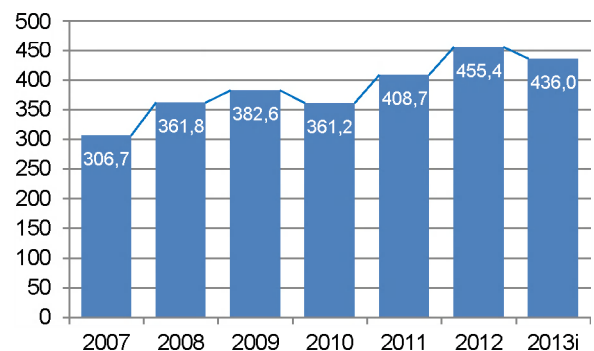
Ook de middelen van IWT voor enerzijds projecten op initiatief van bedrijven en innovatie samenwerkingsverbanden en anderzijds beleidsdomeinoverschrijdende innovatieprojecten werden verhoogd, met respectievelijk bijna 4 miljoen euro en 1,3 miljoen euro.

Wat de totale VITO-dotatie betreft, daalt deze met ruim 10 miljoen vergeleken met de definitieve begrotingscijfers van 2012. In essentie betekent dit echter een stijging van de dotatie met

ongeveer 1 miljoen euro, omwille van 11 miljoen euro die in 2012 ingeboekt werd als overflow. De vastleggingsmachtiging voor investeringen bij VITO (basisallocatie EB0 EF119 9999) is bovendien vanaf 2013 geïntegreerd in de dotatie aan VITO (basisallocatie EB0 EF110 4141).

Figuur 2.2 toont de evolutie van de kredieten voor het wetenschaps- en innovatiebeleid uit het begrotingsprogramma Valorisatie en Industrieel Beleid 2007-2013.

Figuur 2.2. Middelen voor het wetenschapsbeleid uit het programma Valorisatie en Industrieel Beleid 2007-2013 (miljoen euro)

Tabel 2.2. Kredietlijnen 2013 (initieel) van het programma Valorisatie en Industrieel Beleid (kredieten in miljoen euro)

ENT PR ESR	Krediet	Omschrijving
EB0 EF100 3300	48,941	Subsidie aan IMEC
EB0 EF123 4100	44,441	Subsidie aan VIB
EB0 EF102 3300	26,646	Subsidie aan iMinds
EB0 EF110 4141	37,094	Dotatie aan VITO
EB0 EF111 4141	8,414	Dotatie aan VITO voor de financiering van de referentietaken
EB0 EF103 3300	1,773	Subsidie aan IMEC en VIB in het kader van de NERF-activiteiten
EB0 EF101 9999	151,563	IWT: Vastleggingsmachtiging voor projecten op initiatief van de bedrijven en innovatie samenwerkingsverbanden
EB0 EF121 9999	40,205	IWT: competentiepolen
EB0 EF117 9999	36,136	IWT: toekennen van specialisatiebeurzen en doctoraatsbeurzen in het kader van het Baekeland-programma
EB0 EF100 9999	21,164	IWT: Vastleggingsmachtiging ter ondersteuning van acties van technologische innovatie op initiatief van de Vlaamse Regering
EB0 EF102 9999	7,155	IWT: Vastleggingsmachtiging voor beleidsdomeinoverschrijdende innovatieprojecten
EB0 EF103 9999	0,698	IWT: Vastlegging voor studie- en expertiseopdrachten t.b.v. het VIN (Vlaams Innovatie Netwerk)
EB0 EF107 4141	11,757	IWT: werking
TOTAAL	435,987	

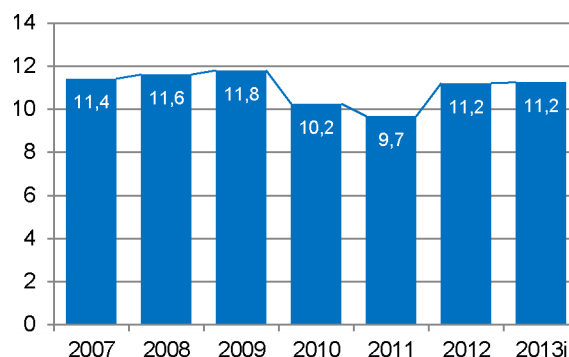
Sensibilisatie en Samenleving

De algemene beleidslijnen voor het programma Sensibilisatie en Samenleving zijn het stimuleren van de ondernemerscreativiteit en Wetenschapsvoorlichting. Men wil met name de ontwikkeling van het Vlaams economisch weefsel aanzwengelen en het ondernemen stimuleren en aantrekkelijker maken voor bestaande en nieuwe doelgroepen. Via wetenschapsvoorlichting wil men het maatschappelijk draagvlak van het wetenschappelijk en technologisch innovatiebeleid in Vlaanderen versterken.

Tabel 2.3 toont de kredietlijnen van dit programma. Verspreid over zes basisallocaties is het budget voor 2013 voor het wetenschaps- en innovatiebeleid 11,247 miljoen euro.

Vergeleken met 2012 is dit nagenoeg hetzelfde budget. De subsidie aan Flanders Technology International is ongeveer 0,2 miljoen euro afgenomen, in het voordeel van de popularisering van wetenschap, techniek en technologische innovatie. De overige kredietlijnen zijn nagenoeg constant gebleven.

Figuur 2.3. Middelen voor het wetenschapsbeleid uit het programma Sensibilisatie en Samenleving 2007-2013 (miljoen euro)

Tabel 2.3. Kredietlijnen 2013 (initieel) van het programma Sensibilisatie en Samenleving (kredieten in miljoen euro)

ENT PR ESR	Krediet	Omschrijving
EB0 EG102 3300	3,756	Subsidie aan de stichting Flanders Technology International (FTI)
EB0 EG103 3300	2,440	Subsidie aan Flanders DC
EB0 EG106 4150	1,718	Subsidies voor de expertisecellen voor de popularisering van wetenschap, techniek en technologische innovatie in de schoot van de associaties
EB0 EG100 1211	1,680	Popularisering van wetenschap, techniek en technologische innovatie
EB0 EG101 3300	1,343	Subsidies allerhande met betrekking tot de bekendmaking van het wetenschapsbeleid en het wetenschappelijk onderzoek aan structurele partners
EB0 EG110 3300	0,310	Subsidie aan Society Roger Van Overstraete
TOTAAL	11,247	

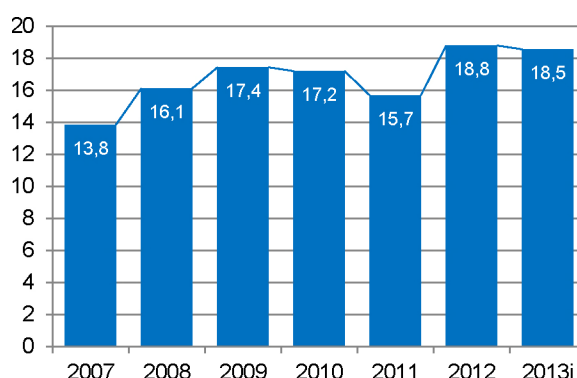
Algemeen Beleid

Met de middelen ter financiering van het wetenschaps- en innovatiebeleid beoogt men via dit programma de voorbereiding, uitvoering en opvolging van het beleid op het vlak van wetenschap, technologie en innovatie, de versterking van het fundamenteel en toepassingsgericht wetenschappelijk onderzoek en van het beleidsvoorbereidend onderzoek.

Tabel 2.4 toont de kredietlijnen van dit programma. De grootste kredietlijn is de subsidie voor de steunpunten beleidsrelevant onderzoek.

Het totale budget bedraagt 18,5 miljoen euro en betekent een lichte daling met 0,5 miljoen euro ten opzichte van 2012.

Figuur 2.4. Middelen voor het 'eigenlijk wetenschapsbeleid' uit het programma Algemeen Beleid 2007-2013 (miljoen euro)

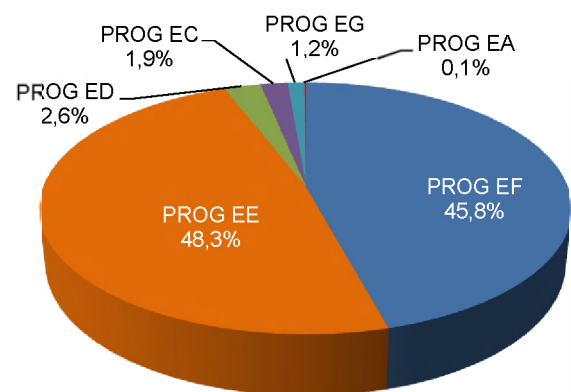

Tabel 2.4. Kredietlijnen 2013 (initieel) voor het 'eigenlijk wetenschapsbeleid' van het programma Algemeen Beleid (kredieten in miljoen euro)

ENT PR ESR	Krediet	Omschrijving
EB0 EC118 4150	9,085	Subsidie aan de steunpunten beleidsrelevant onderzoek
EB0 EC102 1211	2,535	Uitgaven ter bevordering van de Vlaamse Informatiemaatschappij in het kader van de Lissabon-strategie
EB0 EC110 3300	1,990	Subsidie aan het Expertisecentrum Onderzoek en Ontwikkelingsmonitoring (ECCOOM)
EB0 EC111 3300	1,039	Subsidies in het kader van internationale wetenschappelijke en innovatiesamenwerking
EB0 EC116 1211	3,082	Uitgaven m.b.t. de conceptie, voorbereiding en uitvoering van acties met betrekking tot wetenschap en innovatie
EB0 EC122 1211	0,201	Uitgaven m.b.t. de inventarisatie en valorisatie van het wetenschappelijk en technologisch onderzoek
EB0 EC113 4141	0,411	IWT: ondersteuning van de Vlaamse deelname aan de Europese programma's (VCP-werking)
EB0 EC103 1211	0,131	Allerhande communicatie-initiatieven met betrekking tot economie, wetenschap en innovatie
EB0 EC105 1211	0,062	Uitgaven in het kader van internationale wetenschappelijke samenwerking
TOTAAL	18,536	

Tabel 2.5 geeft de kredieten weer voor het 'eigenlijk wetenschapsbeleid' 2013 van EWI, ressorterend onder de minister bevoegd voor het wetenschaps- en innovatiebeleid. De dotatie ten bedrage van 1,323 miljoen euro aan de strategische adviesraad VRWI, Vlaamse Raad voor Wetenschap en Innovatie, staat ingeschreven in het begrotingsprogramma EA, Apparaatkredieten. Vanuit het Hermesfonds wordt, net zoals in 2012, een bedrag van 25 miljoen gereserveerd voor onderzoek en ontwikkeling. Dit bedrag is terug te vinden in het begrotingsprogramma ED, Economisch Ondersteuningsbeleid. Van het totale budget maakt het programma Beleidsondersteuning en Academisch Beleid bijna de helft uit. Samen met het programma Valorisatie en Industrieel Beleid ligt dit aandeel ruim boven de 90% (figuur 2.5).

Figuur 2.5. Procentuele verdeling van de middelen voor het 'eigenlijk wetenschapsbeleid' 2013 (initieel) van het beleidsdomein EWI

Tabel 2.5. Verdeling van de middelen voor het 'eigenlijk wetenschapsbeleid' 2013, initieel, in het beleidsdomein EWI (miljoen euro)

Begrotingsprogramma's EWI	WB	O&O	O&V	W&T
EE. Beleidsondersteuning en Academisch Beleid	460,057	452,435	0,000	7,622
EF. Valorisatie en Industrieel Beleid	435,987	424,230	0,000	11,757
ED. Economisch Ondersteuningsbeleid	25,000	25,000	0,000	0,000
EC. Algemeen	18,536	12,587	0,000	5,949
EG. Sensibilisatie en Samenleving	11,247	2,440	0,000	8,807
EA. Apparaatkredieten	1,323	0,000	0,000	1,323
TOTAAL	952,150	916,692	0,000	35,458

2.1.2. 'Eigenlijk wetenschapsbeleid' OV

Het 'eigenlijk wetenschapsbeleid' uit het beleidsdomein Onderwijs en Vorming (OV) omvat in hoofdzaak de werkingsuitkeringen aan de universiteiten alsook de aanvullende werkingsmiddelen en andere toelagen aan de universiteiten en aan 'gelijkgestelde' instellingen. Deze kredietlijnen zitten alle vervat in het begrotingsprogramma Hoger Onderwijs.

Het totale budget van 873,14 miljoen euro betekent een stijging met 35 miljoen euro ten opzichte van 2012. De stijging van het budget op BA FD0 FN200 4430 met bijna 25 miljoen euro is vooral het gevolg van de nieuwe aanrekeningsregels in het kader van de inwerkingtreding van het Rekendecreet. Een aantal kosten, waarvan voornamelijk de loonkosten van december en het vakantiegeld in het volgende jaar) moeten aangerekend worden in het jaar waarop ze betrekking hebben en niet langer

op het jaar waarin ze effectief uitbetaald worden. Om de meerkost hiervan te compenseren werd de globale werkingsenveloppe éénmalig verhoogd.

Na overheveling van het budget op BA EB0 EE 127 4150 'Subsidies in het kader van de versterking van de onderzoeksbetrokkenheid van de academische opleidingen aan de hogescholen' en van de academiseringsmiddelen uit de 'Werkingsuitkeringen Hoger Onderwijs' (FD0 FN200 4430) in 2012 wordt dit budget verder verhoogd met bijna 7,5 miljoen euro in 2013.

Tabel 2.6 somt de kredietlijnen op van het 'eigenlijk wetenschapsbeleid' uit het beleidsdomein OV. In totaal gaat het om 873,141 miljoen euro middelen voor het wetenschapsbeleid. Hiervan is er 256,786 miljoen voorzien voor O&O, 613,101 miljoen voor O&V en 3,253 miljoen voor W&T.

Tabel 2.6. Kredietlijnen 2013 (initieel) voor het 'eigenlijk wetenschapsbeleid' beleidsdomein Onderwijs en Vorming (kredieten in miljoen euro)

ENT PR ESR	Begrotings-krediet	Omschrijving	WB-krediet
FD0 FN200 4430	1.423,939	Werkingsuitkeringen Hoger Onderwijs	719,569
FB0 FO005 4330	0,894	Aanvullende werkingsmiddelen voor het versterken van het onderzoek in de humane wetenschappen aan de universiteiten	0,894
FD0 FO209 4150	8,684	Toelagen sociale voorzieningen in het universitair onderwijs	8,684
FD0 FO213 4150	2,198	Subsidie aan de Universiteit Antwerpen ten bate van het Instituut voor Ontwikkelingsbeleid en -Beheer (IOB)	2,198
FD0 FO214 4150	0,177	Subsidie aan de Universiteit Antwerpen ten behoeve van het Instituut voor Joodse Studies (IJS)	0,177
FB0 FO006 3300	2,564	Werkingsuitkering aan de Nederlands-Vlaamse Accreditatie Organisatie (NVAO)	2,564
FD0 FO211 4410	25,687	Bijdrage wettelijke en conventionele werkgeversbijdragen universiteiten	25,687
FD0 FO205 4430	6,581	Aanvullende werkingsmiddelen in het kader van een aanmoedigingsfonds voor beleidsspeerpunten	6,581
FD0 FO201 4430	0,632	Subsidiëring open hoger onderwijs	0,632
FD0 FO212 4430	40,029	Subsidies in het kader van de versterking van de onderzoeksbetrokkenheid van de academische opleidingen aan de hogescholen	40,029
FD0 FO208 4430	0,550	Toelage associaties	0,550
FD0 FO215 4430	1,968	Subsidie aan de Vrije Universiteit Brussel ten behoeve van het Instituut voor Europese Studiën (IES)	1,968
FD0 FO216 4430	0,540	Subsidie aan de Antwerp Management School	0,540
FD0 FN203 4430	0,554	Subsidie aan de Evangelische Theologische Faculteit Leuven	0,554
FD0 FN204 4430	0,231	Subsidies aan de Faculteit der Protestantse Godgeleerdheid in Brussel	0,231
FD0 FO219 4430	10,749	Subsidie verleend aan het Instituut voor Tropische Geneeskunde "Prins Leopold" in Antwerpen	10,749
FD0 FO217 4430	1,972	Subsidie aan de Vlerick Leuven Gent Management School	1,972
FD0 FO210 4430	7,695	Toelagen sociale voorzieningen in het universitair onderwijs	7,695
FD0 FK202 6152	28,141	Kapitaaloverdrachten voor onroerende investeringen universitair onderwijs	28,141
FD0 FK203 6410	0,665	Kapitaaloverdrachten voor onroerende investeringen ITG	0,665
FD0 FO235 4430	3,527	Aanvullende werkingsmiddelen hoger onderwijs in Brussel	1,354
FD0 FO220 4430	11,707	Projectmatig wetenschappelijk onderzoek	11,707
TOTAAL			873,141

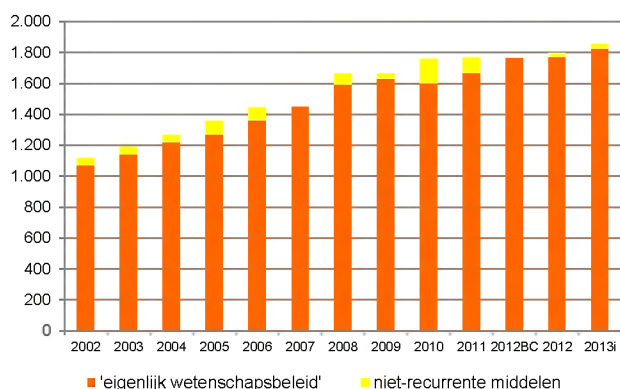
2.1.3. Evolutie van het 'eigenlijk wetenschapsbeleid'

Tabel 2.7 vergelijkt de initiële kredieten voor het 'eigenlijk wetenschapsbeleid' 2013 met de definitieve kredieten in 2012. De lichte daling (zie 2.1.1) van het eigenlijk wetenschapsbeleid uit het beleidsdomein EWI wordt ruimschoots gecompenseerd door de stijging (zie 2.1.2) in het beleidsdomein OV. Over beide beleidsdomeinen heen, resulteert dit in een verhoging van de recurrente middelen met ruim 29 miljoen euro ten opzichte van 2012. Merk hierbij wel op dat een gedeelte van deze verhoging te wijten is aan nieuwe aanrekeningsregels in het kader van de inwerkingtreding van het Rekendecreet. De verhoging kan dus niet beschouwd worden als een netto verhoging van recurrente middelen.

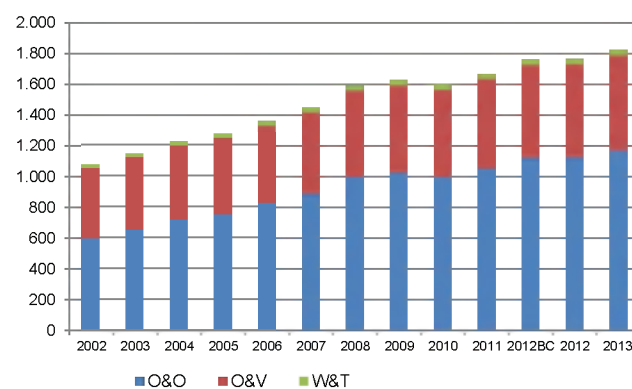
Naast de recurrente middelen die aan bod kwamen in 2.1.1 en 2.1.2 zijn er in 2013 ook 30 miljoen euro extra niet-recurrente middelen voorzien. Hiervan is opnieuw 20 miljoen euro voor het investeringsproject van IMEC m.b.t. tot de 450 mm cleanroom. Er gaat ook 10 miljoen euro naar het SOFI2-fonds. Dit fonds staat open voor start-ups van de universiteiten en hogescholen.

Dit leidt in 2013 dus tot een toename van de totale middelen voor het wetenschapsbeleid met 59,5 miljoen euro, waarvan 30 miljoen euro niet-recurrente middelen. Bij vergelijking van de kredieten voor het 'eigenlijk wetenschapsbeleid' in de tijd, is het daarom belangrijk ook de evolutie te zien zonder deze niet-recurrente middelen. De figuren 2.6 en 2.7 tonen de evolutie van de kredieten voor het 'eigenlijk wetenschapsbeleid', respectievelijk met en zonder de niet-recurrente middelen.

Figuur 2.6. Evolutie kredieten voor het 'eigenlijk wetenschapsbeleid', inclusief de niet-recurrente middelen (miljoen euro)

Figuur 2.7. Evolutie kredieten voor het 'eigenlijk wetenschapsbeleid', enkel de recurrente middelen (miljoen euro)

Tabel 2.7. Vergelijking kredieten 2013 (initieel) met 2012BC (na de 1ste begrotingscontrole, zie ook Speurgids 2012) en 2012def (definitief) voor het 'eigenlijk wetenschapsbeleid' (miljoen euro)

	'Eigenlijk WB'			'Eigenlijk O&O'		
	2012BC	2012def	2013i	2012BC	2012def	2013i
Beleidsdomein EWI (incl. WB Hermesfonds)	926,277	929,905	952,150	890,055	893,566	916,692
Beleidsdomein OV	838,123	838,047	873,141	234,311	234,040	256,786
Investeringsproject cleanroom IMEC ⁽¹⁾	0,000	20,000	20,000	0,000	20,000	20,000
Eenmalige subsidie voor iMinds ⁽²⁾	0,000	7,800	0,000	0,000	7,800	0,000
SOFI2-fonds (spin-offs van de associaties)	0,000	0,000	10,000	0,000	0,000	10,000
TOTAAL 'eigenlijk WB'	1.764,350	1.795,752	1.855,291	1.124,366	1.155,406	1.203,478

(1) In de definitieve begroting van 2012 werd 20 miljoen euro voor de cleanroom bij IMEC ingeschreven in de algemene subsidie aan IMEC (BA EBO EF100 3300). Hoewel in 2013 opnieuw 20 miljoen voorzien wordt voor de cleanroom, kan dit bedrag in 2012 niet beschouwd worden als recurrent.

(2) In de definitieve begroting van 2012 was er voor iMinds een eenmalige subsidie van 7,8 miljoen euro voorzien voor werking (medewerkers, uitbouw van een dienstenaanbod, ontsluiting) en digitaliseringsprojecten in het kader van de digitalisering van het Vlaams erfgoed. Dit bedrag kan echter niet beschouwd worden als recurrent.

Hoofdstuk 2.2

Wetenschapsbeleid in de andere beleidsdomeinen

Het wetenschapsbeleid in de andere beleidsdomeinen omvat de wetenschappelijke beleidsinitiatieven die niet tot het 'eigenlijk wetenschapsbeleid' behoren. Het is het wetenschapsbeleid waarvoor de bevoegdheid bij de beleidsdomeinen zelf ligt en dat er op gericht is het eigen beleid wetenschappelijk te ondersteunen en gestalte te geven.

Dit beleid situeert zich binnen alle beleidsdomeinen, die hieronder één voor één summier aan bod komen. Het

vertegenwoordigt in 2013, initieel, 124,023 miljoen euro of 6,4 % van het totale wetenschaps- en innovatiebeleid, waarvan 68,002 miljoen euro voor O&O of 5,5 % van het totale kredietvolume voor O&O van het HBPWB.

Het is hier uiteraard niet mogelijk iedere kredietlijn toe te lichten. Hiervoor verwijzen we naar de website www.speurgids.be, waar men per kredietlijn alle detailgegevens kan consulteren.

Diensten voor het Algemeen Regeringsbeleid (DAR)

DAR heeft voor 2013 een budget voor het wetenschapsbeleid beschikbaar van 2,757 miljoen euro. De middelen voor de Stichting Innovatie en Arbeid zijn als onderdeel van de dotatie aan SERV in de begroting ingeschreven. In het beleidsdomein DAR wordt ook onderzoek gefinancierd ten behoeve van de steunpunten Duurzame Ontwikkeling, Gelijkekansenbeleid en Bestuurlijke Organisatie Vlaanderen en zijn er ook onderzoeksmiddelen bestemd voor de Studiedienst van de Vlaamse Regering.

Bestuurszaken (BZ)

In het beleidsdomein BZ zijn er voor 1,314 miljoen euro aan middelen voor onderzoek voorzien. Het gaat om subsidies aan de steunpunten Bestuurlijke Organisatie Vlaanderen en Inburgering en Integratie, naast onderzoeksopdrachten in het kader van het stedenbeleid en bestuurlijke organisatie.

Financiën en Begroting (FB)

In het beleidsdomein FB is er de subsidie aan het steunpunt Fiscaliteit en Begroting en aan de Antwerp Management School (AMS) en de tussenkomst in rentelast door het Vlaamse Gewest voor leningen aangegaan door de universiteiten en het UZ Gent voor de financiering van onroerende investeringen. Zo is er voor dit beleidsdomein in een wetenschapsbudget van 0,939 miljoen euro voorzien, waarvan 0,374 miljoen voor O&O. De middelen voor de uitbreiding van het SOFI-Fonds (10 miljoen euro) en de investering in de cleanroom van IMEC (20 miljoen euro) staan weliswaar bij FB ingeschreven in de begroting, maar ze worden bij het eigenlijk wetenschapsbeleid gerekend (zie hoofdstuk 2.1).

Internationaal Vlaanderen (IV)

Het programma Toerisme reserveert een deel van de middelen voor wetenschapsbeleid, zowel uit de subsidie aan de Koninklijke Maatschappij voor Dierkunde van Antwerpen (KMDA) als uit de dotatie aan Toerisme Vlaanderen. Verder is er cofinanciering voor het steunpunt Buitenlands Beleid, Internationaal ondernemen en Ontwikkelingssamenwerking. Globaal gaat het in 2013 om 2,222 miljoen euro.

Economie, Wetenschap en Innovatie (EWI)

De subsidie voor co-financiering van het steunpunt Ondernemen en Regionale Economie, ten bedrage van 0,252 miljoen euro, is de enige kredietlijn vanuit het beleidsdomein EWI die niet tot het 'eigenlijk wetenschapsbeleid' gerekend wordt, omdat het financiering van beleidsrelevant onderzoek betreft om het economische beleid mee gestalte te geven.

Onderwijs en Vorming (OV)

De middelen uit het programma Hoger Onderwijs behoren tot het 'eigenlijk wetenschapsbeleid' (zie hoofdstuk 2.1). Daarnaast is er binnen het beleidsdomein OV nog voor 5,109 miljoen euro aan middelen voorzien, onder meer voor initiatieven inzake beleidsvoorbereiding, –ondersteuning en –evaluatie en de subsidie aan het Onderwijskundig Beleids- en Praktijkgericht Wetenschappelijk Onderzoek (OBPWO). Het OBPWO vormt een essentiële bron voor de kennisontwikkeling van het beleidsdomein en de planning, opvolging en evaluatie van de beleidsprojecten. Ten slotte is er de subsidie aan het steunpunt Studie- en Schoolloopbanen en aan het Universitair Steunpunt Toetsontwikkeling en Peilingen.

Welzijn, Volksgezondheid en Gezin (WVG)

De steunpunten Welzijn, Volksgezondheid en Gezin en Milieu en Gezondheid worden onder meer gefinancierd vanuit het beleidsdomein WVG. Er is de dotatie aan het Wetenschappelijk Instituut Volksgezondheid Louis Pasteur en de subsidies voor de erkende centra voor menselijke erfelijkheid, de Koninklijke Academie voor Geneeskunde en subsidies voor epidemiologisch onderzoek en indicatorenverzameling. Ook Kind en Gezin en het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap voorzien een luik wetenschappelijk onderzoek binnen de eigen begroting. Ook het steunpunt Armoede wordt gefinancierd voor een totaal van 0,2 miljoen euro. Voor WVG gaat het in 2013 om een budget voor wetenschapsbeleid van 6,544 miljoen euro, waarvan 4,365 miljoen voor onderzoek en ontwikkeling.

Cultuur, Jeugd, Sport en Media (CJSM)

In totaal voorziet het beleidsdomein CJSM in 2013 voor 21,070 miljoen euro aan middelen voor het wetenschapsbeleid, waarvan 4,723 miljoen voor O&O. Het grootste krediet is voor de basisdotatie aan VRT, nl. 11,533 miljoen euro en voor het Vlaams Wetenschappelijk Instituut KMSKA: 5,894 miljoen euro (dotatie en wedden en toelagen). Vanuit het beleidsdomein CJSM is er cofinanciering voor de steunpunten Cultuur, Jeugd, Sport en Media. Ook zijn er middelen voorzien uit het programma Media: uitgaven voor media-innovatie, -educatie en -wijsheid en ook een gedeelte van de dotatie aan de VRT.

Werk en Sociale Economie (WSE)

In 2013 voorziet het beleidsdomein WSE voor studies en onderzoek 0,373 miljoen euro. Het Vlaams Interuniversitair Onderzoeksnetwork Arbeidsmarktrapportering, kortweg VIONA (BA JB0 JD100 1211), bevordert sinds 1994 het strategisch arbeidsmarktonderzoek in Vlaanderen. Dit onderzoeksnetwork is een initiatief van de Vlaamse Regering en de Vlaamse sociale partners. De focus van VIONA ligt op concrete vraagstukken met betrekking tot het actuele werkgelegenheidsbeleid. Er is ook cofinanciering voor het steunpunt Werk en Sociale Economie voor een bedrag van 0,329 miljoen euro.

Landbouw en Visserij (LV)

Het beleidsdomein LV voorziet in 2013 globaal voor 22,459 miljoen euro aan middelen voor het wetenschapsbeleid, waarvan 17,923 miljoen voor onderzoek en ontwikkeling.

Voor het Vlaams Wetenschappelijk Instituut ILVO is er in 2013 een budget voorzien van 19,319 miljoen euro (dotatie, wedden en toelagen). ILVO heeft als missie het uitvoeren en coördineren van beleidsonderbouwend wetenschappelijk onderzoek en de daaraan verbonden dienstverlening met het oog op een duurzame landbouw en visserij in economisch, ecologisch, sociaal en maatschappelijk perspectief. De onderzoeksthema's zijn heel gevarieerd, kennisopbouwend en beleidsonderbouwend. Het onderzoek wordt verricht voor verschillende stakeholders o.a. overheden, producenten en de keten/sector. De thema's versterken de sector en de regio op economisch, ecologisch en sociaal vlak en zijn toekomstgericht. Daarnaast heeft ILVO een adviserende functie en kan men op het instituut beroep doen voor technologische dienstverlening.

Ook op het programma Landbouw-, Visserij- en Plattelandsbeleid staan verscheidene kredietlijnen geïmputeerd waarmee wetenschapsbeleid wordt gefinancierd, zoals de subsidies aan praktijkcentra land- en tuinbouw, landbouwkamers, landbouwcomices, tuinbouwverenigingen, waarschuwingdiensten en subsidies in het belang van land- en tuinbouw. Binnen LV is er nog de subsidie aan VLAM, het Vlaams Promotie-Centrum voor Agro- en Visserijmarketing.

Leefmilieu, Natuur en Energie (LNE)

In het beleidsdomein LNE staan in 2013 in totaal voor 38,164 miljoen euro aan wetenschapskredieten geprogrammeerd, waarvan 20,385 miljoen voor O&O. LNE financiert onderzoek en andere wetenschappelijke activiteiten vanuit de algemene begroting (programma's Algemeen, Natuur, Bos en Groen) en het MINA-fonds (Fonds voor Preventie en Sanering inzake Milieu en Natuur). Vanuit het beleidsdomein LNE is er ook cofinanciering voorzien voor het steunpunt Milieu en Gezondheid.

Om samenhang te brengen in de veelheid aan onderzoeksonderwerpen, kredieten en opdrachtgevers, is er het programma Toegepast Wetenschappelijk Onderzoek Leefmilieu – TWOL). Het TWOL-programma beoogt afstemming tussen de onderzoeksprojecten van de diverse afdelingen van Leefmilieu, Natuur en Energie, de Vlaamse openbare instellingen VLM, VMM en OVAM en het Vlaams Wetenschappelijk Instituut INBO (Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek). Voor INBO is in 2013 een budget van 14,259 miljoen euro voorzien.

Mobiliteit en Openbare Werken (MOW)

Mobiliteitsstudies, mobiliteitsconvenants, onderzoek over havenmateries en uitgaven voor het Waterbouwkundig Laboratorium en Hydrologisch onderzoek zijn in het beleidsdomein MOW ondergebracht. MOW financiert ook onderzoek uit het Vlaams Infrastructuur Fonds (VIF). Een totaal van 4,313 miljoen euro is in 2013 voorzien voor financiering van het wetenschapsbeleid, waarvan 1,963 miljoen voor onderzoek.

Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend erfgoed (RWO)

Het totaal aan wetenschapskredieten bedraagt in 2013 18,179 miljoen euro, waarvan 7,324 miljoen voor O&O. De dotatie aan het agentschap Onroerend Erfgoed VIOE is de grootste wetenschapskredietlijn uit het beleidsdomein: 15,055 miljoen euro in 2013. Onroerend Erfgoed is een agentschap van de Vlaamse overheid dat het onroerend erfgoed onderzoekt, inventariseert, beheert, beschermt en de informatie hierover ontsluit. Deze kerntaken staan niet los van elkaar, maar vormen samen een integraal proces van de zorg voor het onroerend erfgoed in Vlaanderen. RWO financiert ook de steunpunten Ruimte en Wonen.

Hogere Entiteiten

Tot 2012 was er een gedeelte van de dotatie aan het Vlaams Parlement bestemd voor wetenschapsbeleid beheerd door het Instituut Samenleving en Technologie (IST). Het IST wordt vanaf 2013 echter geïntegreerd in de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO).

Analyse van het Horizontaal Begrotingsprogramma Wetenschapsbeleid (HBPWB)

2.3.1. Evolutie van het HBPWB

In 2009 was er initieel een structurele toename van het Vlaamse overheidsbudget voor wetenschap, technologie en innovatie met 29 miljoen euro, naast een eenmalige kapitaalinjectie in IMEC via een herinvestering van de participatie in Finindus, ten bedrage van 35 miljoen euro. Ten gevolge van een eerste besparingsronde in 2009, daalden de middelen voor het wetenschapsbeleid met 1,5% (-27 miljoen) en die specifiek voor O&O met 1,5% (-17 miljoen euro) ten opzichte van de initiële kredieten 2009.

Grotere besparingen waren noodzakelijk bij de begrotingsopmaak 2010: ten opzichte van de definitieve kredieten 2009 was er een daling van de middelen voor het wetenschaps- en innovatiebeleid met 66 miljoen euro (-3,7%), in hoofdzaak te wijten aan de daling van de O&O-kredieten: -64 miljoen (-5,7%). In de loop van 2010 verhoogde het budget voor wetenschapsbeleid wel nog aanzienlijk, dank zij de middelen voor het TINA-Fonds (Transformatie, Innovatie en Acceleratie Fonds: 100 miljoen) en Vinnof (20 miljoen), voor de opstart van een zaakkapitaalfonds in het kader van Flanders' Care (20 miljoen euro) en middelen vanuit het FFEU (20 miljoen euro) voor de Proeftuin Elektrische Voertuigen, de archivering van audiovisueel materiaal, bodemsanering en het Vlaams Supercomputer Centrum.

In 2011 was er bij de begrotingsopmaak een budget voor het wetenschaps- en innovatiebeleid voorzien van 1,807 miljard euro, waarvan 1,163 miljard voor O&O. N.a.v. de begrotingscontrole in 2011 nam de Vlaamse Regering de beslissing om meer te investeren in wetenschap en innovatie. De beleidskredieten voor onderzoek en ontwikkeling (O&O) die rechtstreeks ressorteren onder de minister bevoegd voor het wetenschaps- en innovatiebeleid werden reeds in 2011 verhoogd met 65 miljoen euro. Het definitief budget in 2011 voor het wetenschaps- en innovatiebeleid bedroeg 1,880 miljard euro, waarvan 1,227 miljard voor O&O.

In 2012 was er bij de begrotingsopmaak een budget voor het wetenschaps- en innovatiebeleid voorzien van 1,894 miljard euro, waarvan 1,207 miljard voor O&O. Opnieuw nam de Vlaamse Regering n.a.v. de begrotingscontrole de beslissing om nog meer te investeren in wetenschap en innovatie. Op basis van de definitieve kredieten was er in 2012 een totaal wetenschap- en innovatiebudget van 1,925 miljard euro beschikbaar, waarvan 1,236 miljard euro voor O&O. Een gedeelte van deze verhoging is enerzijds wel te wijten aan enkele eenmalige acties waaronder de investering in de cleanroom bij IMEC en anderzijds de nieuwe aanrekeningsregels in het kader van de inwerkingtreding van het Rekendecreet.

Deze evolutie zet zich gestaag verder in 2013: het HBWPB in 2013 op basis van de initiële kredieten bedraagt 1.979,31 miljoen euro. Het aandeel O&O hierin bedraagt 1.271,48 miljoen euro. De verhoging is het gevolg van zowel een stijging van de recurrente middelen, als een aantal niet-recurrente acties. De structurele verdeling van deze extra middelen werd verder uitgediept onder punt 2.1.1, 2.1.2 en 2.1.3.

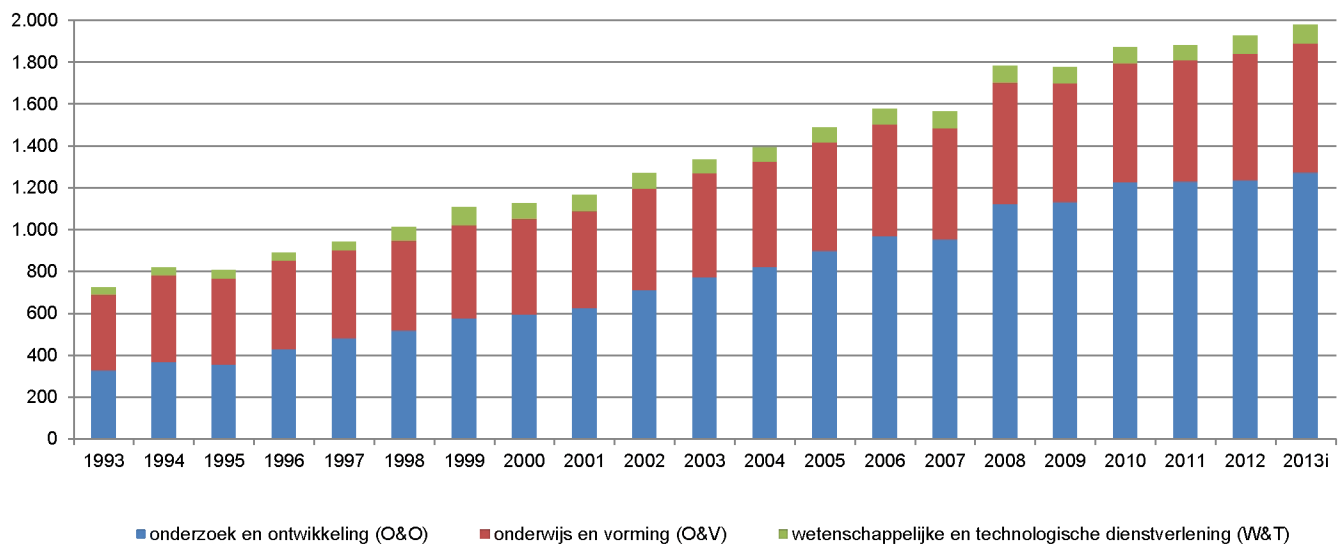
Wetenschappelijke en technologische dienstverlening (W&T) neemt slechts een klein aandeel in het HBWPB in. In 1993 was het aandeel Onderwijs en Vorming (O&V) nog groter dan dit voor O&O. Vanaf 1996 kwam hier een kentering in. In 1996 zijn het O&O- en het O&V-aandeel nagenoeg gelijk. Van dan af stijgen de O&O-kredieten. In 1996 was het procentueel aandeel van O&O, O&V en W&T respectievelijk 49%, 47% en 4%. In 2013 is het O&O-aandeel gestegen tot 64,2%. O&V maakt 31,2% uit van het HBPWB en W&T 4,6%.

Figuur 2.8 en tabel 2.8 geven de evolutie van de HBWPB's vanaf 1993 weer, samen met de verdeling naar het type activiteit: onderzoek en ontwikkeling (O&O), Onderwijs en Vorming (O&V) en Wetenschappelijke en technologische dienstverlening (W&T).

Tabel 2.8. Evolutie van het Horizontaal Begrotingsprogramma Wetenschapsbeleid (HBPWB) (miljoen euro)

	1993	...	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013i
O&O	326,78	...	820,67	898,64	967,95	952,67	1.121,43	1.130,07	1.224,02	1.227,58	1.236,01	1.271,48
O&V	365,13	...	504,05	517,91	532,92	531,17	580,39	566,59	567,39	578,81	601,51	615,15
W&T	31,88	...	68,16	72,28	75,10	77,52	80,17	80,26	78,75	74,27	88,32	92,68
WB	723,79	...	1.392,87	1.488,83	1.575,97	1.561,36	1.781,99	1.776,92	1.870,17	1.880,66	1.925,84	1.979,31

Figuur 2.8. Evolutie van het Horizontaal Begrotingsprogramma Wetenschapsbeleid (HBPWB) (miljoen euro)

2.3.2. Volgens beleidsdomein

Na begrotingscontrole bedraagt het globale krediet 2013 voor het Horizontaal Begrotingsprogramma Wetenschapsbeleid (HBPWB) 1,979 miljard euro, waarvan 1,271 miljard aan onderzoekskredieten. Deze budgetten zitten verspreid over alle hiervoor besproken beleidsdomeinen.

Figuren 2.9 en 2.10 tonen de procentuele verhoudingen van de middelen voor respectievelijk het wetenschaps- en innovatiebeleid en voor onderzoek en ontwikkeling tussen de verschillende beleidsdomeinen.

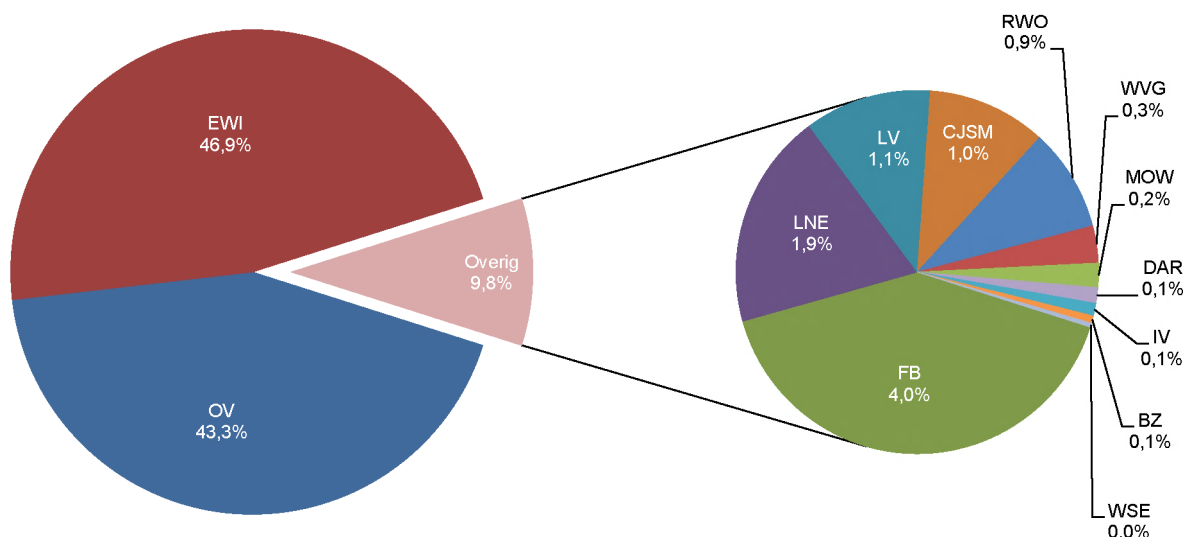
Zoals blijkt uit figuur 2.9 beschikt het beleidsdomein EWI over het grootste volume aan kredieten voor het wetenschapsbeleid.

De beleidsdomeinen OV en EWI samen zijn goed voor 90% van het totaal budget voor wetenschap en innovatie. Het hoge percentage bij FB is te wijten aan 30 miljoen euro niet-recurrente middelen die hier ingeschreven staan (zie ook Hoofdstuk 2.2).

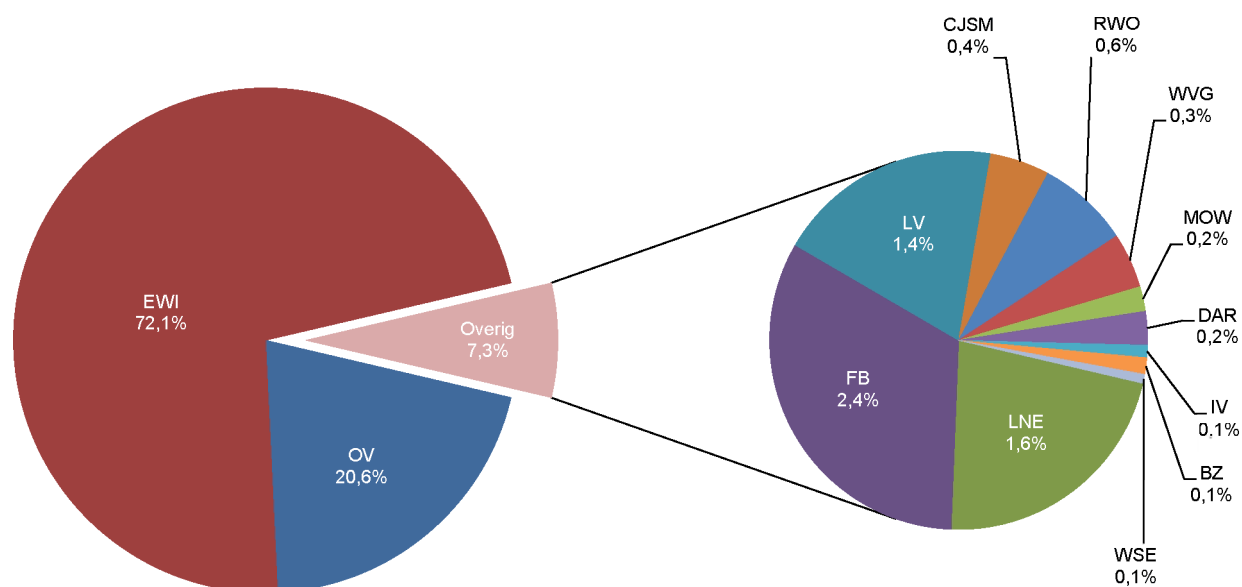
Aangezien de werkingsuitkeringen aan de universiteiten samengesteld zijn uit 25% O&O en 75% O&V, is EWI het beleidsdomein met het grootste O&O-budget (figuur 2.10).

Tabel 2.9 geeft per beleidsdomein het totale budget, opgesplitst in de drie wetenschappelijke activiteiten (definities zie vooraan deel 2): onderzoek en ontwikkeling (O&O), onderwijs en vorming (O&V) en wetenschappelijke en technologische dienstverlening (W&T). Onderstaande verdeling volgt strikt de indeling van de uitgavenbegroting.

Figuur 2.9. Verdeling van de middelen in 2013 voor het wetenschaps- en innovatiebeleid over de beleidsdomeinen van de Vlaamse overheid

Figuur 2.10. Verdeling van de middelen in 2013 voor O&O over de beleidsdomeinen van de Vlaamse overheid

DAR	Diensten voor het Algemeen Regeringsbeleid
BZ	Bestuurszaken
FB	Financiën en Begroting
IV	Internationaal Vlaanderen
EWI	Economie, Wetenschap en Innovatie
OV	Onderwijs en Vorming
WVG	Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

CJSM	Cultuur, Jeugd, Sport en Media
WSE	Werk en Sociale Economie
LV	Landbouw en Visserij
LNE	Leefmilieu, Natuur en Energie
MOW	Mobiliteit en Openbare Werken
RWO	Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed

Tabel 2.9. Verdeling Horizontaal Begrotingsprogramma Wetenschapsbeleid (HBPWB) 2013, initieel, over de beleidsdomeinen, gerangschikt volgens afnemend krediet voor het wetenschapsbeleid (miljoen euro)

	Budget voor het wetenschapsbeleid	O&O	O&V	W&T
EWI	952,402	916,944	0,000	35,458
OV	878,250	261,824	613,173	3,253
LNE	38,164	20,385	0,000	17,780
FB	30,939	30,374	0,566	0,000
LV	22,459	17,923	0,000	4,536
CJSM	21,070	4,723	1,400	14,947
RWO	18,179	7,324	0,000	10,855
WVG	6,544	4,365	0,013	2,167
MOW	4,313	1,963	0,000	2,350
DAR	2,757	2,664	0,000	0,093
IV	2,222	0,977	0,000	1,245
BZ	1,314	1,314	0,000	0,000
WSE	0,702	0,702	0,000	0,000
TOTAAL	1.979,314	1.271,481	615,152	92,683

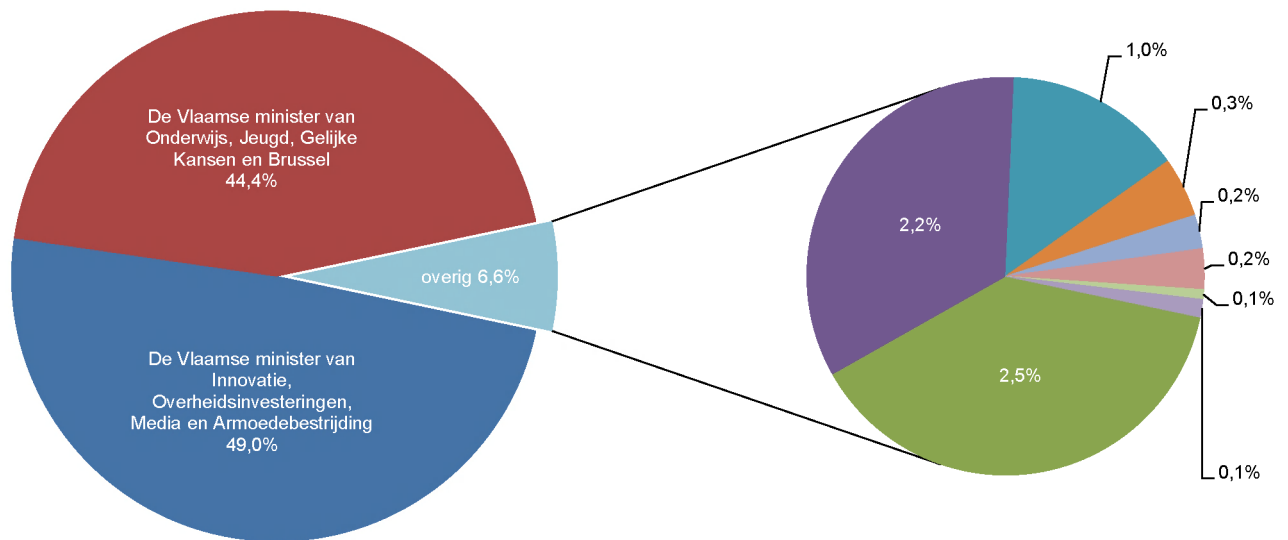
2.3.3. Volgens bevoegde minister

De Vlaamse Regering telt negen ministers die bevoegd zijn voor de beleidsvelden uit de dertien beleidsdomeinen die door de BBB-hervorming (Beter Bestuurlijk Beleid) van de Vlaamse overheid werden uitgetekend. Enkel voor twee ministers geldt een één-op-éénrelatie tussen bevoegdheid en beleidsdomein: de minister voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin (beleidsdomein WVG) en de minister voor Mobiliteit en Openbare Werken (beleidsdomein MOW). Alle negen ministers van de Vlaamse Regering hebben in de uitgavenbegroting middelen voor wetenschap en innovatie ingeschreven in de beleidsvelden waarvoor ze bevoegd zijn. Hetzelfde geldt voor de middelen specifiek voor onderzoek en ontwikkeling.

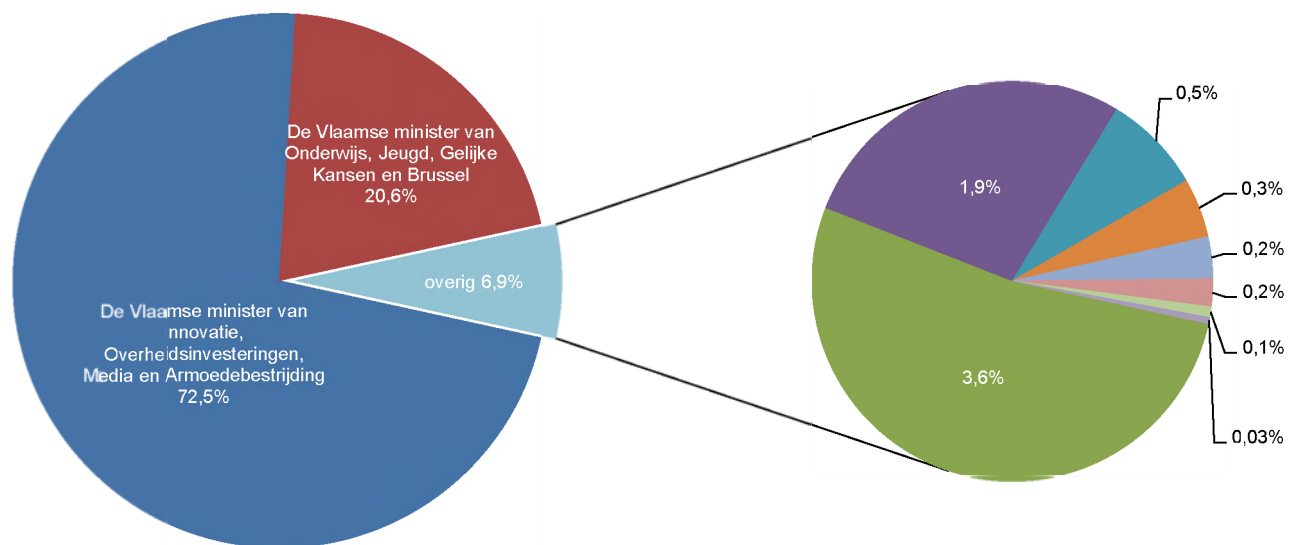
De verdeling, zoals weergegeven in de figuren 2.11 en 2.12, is opgemaakt op basis van de code 'ordonnancerend minister' bij de betreffende basisallocaties in de begrotingstabel.

Net zoals bij de verdeling over de beleidsdomeinen (zie 2.3.2), is ook hier het verschil in aandeel tussen de minister bevoegd voor innovatie en de minister voor onderwijs in beide figuren uit te leggen door het feit dat de werkingsuitkeringen aan de universiteiten samengesteld zijn uit 25% O&O en 75% O&V. De minister van innovatie is bevoegd voor 72,5% van de O&O-middelen en de minister van onderwijs 20,6%. De overige 6,9% valt onder de bevoegdheid van de andere zeven ministers van de Vlaamse Regering.

Figuur 2.11. Verdeling van de middelen voor het wetenschaps- en innovatiebeleid 2013 volgens de ministeriële bevoegdheden

Figuur 2.12. Verdeling van de middelen voor O&O 2013 volgens de ministeriële bevoegdheden

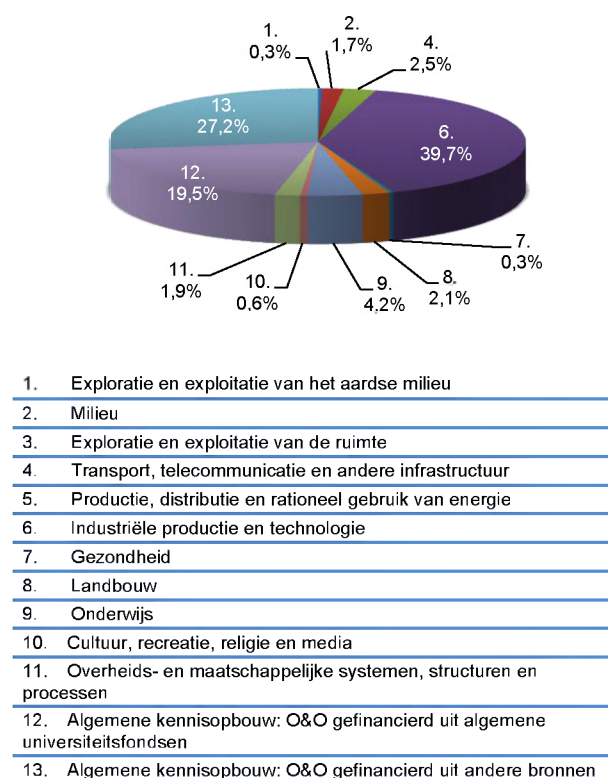
- De Vlaamse minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding
- De Vlaamse minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel
- De minister-president en Vlaams minister van Economie, Buitenlands Beleid, Landbouw en Plattelandsbeleid
- De Vlaamse minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur
- De Vlaamse minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand
- De Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin
- De Vlaamse minister van Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport
- De Vlaamse minister van Mobiliteit en Openbare Werken
- De Vlaamse minister van Energie, Wonen, Steden en Sociale Economie
- Meerdere ministers

2.3.4. Volgens NABS-classificatie

Figuur 2.13 verdeelt het ganse O&O-budget 2013 volgens NABS-classificatie. NABS staat voor nomenclatuur voor de analyse en vergelijking van wetenschapsbegrotingen en – programma's en is een EU-classificatiesysteem dat de overheidskredieten voor O&O onderverdeelt naar sociaal-economische doelstellingen. Deze indeling van de O&O-kredieten biedt als belangrijk voordeel dat het internationale vergelijking mogelijk maakt - zie verder in hoofdstuk 3.1.

De NABS-indeling toegepast op de Vlaamse O&O-overheidskredieten houdt echter ook een belangrijke beperking in. Met de globale subsidies of dotaties voor de strategische onderzoekscentra, wetenschappelijke instellingen, departementale diensten en Vlaamse openbare instellingen verricht men in vele gevallen onderzoek dat thuis hoort in meerdere NABS-domeinen (b.v. milieu, energie, industriële productie en technologie, ...). Omdat deze opsplitsing niet steeds eenduidig vast te stellen is, wordt aan één kredietlijn ook één NABS-code toegekend. Het ontbreken van middelen voor energieonderzoek (NABS 5) betekent met andere woorden geenszins dat er door de Vlaamse overheid geen onderzoek in dat domein wordt gefinancierd. De NABS-classificatie per basisallocatie is terug te vinden op www.speurrids.be.

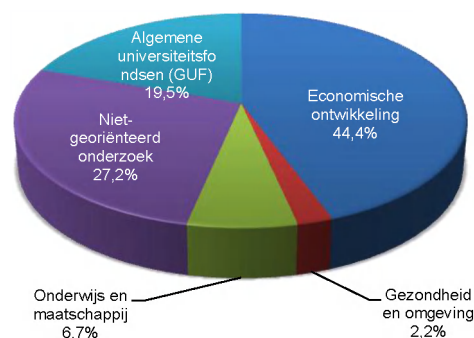
Figuur 2.13. Verdeling O&O-budget 2013 volgens NABS-classificatie

De NABS-classes kunnen geaggregeerd worden in grotere indelingen: economische ontwikkeling, gezondheid en omgeving (sociale structuren, bescherming van het milieu en exploitatie en exploitatie van het aardse milieu), onderwijs en maatschappij, ruimtevaartprogramma's, niet-georiënteerd onderzoek en algemene universiteitsfondsen. Figuur 2.14 laat de verdeling van het O&O-budget 2013 over deze klassen zien.

Ten opzichte van het totale O&O-budget, nemen de kredieten voor het onderzoek ten behoeve van de economische ontwikkeling toe: in 1997 vertegenwoordigde dit type onderzoek 35%, in 2013 maar liefst 44,4%. Het relatieve aandeel van het onderzoek gefinancierd uit algemene universiteitsfondsen nam af, van 28% in 1997 naar 19,5% nu. Het O&O-aandeel (25%) van de werkingsuitkeringen aan de universiteiten is hierin ondergebracht. In deel 3 worden deze Vlaamse cijfers internationaal vergeleken.

Figuur 2.14. Verdeling O&O-budget 2013 volgens geaggregeerde NABS-classes

2.3.5. Gericht versus niet-gericht onderzoek

In 2013 (initiële begrotingscijfers) is er een budget voor wetenschappelijk onderzoek van 1,271 miljard euro, waarvan 589 miljoen voor het niet-gericht onderzoek en 682 miljoen voor het gericht onderzoek, m.a.w. een verhouding gericht ten opzichte van niet-gericht van 54/46.

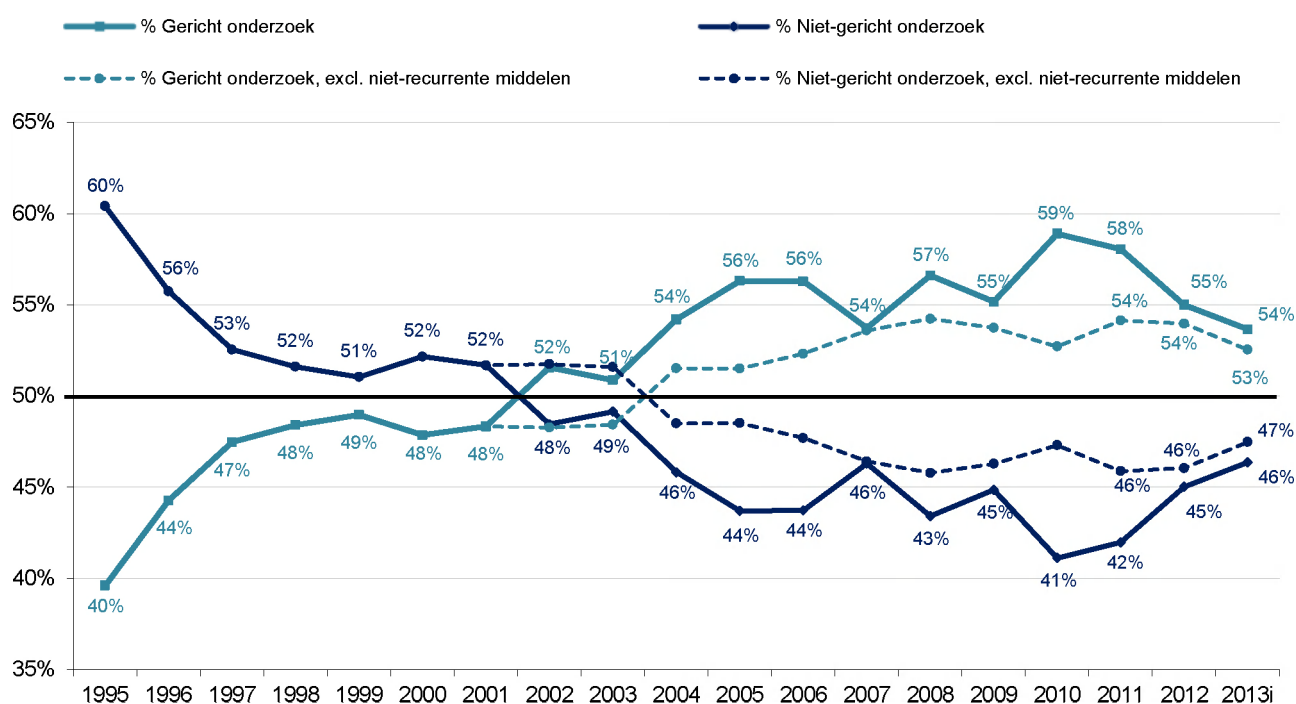
Het budget voor het niet-gericht onderzoek is samengesteld uit de middelen voor FWO, BOF, 50% van de middelen voor (middel)zware onderzoeksinfrastructuur (Hercules), 25% van de werkingsuitkeringen aan de universiteiten en hogescholen en van de aanvullende werkingsmiddelen, het O&O-aandeel van de andere toelagen aan de universiteiten en ten slotte de middelen voor internationale wetenschappelijke samenwerking. Het gericht onderzoek omvat de middelen onder beheer van IVT (uitgezonderd de werkingsmiddelen), de subsidies aan de strategische onderzoekscentra IMEC, VITO, VIB en IBBT, 50% van de Herculesmiddelen en andere middelen uit het gericht industrieel onderzoek, subsidie aan b.v. ITG en andere gelijkgestelde instellingen, de subsidies aan de

wetenschappelijke instellingen, departementale diensten en VOI's, het O&O-aandeel van de horizontale initiatieven in de verschillende beleidsdomeinen, de subsidie aan de steunpunten voor beleidsrelevant onderzoek en ook allerhande uitgaven i.v.m. het globale wetenschapsbeleid.

Figuur 2.15 toont de evolutie van deze verhouding vanaf 1995. In 1995 was de verhouding niet-gericht/gericht 60/40. Vanaf 2002 is het aandeel gericht onderzoek groter dan het aandeel niet-gericht en is sindsdien blijven stijgen tot 59% in 2010 door de extra middelen voor Vinnof, TINA-Fonds, Zaaikapitaalfonds Flanders' Care en de eenmalige middelen vanuit FFEU, samen goed voor 160 miljoen euro. Sinds 2011 zijn de niet-recurrente middelen afgenomen waardoor ook het aandeel gericht onderzoek opnieuw lichtjes afneemt.

Beschouwt men enkel de recurrente middelen voor O&O (stippellijnen in de grafiek), dan zijn de verschillen tussen beide types onderzoek minder groot. Het aandeel gericht onderzoek schommelt reeds enkele jaren rond 54%, en dat is alsook het geval in 2013.

Figuur 2.15. Evolutie aandeel gericht versus niet-gericht onderzoek 1995-2013

2.3.6. Volgens initiatiefnemer

Eén van de klassieke benaderingen bestaat erin om de O&O-overheidskredieten te categoriseren als gericht of niet-gericht onderzoek (zie ook vorige sectie). Deze opdeling gaat echter voorbij aan bepaalde essentiële verschillen in de totstandkoming van het onderzoek dat gefinancierd wordt met deze middelen. In wat volgt komt een alternatieve invalshoek aan bod voor de analyse van de Vlaamse O&O-overheidskredieten met als doel de discussie te openen. De aanpak is gericht op de initiatiefnemer en focust bovendien op onderzoek met een relevantie voor het industrieel weefsel in Vlaanderen. In het kader van de analyse van het HBPWB wordt jaarlijks in deze publicatie een opdeling gemaakt van het totale budget in zes grote categorieën (zie ook volgende sectie):

1. Niet-gericht onderzoek via FWO, BOF en Hercules (50%);
2. Werking universiteiten en gelijkgestelde instellingen;
3. Financiering van onderzoek en ontwikkeling van nieuwe technologieën ten behoeve van het bedrijfsleven;
4. Wetenschappelijke instellingen, departementale diensten en VOI's;
5. Horizontale initiatieven en beleidsondersteunend onderzoek en studies;
6. Allerhande uitgaven in verband met het globale wetenschapsbeleid.

Aangezien de scope van deze analyse zich beperkt tot de O&O-overheidskredieten met een duidelijke relevantie voor de industrie, worden enkel de middelen uit de eerste en derde categorie in rekening gebracht. Het O&O-aandeel in de werkingsuitkeringen voor het Hoger Onderwijs wordt eveneens buiten beschouwing gelaten. Deze middelen worden immers ingezet voor de opbouw en uitbouw van een basiscapaciteit voor onderwijs en onderzoek. Het is dus onmogelijk om deze middelen te onderscheiden en aan specifieke onderzoekstypes toe te wijzen.

In een meer verfijnde benadering worden de middelen gecategoriseerd als volgt:

- Middelen die ingezet worden op initiatief van kennisinstellingen – aanbodgedreven onderzoek (A);
- Middelen die ingezet worden op initiatief van (individuele) bedrijven – vraaggedreven onderzoek (V);
- Middelen die gemengd ingezet worden, d.w.z. met zowel een vraag- als aanbodgedreven karakter – hybride kanalen (H).

Hiernaast worden nog twee additionele criteria in acht genomen. Middelen voor diverse coördinatie-opdrachten (bvb. werking IWT, werking VIN, Flanders DC, ondersteuning SERV, ...) worden niet in rekening gebracht. Bovendien is de analyse beperkt tot bestedingen die een impact hebben op het industrieel weefsel. De middelen die ingezet worden op initiatief van kennisinstellingen in de Sociale en Humane Wetenschappen worden dus buiten beschouwing gelaten omdat deze industrieel minder directe impact hebben.

Tabel 2.10 geeft een overzicht van de opdeling van de beschouwde overheidskredieten voor O&O in de drie verschillende categorieën. De evolutie van 2004 tot 2013 van de verdeling volgens deze categorisatie wordt weergegeven in tabel 2.11 en figuur 2.16. Het is meteen duidelijk dat de middelen voor de hybride kanalen het grootste aandeel uitmaken. Bovendien valt op dat de middelen op initiatief van kennisinstellingen gestaag toenemen en de minste fluctuaties vertonen doorheen de tijd. De niet-recurrente budgetten liggen aan de basis van de schommelingen in de middelen op initiatief van bedrijven en de hybride kanalen. Figuur 2.17 ten slotte toont een overzicht van het relatieve aandeel van de verschillende categorieën ten opzichte van het totale O&O-budget. Hieruit blijkt dat het aandeel van de O&O-overheidskredieten gericht op het economische weefsel ongeveer 2/3 bedraagt en min of meer constant blijft doorheen de tijd.

Tabel 2.10. Categorisatie van de Vlaamse O&O-overheidskredieten naar initiatiefnemer

Kennisinstellingen (A)	Hybride kanalen (H)	Bedrijven (V)	Niet van toepassing
• 71% FWO-middelen ⁽¹⁾ • 71% BOF-middelen ⁽²⁾ • 50% Hercules • IWT – Toegepast biomedisch onderzoek • NERF • Projectmatig Wetenschappelijk Onderzoek	• IWT – initiatief Vlaamse Regering ⁽³⁾ • IWT – innovatieve mediaprojecten • IWT – Strategisch basisonderzoek • IWT – Specialisatiebeurzen en Baekeland-programma • IWT – competentiepolen ⁽³⁾ • IWT – Landbouwonderzoek • IWT – Tetra-fonds • SOC's ⁽³⁾ • Industrieel Onderzoeksfonds • 50% Hercules • Vlaamse excellentiepolen • Onderzoek staalindustrie • EFRO - Hermes	• IWT – initiatief bedrijven en innovatieve samenwerkingsverbanden • Deelnemingen in de spin-offs van de SOC's en associaties • Aandeel innovatie van Hermesfonds • Participaties O&O via PMV • PMV – Vinnof • Participaties in PMV – Zaaikapitaalfonds Vlaanderen Medisch Centrum • Participaties in het kader van innovatie: PMV – TINA-fonds	• IWT – Vlaams Innovatie Netwerk • IWT – Vlaamse deelname aan de Europese programma's • IWT – Werking • Interfacediensten • Stichting Innovatie & Arbeid • Flanders DC • FFEU • O&O-aandeel van de middelen uit de categorieën 4, 5 en 6 in de verdeling in de zes grote categorieën

(1) Opsplitsing van FWO-middelen naar wetenschapsgebieden:

- Domein Wetenschap & Technologie: 28%
- Domein Medisch: 29%
- Domein Biologisch: 14%

Deze percentages zijn gebaseerd op een bestedingsanalyse van de FWO-middelen voor de periode 2005-2011. De overige FWO-middelen (Cultuurwetenschappen, Gedrags- en maatschappijwetenschappen, Interdisciplinair) worden buiten beschouwing gelaten. Voor deze analyse wordt elk jaar hetzelfde percentage gehanteerd. In een meer diepgaande analyse kan dit zeker nog verder verfijnd worden.

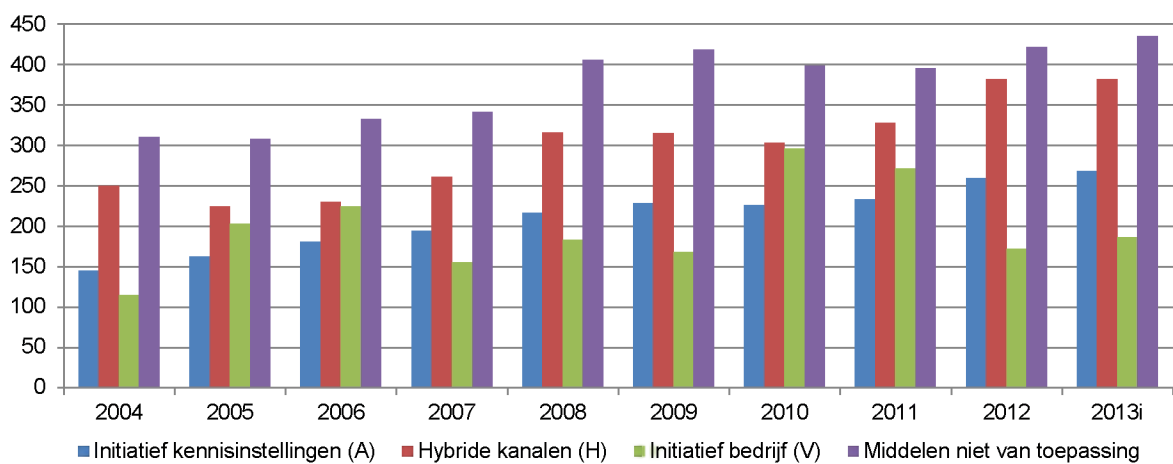
(2) Voor de BOF-middelen wordt hetzelfde percentage gehanteerd als voor de FWO-middelen. Uit de recentste jaarverslagen van de verschillende universiteiten blijkt immers dat, voor zover beschikbaar, ongeveer 30% (over de Vlaamse universiteiten heen) wordt ingezet voor Sociale en Humane Wetenschappen, de overige middelen worden toegewezen aan Biomedisch, Wetenschap en Technologie. Voor deze analyse wordt, net zoals voor de FWO-middelen, elk jaar hetzelfde percentage gehanteerd.

(3) Om pragmatische redenen worden deze middelen als hybride gecategoriseerd. Voor een meer gedetailleerde analyse is een verdere uitsplitsing over de verschillende categorieën noodzakelijk.

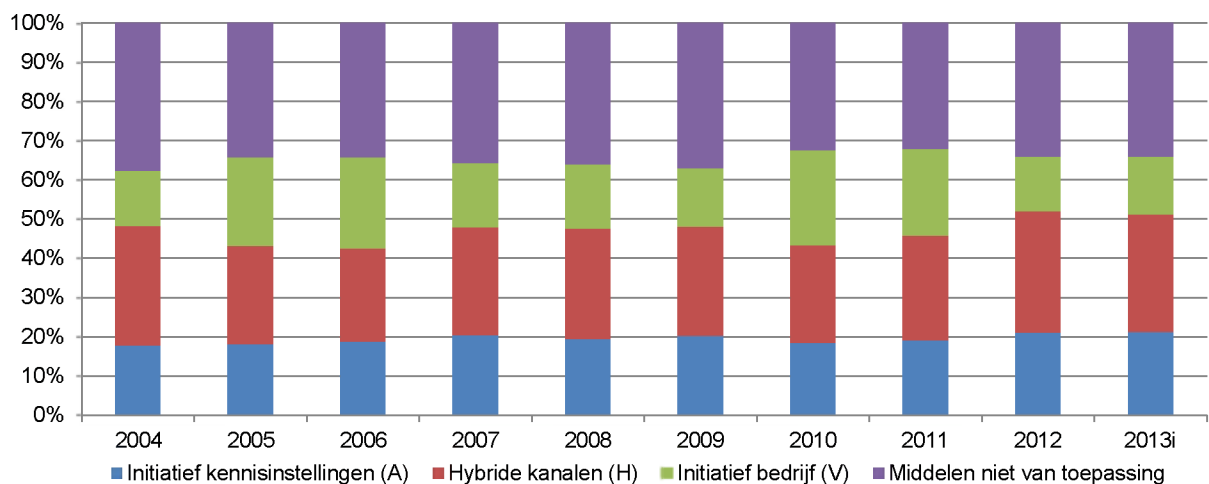
Tabel 2.11. Evolutie van de Vlaamse O&O-overheidskredieten volgens de categorisatie naar initiatiefnemer (miljoen euro)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013i
A	145,17	162,79	180,70	194,68	216,93	228,52	225,85	233,06	259,58	268,71
H	250,17	224,43	229,93	260,71	315,51	314,83	302,91	328,40	382,32	381,68
V	114,85	203,21	224,27	155,77	183,33	168,25	296,42	271,42	172,39	186,56
NVT	310,48	308,21	333,05	341,52	405,65	418,47	398,83	394,78	421,71	434,53
Totaal O&O	820,67	898,64	967,95	952,67	1.121,43	1.130,07	1.224,02	1.227,66	1.236,01	1.271,48

Figuur 2.16. Evolutie van de Vlaamse O&O-overheidskredieten volgens de categorisatie naar initiatiefnemer (miljoen euro)

Figuur 2.17. Evolutie van relatieve aandeel van de verschillende categorieën ten opzichte van het totale O&O-budget

2.3.7. Volgens de zes grote indelingen

Tabel 2.12 toont de verdeling van het totale budget van het HBPWB over zes grote categorieën in de periode 1994-2013. Het is een opsplitsing naar de aard van het wetenschappelijk

onderzoek (O&O) en van de andere wetenschappelijke activiteiten (O&V en W&T), die ook in de vorige edities van EWI-Speurgids en Speurgids WTI steeds werd gemaakt.

Tabel 2.12. Verdeling van het totale budget van het HBPWB (miljoen euro)

Jaar	Niet-gericht onderzoek via FWO, BOF en Hercules (50%)	Werking universiteiten en gelijkgestelde instellingen	Industrieel onderzoek	Wet. instellingen, dep. diensten en VOI's	Horizontale initiatieven – beleidsondersteunend onderzoek	Globaal wetenschapsbeleid	Totaal
1994	73,887	547,837	141,343	19,246	27,092	11,140	820,545
1995	78,551	544,767	132,552	19,217	25,419	7,350	807,855
1996	94,994	551,373	158,485	40,183	28,333	17,921	891,288
1997	112,179	547,649	191,189	39,890	29,850	22,099	942,855
1998	125,258	553,162	220,048	40,380	41,704	32,704	1.013,256
1999	139,936	584,855	235,237	45,813	39,338	61,800	1.106,979
2000	156,420	600,460	231,685	54,372	43,771	40,348	1.127,056
2001	164,279	612,778	243,410	52,917	68,867	23,417	1.165,667
2002	172,699	641,860	311,011	48,983	67,338	26,911	1.268,801
2003	177,768	664,778	347,891	71,795	50,500	22,465	1.335,196
2004	200,235	676,164	396,659	65,300	31,201	23,314	1.392,873
2005	213,090	694,729	453,760	69,029	33,857	24,365	1.488,829
2006	234,783	718,485	487,204	72,741	36,434	26,325	1.575,972
2007	253,336	716,167	450,310	74,491	37,070	29,982	1.561,357
2008	280,518	770,610	572,556	86,489	41,774	30,040	1.781,988
2009	296,844	778,974	555,443	80,175	34,212	31,276	1.776,925
2010	293,032	780,153	654,703	79,992	32,528	29,760	1.870,168
2011	301,672	795,865	637,379	82,017	32,347	31,379	1.880,659
2012	333,962	827,669	595,105	96,854	35,634	36,617	1.925,840
2013i	345,277	862,088	608,910	93,932	32,819	36,289	1.979,315

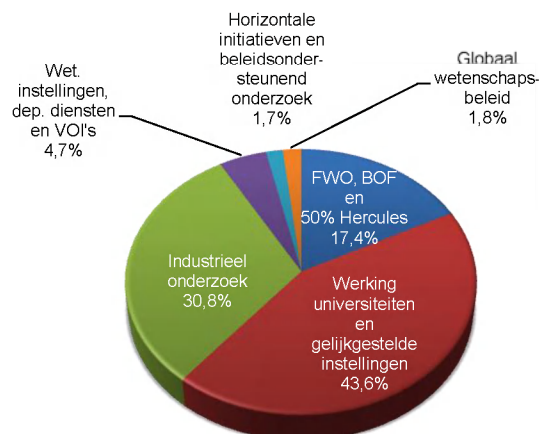
Figuur 2.18 toont op basis van de initiële kredieten 2013 de verdeling van het ganse overheidsbudget voor het wetenschapsbeleid (HBPWB) over de zes categorieën. De middelen voor de werking universiteiten en gelijkgestelde instellingen vormen het grootste aandeel, in 2013 goed voor 43,6% van het totale wetenschapsbudget, een iets kleiner aandeel ten opzichte van 2012 (definitieve kredieten).

Het aandeel van het niet-gericht onderzoek via FWO, BOF en Herculesstichting (50%) is in 2013 vergelijkbaar met 2012 (definitieve kredieten): 17,4% tegenover 17,3% in 2012.

De middelen voor het industrieel onderzoek vormen het tweede grootste aandeel, in 2013 goed voor 30,8% van het totale wetenschapsbudget. Dit betekent een status quo vergeleken met het aandeel van 30,9% in 2012 (definitieve kredieten).

Hieronder worden de zes grote indelingen van het Horizontaal Begrotingsprogramma Wetenschapsbeleid 2013 in meer detail besproken.

Figuur 2.18. Verdeling van de middelen voor het wetenschaps- en innovatiebeleid (HBPWB) 2013

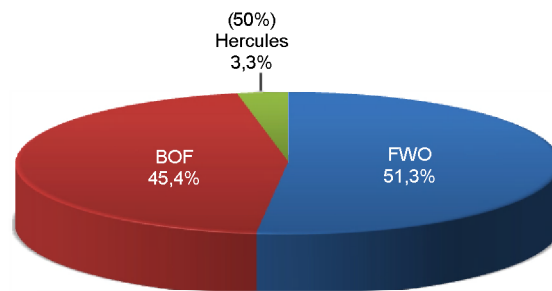
1. Niet-gericht onderzoek via FWO, BOF en Hercules (50%)

Tabel 2.13 somt de middelen op voor het niet-gericht, grensverleggend onderzoek dat verdeeld wordt via FWO, BOF en Hercules (50%).

Het Bijzonder Onderzoeksfonds (BOF) en het Fonds Wetenschappelijk Onderzoek (FWO) zijn de twee financieringskanalen voor het niet-gericht kennisverruimend onderzoek aan de Vlaamse universiteiten: terwijl FWO de budgetten toekent op basis van wetenschappelijke interuniversitaire competitie, is dit bij BOF op basis van een intrauniversitaire competitie. FWO is het financieringskanaal voor het stimuleren en ondersteunen van het grensverleggend fundamenteel wetenschappelijk onderzoek op initiatief van de onderzoeker (bottom up) in alle wetenschapsgebieden aan de Vlaamse universiteiten. De BOF-middelen worden tussen de universiteiten verdeeld op basis van een verdeelsleutel waarin onder meer prestatiegerichte parameters zijn opgenomen: de BOF-sleutel. FWO en BOF werken complementair en versterken elkaar.

De Hercules-middelen, voor de financiering van middelzware en zware infrastructuur, worden voor 50% bij het niet-gericht onderzoek gerekend, terwijl de andere helft bij het gericht industrieel onderzoek ondergebracht wordt.

Figuur 2.19. Verdeling van het niet-gericht onderzoek via FWO, BOF en Hercules (50%) 2013

Tabel 2.13. Niet-gericht onderzoek via FWO, BOF en Hercules (50%) (miljoen euro)

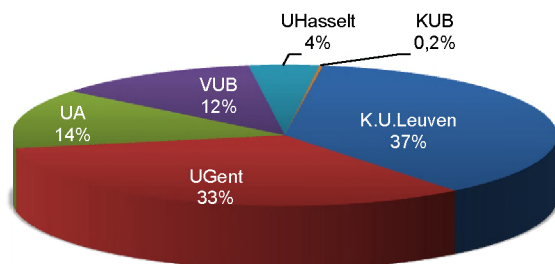
FWO	177,227
Basissubsidie	146,525
Nationale Loterij	11,463
Odysseus-programma	13,160
Internationale onderzoeksfaciliteiten	3,720
Internationale wetenschappelijke samenwerking	2,359
BOF	156,821
Basissubsidie	120,855
Methusalem-programma	20,107
Tenure Trackstelsel	9,293
Bijkomende ZAP-mandaten	6,566
Hercules (50%)	11,229
TOTAAL	345,277

2. Werking universiteiten en gelijkgestelde instellingen

Van het totaal aan kredieten voor wetenschapsbeleid nemen de toelagen voor de universiteiten een belangrijk deel voor hun rekening. De initiële kredieten in 2013 bedragen 718,88 miljoen euro. Van dit bedrag is 75% bestemd voor onderwijs en vorming (O&V) en 25% voor onderzoek en ontwikkeling (O&O). Vergeleken met de definitieve kredieten in 2012 betekent dat een verhoging met 35 miljoen euro. Deze stijging is vooral het gevolg van de nieuwe aanrekeningsregels in het kader van de inwerkingtreding van het Rekendecreet (zie ook 2.1.2).

Bij de begrotingsopmaak 2013 werd opnieuw een budget in de begroting ingeschreven (BA FD0 FO235 4430) voor de aanvullende werkingsmiddelen van het hoger onderwijs in Brussel. Vergeleken met 2012 is dit budget wel gehalveerd: 0,894 miljoen in 2013 ten opzichte van 1,8 miljoen in 2012. Voor Nederlandstalige Brusselse universiteiten en hogescholen is er immers het concurrentiële nadeel van een lagere instroom van studenten uit hetzelfde arrondissement of provincie. Deze budgettaire compensatie staat ingeschreven in de mededeling van de Vlaamse Regering van 15 juli 2011 over de voortgang van de hervorming hoger onderwijs.

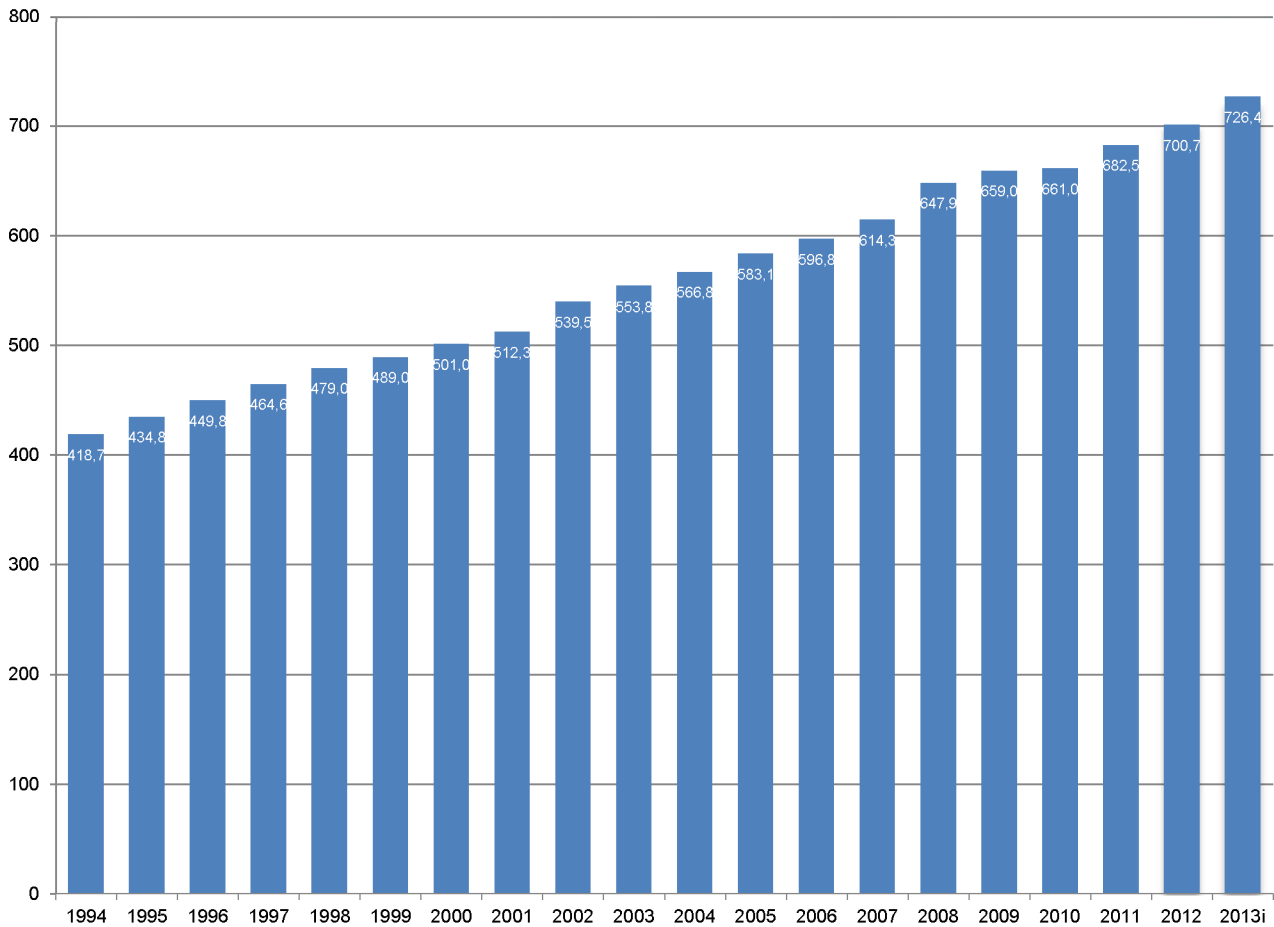
Figuur 2.20. Verdeling van de werkingsuitkeringen aan de universiteiten in 2013

Tabel 2.14. Werking universiteiten en gelijkgestelde instellingen (miljoen euro)

Werking universiteiten	2013i
Werkingsuitkeringen universiteiten	718,880
KU Brussel	1,150
KU Leuven	266,404
UHasselt	30,647
UGent	236,028
UA	99,338
VUB	85,313
Versterking onderzoeksbetrokkenheid academische opleidingen aan de hogescholen	40,029
Aanvullende werkingsmiddelen: aanmoedigingsfonds voor beleidsspeerpunten	0,689
Aanvullende werkingsmiddelen voor het versterken van het onderzoek in de humane wetenschappen aan de universiteiten	6,581
Aanvullende werkingsmiddelen hoger onderwijs in Brussel	0,894
Elektrongelden	1,354
Toelage associaties	0,550
TOTAAL	768,977
Andere toelagen aan de universiteiten	2013i
Financiële lasten universiteiten	0,272
Onroerende investeringen universiteiten	28,141
Toelage sociale voorzieningen studenten	16,379
Werkgeversbijdragen vrije universiteiten	25,687
TOTAAL	70,479
Andere gelijkgestelde instellingen	2013i
Prins Leopold Instituut voor Tropische Geneeskunde (ITG)	11,414
Postinitieel onderwijs	3,096
Instituut voor Ontwikkelingsbeleid (IOB)	2,198
Vlerick Leuven Gent Management School (VSM)	1,972
Instituut voor Europese Studiën (IES)	1,968
Antwerp Management School (AMS)	1,022
Evangelische Theologische Faculteit	0,554
Instituut voor Joodse Studies (IJS)	0,177
Faculteit der Protestantse Godsgeleerdheid (Brussel)	0,231
TOTAAL	22,632
TOTAAL	862,088

Figuur 2.21. Evolutie van de werkingsuitkeringen aan de universiteiten en aanvullende werkingsmiddelen (miljoen euro)

3. Financiering van onderzoek en ontwikkeling van nieuwe technologieën ten behoeve van het bedrijfsleven

Tabel 2.15 geeft een overzicht van de kredieten voor het gericht industrieel onderzoek. Op basis van de initiële kredieten in 2013 is er 608,910 miljoen euro beschikbaar, waarvan meer dan de helft beheerd door IWT, het Agentschap voor Innovatie door Wetenschap en Technologie: 334,742 miljoen, inclusief werkingskosten. Nieuw in 2013 is de opsplitsing de middelen voor de competentiepolen, of lichte structuren, van de middelen die ingezet worden voor acties van technologische innovatie op initiatief van de Vlaamse Regering.

Daarnaast is een groot aandeel van deze middelen bestemd voor onderzoek uitgevoerd door de strategische onderzoekscentra (SOC's) IMEC, VITO, VIB en iMinds, samen

goed voor 167,586 miljoen euro. Voor NERF (Neuro-Electronic Research Flanders) is er 1,773 miljoen beschikbaar.

Net zoals in 2011 en 2012 blijft het geraamd aandeel voor innovatie van het Hermesfonds in 2013 nog steeds 25 miljoen euro.

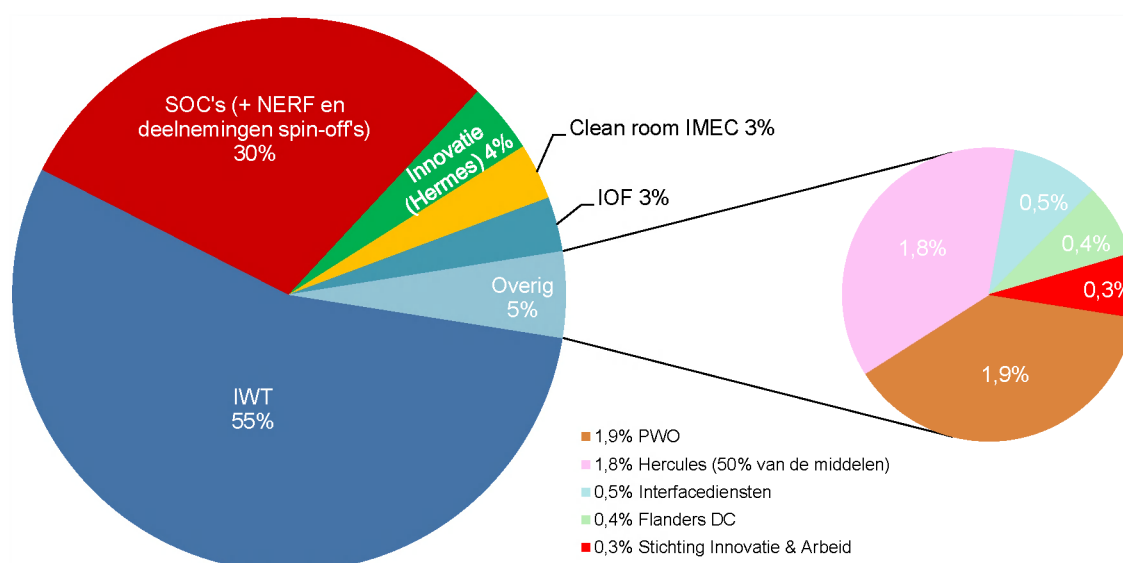
De dotaties aan de Herculesstichting 2012 voor de financiering van (middel)zware en bijzondere infrastructuur en de beheersvergoeding staan hier voor 50% bij het industrieel onderzoek gerekend, terwijl de andere helft bij het niet-gericht onderzoek (zie tabel 2.11) ondergebracht wordt.

De niet-recurrente middelen voor het investeringsproject voor de clean room bij IMEC en deelnemingen in de spin-offs van de strategische onderzoekscentra en universiteiten worden hier ook ondergebracht.

Tabel 2.15. Kredieten voor het gericht industrieel onderzoek (miljoen euro)

	2013i
IWT	
Initiatief bedrijven en innovatie samenwerkingsverbanden	151,563
Competentiepolen	40,205
Strategisch basisonderzoek (SBO)	39,905
Specialisatiebeurzen en Baekeland-programma	36,136
Initiatief Vlaamse Regering	21,164
Landbouwonderzoek	10,311
TETRA-Fonds	8,612
E-mediaprojecten	7,155
Vlaams Innovatie Netwerk (VIN)	0,698
Vlaamse deelname aan de Europese programma's (VCP-werking)	0,411
Toegepast biomedisch onderzoek	6,825
Werking	11,757
Strategische Onderzoekscentra	
IMEC	48,941
VITO	47,558
VIB	44,441
iMinds	26,646
NERF	1,773
Innovatie (Hermesfonds)	25,000
Industrieel Onderzoeksfonds (IOF)	19,374
Projectmatig Wetenschappelijk Onderzoek (PWO)	11,707
Hercules (50%)	11,229
Interfacediensten	2,931
Stichting Innovatie & Arbeid	2,128
Flanders DC	2,440
Investeringsproject clean room bij IMEC	20,000
Deelnemingen in de spin-offs van de strategische onderzoekscentra en universiteiten	10,000
TOTAAL	608,910

Figuur 2.22. Verdeling van de middelen voor het gericht industrieel onderzoek 2013, initieel

4. Wetenschappelijke instellingen, departementale diensten en VOI's

Hieronder vallen de kredieten verdeeld over de Vlaamse wetenschappelijke instellingen, bepaalde departementale diensten of Vlaamse Openbare Instellingen (VOI's) die ook onderzoek en wetenschappelijke dienstverlening in hun opdracht voeren. In 2013 staan hier initiële kredieten vermeld voor een totaal bedrag van 93,923 miljoen euro. Tabel 2.16 geeft een opsomming van deze wetenschappelijke instellingen, departementale diensten en VOI's en het overeenkomstige budget.

Voor de vier Vlaamse wetenschappelijke instellingen ILVO (Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek), INBO (Instituut voor Natuur- en bosonderzoek), het agentschap Onroerend Erfgoed en KMSKA (Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen) zijn er in 2013 voor een totaal van 55,514 miljoen euro aan middelen voor wetenschapsbeleid voorzien. Dit betekent een daling van bijna 4 miljoen euro ten opzichte van

2012. De financiering gebeurt vanuit de betrokken beleidsdomeinen: ILVO vanuit LV, INBO vanuit LNE, Onroerend Erfgoed vanuit RWO en KMSKA vanuit CJSJM.

Voor VLIZ (Vlaams Instituut voor de Zee) is er in 2013 een totaal budget van 3,832 miljoen euro: voor werking (2,422 miljoen) en investeringsuitgaven (1,41 miljoen euro).

Voor andere instellingen zoals Kind & Gezin, VRT of VAPH is er slechts een beperkt gedeelte van de globale dotatie voor de financiering van wetenschapsbeleid voorzien.

Het Instituut voor Samenleving en Technologie is vanaf 2013 geïntegreerd in het VITO, waardoor het krediet in 2013 op 0 staat.

Het krediet voor het Wetenschappelijk Instituut Volksgezondheid - Louis Pasteur wordt in 2013 op 0 gezet.

Tabel 2.16. Wetenschappelijke instellingen, departementale diensten en Vlaamse Openbare Instellingen (miljoen euro)

	2013i
Vlaamse wetenschappelijke instellingen	
Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek (ILVO)	19,196
Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO)	14,259
Agentschap Onroerend Erfgoed	16,165
Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen (KMSKA)	5,894
Vlaamse Milieumaatschappij (VMM)	8,645
VRT	11,533
AQUAFIN	5,184
Vlaams Instituut voor de Zee (VLIZ)	3,832
Waterbouwkundig Laboratorium	2,900
Koninklijke Maatschappij voor Dierkunde (KMDA)	2,702
Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM)	1,290
Vlaamse Landmaatschappij (VLM)	1,400
Instituut Samenleving & Technologie (IST)	0,000
Wetenschappelijk Instituut Volksgezondheid - Louis Pasteur	0,000
Kind & Gezin	0,539
Vlaams Commissariaat voor Toerisme	0,272
Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH)	0,121
TOTAAL	93,932

5. Horizontale initiatieven en beleidsondersteunend onderzoek en studies

In 2013 zijn er voor de horizontale initiatieven en voor het beleidsondersteunend onderzoek 32,819 miljoen euro aan initiële middelen voorzien (zie tabel 2.15). De middelen voor het beleidsrelevant onderzoek uitgevoerd in allerlei instellingen, zoals de Vlaamse wetenschappelijke instellingen staan niet in deze tabel, maar wel in tabel 2.16 ondergebracht. De cofinanciering vanuit de beleidsdomeinen voor de steunpunten voor het beleidsrelevant onderzoek zijn hier wel in rekening gebracht.

Deze initiatieven staan ingedeeld volgens de beleidsdomeinen van de Vlaamse overheid.

Voor EWI werd hier de cofinanciering van het Steunpunt Ondernemen en Regionale Economie opgenomen.

Jaarlijks wordt door het departement Leefmilieu, Natuur en Energie het programma Toegepast Wetenschappelijk Onderzoek Leefmilieu, kortweg TWOL, opgemaakt. Het TWOL-programma is een indicatief programma dat alle geplande onderzoeksprojecten voor het desbetreffende jaar bevat die werden onderschreven door de Vlaamse minister van

Leefmilieu. (zie ook hoofdstuk 2.2, beleidsdomein Leefmilieu, Natuur en Energie).

Tabel 2.17. Horizontale initiatieven en beleidsondersteunend onderzoek en studies 2013 (miljoen euro)

	2013i
DAR	0,629
BZ	1,314
FB	0,185
IV	0,162
EWI	0,252
OV	8,305
WVG	5,879
CJSM	3,365
WSE	0,702
LV	3,263
LNE	5,336
MOW	1,413
RWO	2,014
TOTAAL	32,819

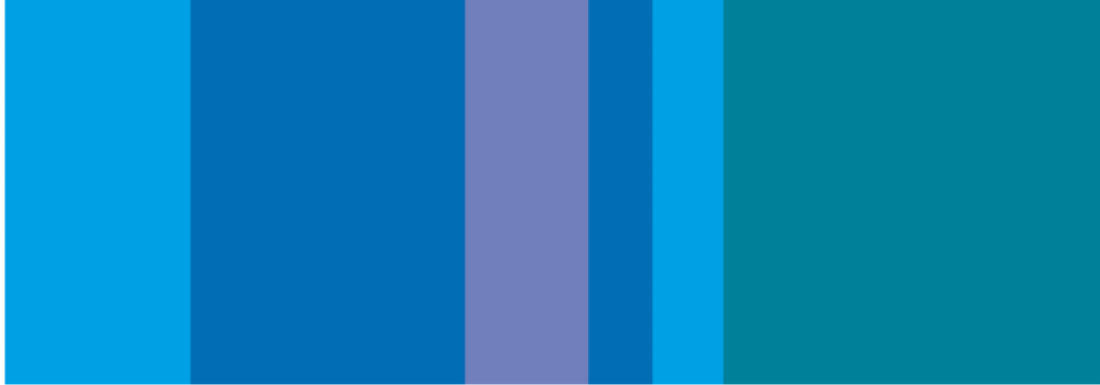
6. Allerhande uitgaven in verband met het globale wetenschapsbeleid

Hierin kaderen de initiatieven ter ondersteuning van het wetenschapsbeleid in zijn geheel voor een bedrag van 36,289

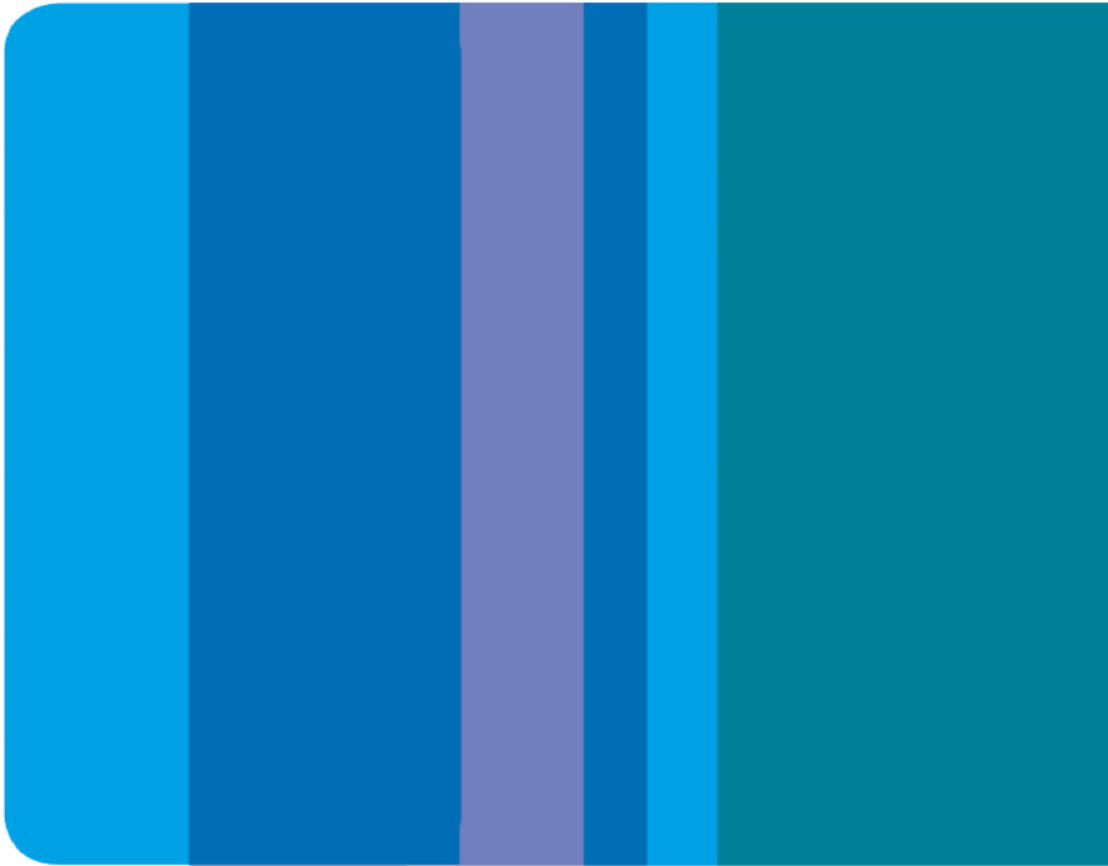
miljoen euro. De adviesorganen werden hier opgenomen, aangezien zij het globale beleid inzake wetenschap en technologie ondersteunen. De grootste kredietlijn van tabel 2.16 financiert de subsidies aan de steunpunten beleidsrelevant onderzoek: 9,085 miljoen euro.

Tabel 2.18. Allerhande uitgaven in verband met het globale wetenschapsbeleid (miljoen euro)

	2013i
Subsidie aan steunpunten beleidsrelevant onderzoek	9,085
Actieplan "Menselijk kapitaal voor Wetenschap, Technologie en Innovatie"	4,000
Stichting Flanders Technology International	3,756
Internationale wetenschappelijke samenwerking	3,701
Conceptie, voorbereiding en uitvoering van wetenschappelijke acties	3,082
Bekendmaking wetenschapsbeleid	3,333
Vlaams elektronisch netwerk - Lissabon-strategie	2,535
Expertisecentrum Onderzoek en Ontwikkelingsmonitoring (ECOOM)	1,990
Expertisecellen	1,718
Vlaamse Raad voor Wetenschap en Innovatie (VRWI)	1,323
Koninklijke Academie voor Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten	1,151
Inventarisatie en valorisatie wetenschappelijk en technologisch onderzoek	0,201
Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde - Gent	0,278
Koninklijke Academie voor Geneeskunde	0,005
Allerhande communicatie-initiatieven m.b.t. wetenschap, technologie en innovatie	0,131
TOTAAL	36,289

O&O-overheidsuitgaven van Vlaanderen in de internationale context

Deel 3

Inleiding

Op de Europese Top in Barcelona (maart 2002) werd het streefdoel gesteld om tegen 2010 de O&O-uitgaven (GERD) in de EU te verhogen tot 3% van het BBP (bruto binnenlands product), waarbij een derde van de O&O-bestedingen gefinancierd moet worden door de overheid en de andere twee derden door de industrie. Vlaanderen sloot in 2003 het Innovatiepact af waarin alle betrokken actoren in het Vlaamse innovatielandschap het engagement aangaan om door gezamenlijke en complementaire inspanningen deze 3%-norm te realiseren. In 2009 namen de Vlaamse Regering en de Vlaamse sociale partners het initiatief om in het kader van 'Vlaanderen in Actie' een nieuw toekomstpact voor Vlaanderen af te sluiten met doelstellingen en acties voor de toekomst: het Pact 2020. Dit

pact weerspiegelt de gezamenlijke langetermijnvisie, -strategie en -acties van de Vlaamse Regering en de sociale partners. Voornoemde 3%-doelstelling wordt hierin hernomen. De deadline zal, conform de EU 2020-strategie, de nieuwe langetermijnstrategie van de Europese Unie en de opvolger van de Lissabonstrategie, op 2020 gelegd worden.

In dit deel worden de Vlaamse O&O-inspanningen nader bekeken en vergeleken met die van andere landen. Tot slot wordt ingegaan op de evolutie van de O&O-intensiteit in Vlaanderen en vooropgestelde minimale groeipad dat tevens de voorkeur wegdraagt van de VRWI in haar advies 153 "De 1%-norm voor O&O".

Hoofdstuk 3.1

Internationale vergelijking van de overheidsinspanningen voor O&O (GBAORD)

Het overheidsbudget voor onderzoek en ontwikkeling wordt internationaal GBAORD (Government Budget Appropriations or Outlays for R&D) genoemd. Deze indicator, gehanteerd door OESO en EUROSTAT, geeft een idee van de input die de overheid geeft voor O&O. Tabel 3.1 toont een internationale vergelijking van de GBAORD als % BBP(R). De berekeningswijze van het Vlaamse cijfer wordt in hoofdstuk 3.2 toegelicht.

Een internationale vergelijking (voor Vlaanderen en alle vergeleken landen: 2011) toont dat Vlaanderen op het vlak van O&O-overheidskredieten gemiddeld scoort. In 2011 ligt het Vlaamse cijfer (0,71%) boven het EU27-cijfer (0,68%), maar het

verschil is kleiner geworden. In 2010 bedroeg het Vlaamse cijfer immers 0,75% en het EU27-cijfer 0,69%. Finland is wereldwijd koploper, gevolgd door Portugal en Denemarken en daarna de VS. Sommige landen voorzien een substantieel deel van hun O&O-uitgaven voor defensie. Op dat vlak is de VS de absolute koploper, die meer dan de helft van hun O&O-budget voorzien voor defensieonderzoek. De Vlaamse overheid financiert helemaal geen onderzoek in de sector defensie. Maar ook zonder rekening te houden met de O&O-budgetten voor defensie behoort Vlaanderen niet tot de koplopers.

Tabel 3.1. Internationale vergelijking van de O&O-overheidskredieten (GBAORD), uitgedrukt in % BBP(R)

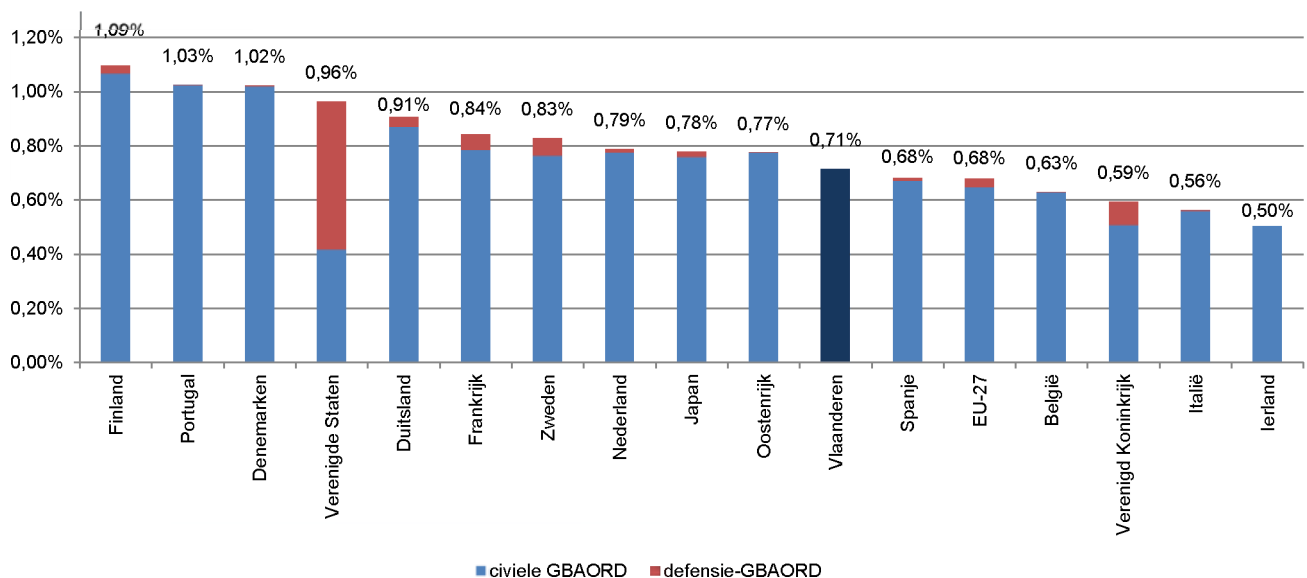
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013i
Vlaanderen	0,64%	0,65%	0,66%	0,62%	0,70%	0,71%	0,74%	0,71%	0,70%	0,69%
België	0,59%	0,59%	0,61%	0,60%	0,68%	0,67%	0,67%	0,63%	0,64%	
Denemarken	0,71%	0,71%	0,72%	0,79%	0,85%	0,98%	0,97%	1,02%	1,01%	
Duitsland	0,77%	0,77%	0,76%	0,77%	0,80%	0,91%	0,92%	0,91%	0,91%	
Finland	1,01%	1,03%	1,02%	0,97%	0,98%	1,12%	1,16%	1,09%	1,03%	
Frankrijk	0,96%	0,97%	0,81%	0,75%	0,88%	0,93%	0,84%	0,84%	geen data	
Ierland	0,42%	0,46%	0,45%	0,48%	0,53%	0,56%	0,54%	0,50%	0,49%	
Italië	geen data	0,67%	0,61%	0,64%	0,63%	0,64%	0,61%	0,56%	0,54%	
Nederland	0,82%	0,79%	0,80%	0,78%	0,79%	0,86%	0,87%	0,79%	0,77%	
Oostenrijk	0,66%	0,66%	0,66%	0,65%	0,70%	0,78%	0,79%	0,77%	0,80%	
Portugal	0,61%	0,70%	0,69%	0,75%	0,91%	1,04%	1,02%	1,03%	0,94%	
Spanje	0,54%	0,55%	0,68%	0,76%	0,77%	0,83%	0,79%	0,68%	geen data	
Verenigd Koninkrijk	0,69%	0,67%	0,66%	0,65%	0,65%	0,69%	0,64%	0,59%	geen data	
Zweden	0,87%	0,86%	0,84%	0,79%	0,80%	0,91%	0,88%	0,83%	geen data	
EU-27	0,71%	0,69%	0,67%	0,67%	0,70%	0,76%	0,71%	0,68%	geen data	
Japan	0,72%	0,71%	0,71%	0,68%	0,71%	0,76%	0,74%	0,78%	0,78%	
Verenigde Staten	1,07%	1,04%	1,02%	1,02%	1,02%	1,18%	1,03%	0,96%	0,90%	

Bron: Main Science and Technology Indicators, OESO, Volume 2012/2

cijfer 2012 voor België: Commissie Federale Samenwerking, overleggroep CFS/STAT (definitieve kredieten voor Vlaamse overheid; initiële voor andere overheden)

Vlaanderen: Vlaamse overheidskredieten + Vlaams aandeel van de federale kredieten (35,5% ESA en de rest aan 56%)

Figuur 3.1. Internationale vergelijking van de O&O-overheidskredieten (GBAORD) 2011, uitgedrukt in % BBP(R)

Bron: Main Science and Technology Indicators, OESO, Volume 2012/2

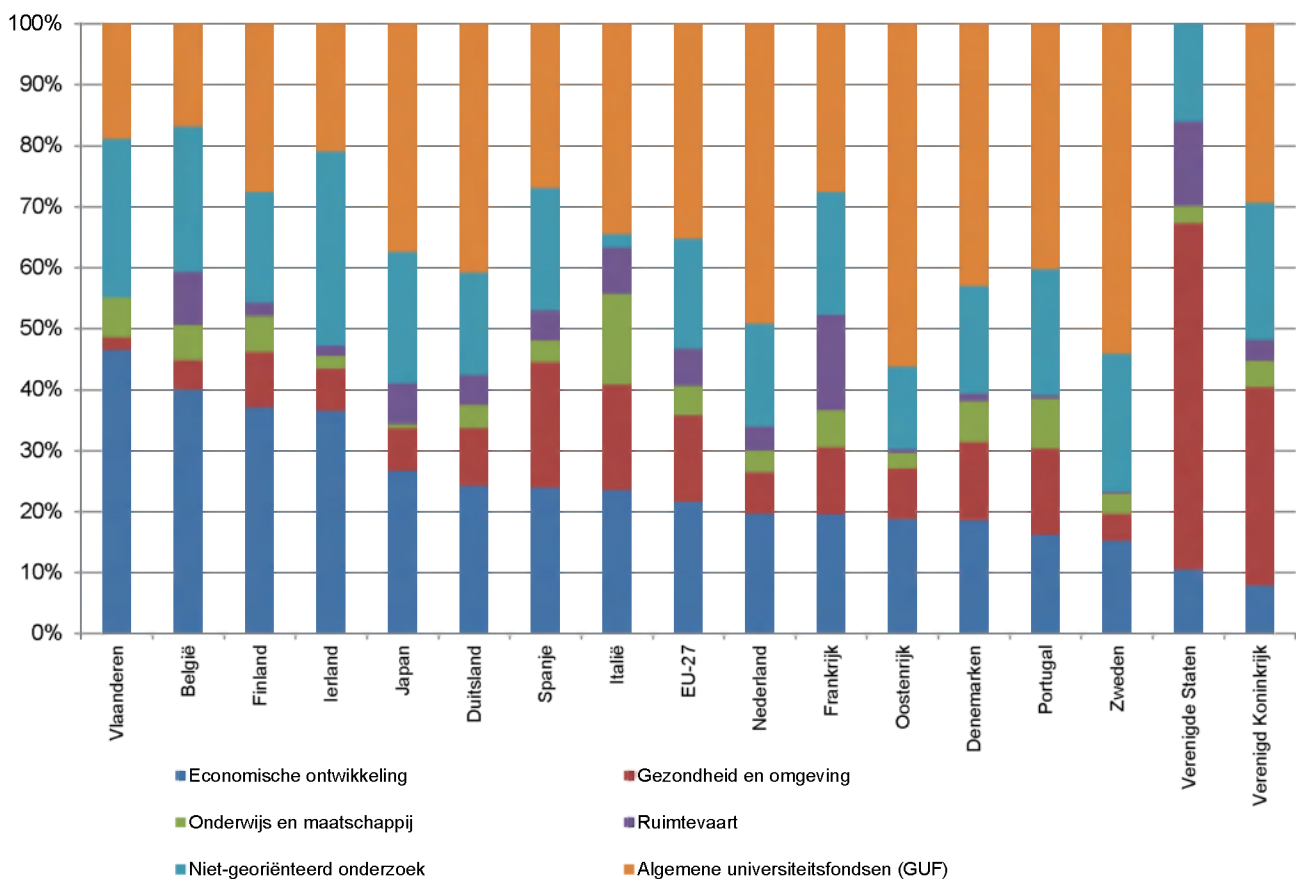
Vlaanderen: Vlaamse overheidskredieten + Vlaams aandeel van de federale kredieten (35,5% ESA en de rest aan 56%)

Volgens de sociaal-economische doelstellingen kunnen we de civiele O&O-kredieten (dit is de GBAORD zonder defensie-O&O) ingedeeld worden in volgende geaggregeerde NABS-klassen:

- economische ontwikkeling
- gezondheid en omgeving - de term 'omgeving' dient ruim geïnterpreteerd te worden: bescherming van het milieu, exploratie en exploitatie van het aardse milieu, zowel als maatschappelijke en sociale structuren
- onderwijs en maatschappij
- ruimtevaartprogramma's
- niet-georiënteerd onderzoek, zonder algemene universiteitsfondsen
- algemene universiteitsfondsen (GUF).

Wat in deel 2 als 'niet-gericht onderzoek' werd beschouwd, is de som van de twee voormelde categorieën 'niet-georiënteerd onderzoek' en 'algemene universiteitsfondsen'. Figuur 3.2 vergelijkt Vlaanderen internationaal, met per land de verhoudingen van voormelde indelingen ten opzichte van de totale civiele GBAORD. De landen staan gerangschikt volgens afnemend aandeel in de economische ontwikkeling. Opmerkelijk is dat de Vlaamse overheid, vergeleken met de vermelde andere landen relatief het grootste deel van de onderzoeksfinanciering richt op economische ontwikkeling: bijna de helft. De Vlaamse overheid financiert daarentegen geen onderzoek dat rechtstreeks gerelateerd is aan ruimtevaartprogramma's. Dankzij middelen uit de federale begroting wetenschapsbeleid, scoort België hier wel relatief hoog: 8,7%.

Figuur 3.2. Internationale vergelijking van de civiele GBAORD (excl. defensieonderzoek): verhoudingen economische ontwikkeling, gezondheid en omgeving, onderwijs en maatschappij, ruimtevaartprogramma's, niet-georiënteerd onderzoek en algemene universiteitsfondsen (GUF)

Bron: Main Science and Technology Indicators, OESO, Volume 2012/2
 Vlaanderen: enkel Vlaamse overheidskredieten
 Jaar: 2011

Hoofdstuk 3.2

De O&O-intensiteit in Vlaanderen

3.2.1. Globale O&O-intensiteit (3%-norm)

De O&O-intensiteit, het percentage van het bruto binnenlands product (BBP) dat besteed wordt aan O&O door alle onderzoeksactoren samen, voor 2011 wordt berekend op basis van de resultaten van de O&O-enquête 2012 (zie 3%-nota ECOOM maart 2013). In 2012 werd die opnieuw uitgevoerd bij de Vlaamse bedrijven (BERD) enerzijds door ECOOM, en bij de publieke onderzoeksactoren (HERD, PNP en GOVERD) door EWI. Er zijn voor 2011 zowel totale O&O-uitgaven naar uitvoeringssector (BERD vs. non-BERD) beschikbaar maar ook naar financieringssector (publieke vs. private uitgaven).

Tabel 3.2 laat de evolutie zien van:

- de globale Vlaamse O&O-intensiteit (GERD),
- de opsplitsing van GERD in private en publieke financiering (de 2%- en de 1%-norm)
- de opsplitsing van GERD in BERD (O&O-uitgaven in de private sector) en non-BERD (O&O-uitgaven in de publieke sector).

De opsplitsing van de O&O-intensiteit volgens financieringssector (gefinancierd door de private of publieke sector) is niet te verwarren met die volgens uitvoeringssector (bested binnen de private of publieke sector). De eerste heeft betrekking op de oorsprong van de middelen (privaat of publiek), los van de sector waar het onderzoek wordt uitgevoerd. Men spreekt in dit geval van respectievelijk de 2%- en de 1%-norm. De laatste heeft betrekking op de sector waarbinnen het onderzoek wordt uitgevoerd, los van de oorsprong van de middelen, zijnde de bedrijven (BERD), het hoger onderwijs (HERD), de publieke onderzoekscentra (GOVERD) en non-profit organisaties (PNP). De laatste drie worden samen ook de non-BERD (publieke sector) genoemd.

Tabel 3.2 toont de evolutie na retroactieve herberekening op basis van de meest recente BBPR-cijfers (HERMREG – Studiedienst Vlaamse Regering juni 2012). Voor 2010 en 2011 verhoogden vooral de bedrijven hun O&O-inspanningen maar zowel de publieke als de private financiering namen toe.

Tabel 3.2. Evolutie O&O-intensiteit Vlaanderen

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
GERDgew / BBPR	2,16	2,07	2,00	2,05	1,96	1,98	2,06	2,12	2,29	2,40
Private financiering / BBPR		1,55		1,50		1,47	1,50	1,51	1,60	1,70
Publieke financiering / BBPR		0,52		0,55		0,51	0,56	0,61	0,69	0,70
BERD / BBPR	1,60	1,50	1,40	1,43	1,35	1,36	1,40	1,39	1,53	1,64
Non-BERD / BBPR	0,56	0,57	0,60	0,62	0,60	0,62	0,66	0,73	0,76	0,76

Bron: 3%-nota, februari 2013, ECOOM

3.2.2. Benaderende berekeningswijze voor publiek-gefinancierde O&O-intensiteit (1%-norm)

Na 2011 zijn nog geen enquêtegegevens naar financieringssector beschikbaar. Daarom wordt een voorlopige raming gemaakt van de resultaten van de publiek-gefinancierde O&O-inspanningen in Vlaanderen op basis van de GBAORD-gegevens. Hierbij wordt benadrukt dat het om een ruwe benaderingsmethode gaat waarbij men zich baseert op een aantal veronderstellingen.

De benadering gebeurt volgens drie varianten:

1. **De inspanningen van de Vlaamse overheid alléén**
Dit is de Vlaamse GBAORD in strikte zin, uitsluitend gefinancierd door de Vlaamse overheid.

2. **De inspanningen van de Vlaamse overheid + het Vlaamse aandeel in de federale overheidskredieten**

In Vlaanderen worden ook O&O-activiteiten gefinancierd met federale O&O-overheidskredieten. Wanneer dit aandeel van de federale overheid bij de Vlaamse GBAORD in strikte zin (variant 1) wordt geteld, bekomt men een GBAORD voor Vlaanderen die wellicht dichter bij de realiteit ligt. Deze variant is bijgevolg het meest geschikt voor internationale vergelijking. Bij de berekening van het aandeel van Vlaanderen in de federale overheidskredieten wordt volgende verdeelsleutel gehanteerd: 35,5% Vlaams ESA (Bron: VRWI) en 56% Vlaams voor de rest van de federale O&O-overheidskredieten.

3. De inspanningen van de Vlaamse overheid + het Vlaamse aandeel in de federale overheidskredieten + het Vlaamse aandeel in de kredieten van de EU-onderzoeksprogramma's (Kaderprogramma's)

Bij deze derde variant rekent men bijkomend de Vlaamse return van de EU-onderzoeksprogramma's, aangezien het hier ook gaat om O&O-activiteiten uitgevoerd in Vlaanderen en gefinancierd met overheidskredieten. Dit resultaat kan, conform de internationale afspraken, niet als GBAORD worden beschouwd, maar is wel geschikt voor de benaderende berekening van het publiek-gefinancierde gedeelte van de O&O-intensiteit.

De resultaten van deze oefening staan in tabel 3.3. Op basis van de initiële begrotingscijfers van 2013, bekomt men zo een geraamde publiek-gefinancierde O&O-intensiteit van 0,77%. Bekijkt men de evolutie van de O&O-inspanningen van de overheid gedurende de laatste 3 jaren waarin een groeipad werd gerealiseerd, dan blijkt dat de bijkomende middelen slechts volstonden om gelijke tred te houden met de stijging van het BBPR en niet tot een toename van de O&O-intensiteit geleid hebben. Een vergelijking in een ruimer tijds kader (periode 2004 tot 2013) toont een stijgende trend aan voor de publiek-gefinancierde O&O-intensiteit.

Figuur 3.3 toont de evolutie van de resultaten van de hierboven beschreven benaderende berekeningswijze voor de publiek-gefinancierde O&O-intensiteit (volgens scenario 3, de blauwe lijn) ten opzichte van de publiek-gefinancierde O&O-intensiteit zoals gemeten bij de onderzoeksactoren via de O&O-enquête (de groene lijn). Het valt op dat de benaderende berekeningsmethode een systematisch hogere publiek-gefinancierde O&O-intensiteit oplevert dan de gemeten waarden (afgerond 21% hoger voor de benadering). In de hypothese dat dezelfde overschrijding ook zou gelden voor de recentere jaren, zou de 0,77% van 2013 'gecorrigeerd' worden tot 0,64%. Het spreekt voor zich dat dit cijfer een louter indicatieve waarde heeft. Daarnaast valt het op dat de gemeten publiek-gefinancierde O&O-intensiteit in de periode 2008-2011 een duidelijk stijgende tendens vertoont, daar waar de geraamde waarden in diezelfde periode stabiel blijven. Dat verschil kan verscheidene oorzaken hebben. Vooreerst is er een verschil in definitie tussen overheidskredieten (GBAORD) en publiek gefinancierde O&O-intensiteit (zie hiervoor ook de Frascati handleiding). Bovendien is het mogelijk dat de publieke financiering steeds beter gerapporteerd wordt, wat natuurlijk ook aanleiding geeft tot hogere percentages.

Tabel 3.3. Evolutie O&O-inspanningen en O&O-inspanningen als % BBPR-Vlaanderen

O&O-kredieten (miljoen euro)	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013i
Vlaamse overheid (1)	820,666	898,638	967,954	952,670	1.121,429	1.130,072	1.224,024	1.227,577	1.236,008	1.271,481
Vlaams + Vlaams aandeel federale overheid (2)	1.069,527	1.132,220	1.219,950	1.215,642	1.403,281	1.390,345	1.506,837	1.511,539	1.513,354	1.548,827
Vlaams + federaal + EU-KP (3)	1.157,600	1.220,293	1.308,023	1.303,714	1.579,281	1.566,345	1.682,837	1.687,539	1.689,354	1.724,827
O&O-kredieten als % BBPR (1%-norm)	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013i
Vlaamse overheid (1)	0,49	0,52	0,53	0,49	0,56	0,58	0,60	0,58	0,57	0,57
Vlaams + Vlaams aandeel federale overheid (2)	0,64	0,65	0,66	0,62	0,70	0,71	0,74	0,71	0,70	0,69
Vlaams + federaal + EU-KP (3)	0,69	0,70	0,71	0,67	0,79	0,80	0,83	0,80	0,78	0,77
BBPR (miljoen euro) (4)	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013i
	167.550,60	174.288,10	183.996,40	194.866,40	199.956,90	195.354,60	202.729,70	211.716,60	216.413,70	224.279,70

(1) O&O-kredieten Vlaamse overheid stricto sensu

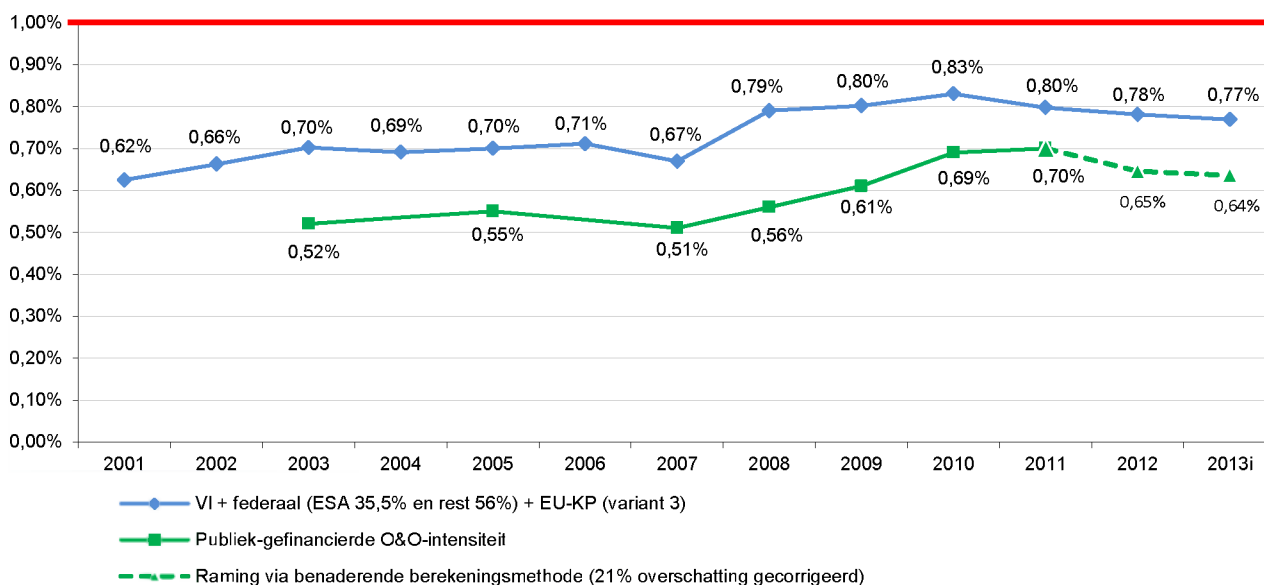
(2) Vlaamse overheid zoals vastgelegd in het HBPWB; definitieve kredieten 2004-2012; 2013: initiële kredieten

- Vlaams aandeel in de federale O&O-kredieten: verdeelsleutel ESA aan 35,5% Vlaams (Bron: VRWI) en rest federale kredieten aan 56% Vlaams.
- Bron federale O&O-kredieten: Overleggroep CFS/STAT, bewerkingen Federaal Wetenschapsbeleid. Voor 2012 en 2013i: initiële kredieten 2012

(3) Geraamd volgens berekende return voor het Vijfde Kaderprogramma voor Onderzoek voor 2002 en voor het Zesde Kaderprogramma voor de jaren 2003-2007. Voor 2008-2013i raming op basis van de tussentijdse resultaten voor het Zevende Kaderprogramma (tussentijdse status op oktober 2012). Bronnen: Vlaanderen in het Europese Vijfde Kaderprogramma voor Onderzoek, Vlaanderen in het Europese Zesde Kaderprogramma voor Onderzoek, De Vlaamse deelname aan de Europese programma's voor Onderzoek en Innovatie (2007-2013), EWI

(4) BBPR: Bruto Binnenlands Product Vlaanderen – bron: Hermreg – Studiedienst van de Vlaamse Regering – juni 2012

Figuur 3.3. Evolutie van het % O&O/BBP-Vlaanderen (Vlaamse overheidskredieten + Vlaams aandeel in de federale O&O-kredieten + Vlaamse return EU-KP - variant 3), als benaderende berekeningsmethode voor en vergeleken met de publiek-gefinancierde O&O-intensiteit

3.2.3. Groeipad voor de publiek-gefinancierde O&O-intensiteit

In het Pact 2020, waarin de Vlaamse Regering en de sociale partners hun langetermijnvisie, -strategie en -acties weerspiegelen, is een van de innovatiedoelstellingen dat Vlaanderen 3% van zijn BBP aan O&O besteedt. Beschouwt men, naar analogie met het Innovatiepact, een verhouding 1/3 publiek- en 2/3 privaat-gefinancierd, dan kan men een groeipad uitzetten voor het behalen van die 1%. In de vorige edities van deze publicatie werd een dergelijke prognose gemaakt.

Ook de VRWI heeft met haar advies 153 "De 1%-norm voor O&O" van februari 2011 berekeningen gemaakt die geleid hebben tot zes verschillende groeiscenario's. De voorkeur van de VRWI ging uit naar het scenario 6, waarbij men de 1%-norm haalt in 2020. Berekeningen bij de opmaak van dat advies toonden dat hiervoor in deze legislatuur (vanaf 2012 tot en met 2014) jaarlijkse budgettaire opstappen van 170 miljoen euro vereist waren. De Vlaamse Regering bereikte in het kielzog

hiervan op 2 mei 2011 een akkoord over een minimaal groeipad voor deze legislatuur (zie tabel 3.4). Concreet hield dit groeipad een verhoging in van het budget voor O&O in 2012 met 60 miljoen euro – een structurele toename die ook daadwerkelijk bij de begrotingsopmaak 2012 werd ingeschreven (zie ook Speurgids Ondernemen & Innoveren 2012 - deel 2). Voor 2013 was er daar bovenop een extra verhoging van 70 miljoen euro afgesproken. Omwille van bijkomende besparingen werd dit bedrag ondertussen verlaagd naar 62,5 miljoen euro (dus 122,5 miljoen meer dan in 2011). Hiervan is 32,5 miljoen euro bestemd voor een structurele verhoging van recurrente middelen en 30 miljoen niet-recurrente middelen voor kapitaalparticipaties. Op basis van de initiële begrotingscijfers in 2013 bedraagt de effectieve verhoging 59,5 miljoen euro. In 2014 ten slotte, is het de intentie om de O&O-kredieten opnieuw met minimaal 70 miljoen euro te verhogen. Dit betekent dus dat tussen 2012 en 2014 minimaal 369 miljoen euro extra voorzien wordt voor O&O: 60 miljoen in 2012, 119,5 miljoen in 2013 en 189,5 miljoen in 2014 (zie ook tabel 3.4).

Tabel 3.4. Het minimale groeipad zoals bepaald in 2011 vergeleken met de effectieve realisaties (bedragen in miljoen euro)

Beleidsintentie ⁽¹⁾			Realisaties			
	Jaarlijkse verhoging	Vergeleken met 2011	Recurrent	Niet-recurrent	Totaal	Vergeleken met 2011
2012	60	60	60	-	60	60
2013i	62,5 (70)	122,5 (130)	29,5	30	59,5	119,5
2014	70	192,5 (200)	70 (o.v.)		70 (o.v.)	189,5 (o.v.)
TOTAAL		375 (390)				369

(1) Door bijkomende besparingen werd de jaarlijkse vooropgestelde verhoging in 2013 ondertussen verlaagd van 70 miljoen naar 62,5 miljoen. De bedragen tussen haakjes hebben betrekking op de initiële intenties zonder deze bijkomende besparingen.

o.v.: onder voorbehoud en nog onbepaald hoeveel recurrent en niet-recurrent zal zijn.

Gebruikte afkortingen

ABH	Agentschap voor Buitenlandse Handel	LRM	Limburgse Reconversie Maatschappij
AMS	Antwerp Management School	LV	Landbouw en Visserij
AO	Agentschap Ondernemen	MBI	Management Buy-Out
ARKimedes	Activering Risicokapitaal	MBO	Management Buy-In
AWEX	Agence wallonne à l'Exportation et aus Investissements Etrangers	MINA-fonds	Fonds voor Preventie en Sanering inzake Milieu en Natuur
BA	Basisallocatie	MOW	Mobiliteit en Openbare Werken
BAN Vlaanderen	Business Angels Netwerk project	NABS	Nomenclatuur voor de analyse en vergelijking van wetenschapsbegrotingen en -programma's
BBB	Beter Bestuurlijk Beleid	NACE	Statistische nomenclatuur van de economische activiteiten in de Europese Unie
BBP	Bruto Binnenlands Product	NERF	Neuro-Electronic Research Flanders (centrum voor neuro-elektronisch onderzoek Vlaanderen)
BBPR	Bruto Binnenlands Product per Regio	NIB	Nieuw Industrieel Beleid
BEA	Budget voor Economisch Advies	NVAO	Nederlands-Vlaamse Accreditatie Organisatie
BERD	Expenditure on R&D in the Business Enterprise Sector	OBPWO	Onderwijskundig Beleids- en Praktijkgericht Wetenschappelijk Onderzoek
BIE	Brussel Invest & Export	OESO	Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling
BOF	Bijzonder Onderzoeksfonds	O&O	Onderzoek en ontwikkeling
BZ	Bestuurszaken	O&V	Onderwijs en vorming (wetenschappelijke activiteit)
CERN	European Organization for Nuclear Research	OV	Onderwijs en Vorming (beleidsdomein)
CFS/STAT	Commissie Federale Samenwerking voor Statistiek	OVAM	Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij
CJSM	Cultuur, Jeugd, Sport en Media	PMV	ParticipatieMaatschappij Vlaanderen
DAR	Diensten voor het Algemeen Regeringsbeleid	PNP	Not for Profit Organisations Expenditures on R&D
ECOOM	Expertisecentrum O&O Monitoring	PROG	Begrotingsprogramma
EEN	Enterprise Europe Network	PWO	Projectmatig Wetenschappelijk Onderzoek
Efrem vzw	Organisatie voor hulpverlening aan zelfstandigen in moeilijkheden	RWO	Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed
EFRO	Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling	SAR	Strategische Adviesraad
EMBO	European Molecular Biology Organisation	SBO	Strategisch Basisonderzoek
ESA	European Space Agency (Europese ruimtevaartorganisatie)	SERV	Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen
ESFRI	European Strategy Forum on Research Infrastructures	SIF	Sociaal Integratiefonds
ESO	European Organisation for Astronomical Research	SIFO	Sociaal Investeringsfonds
ESRF	European Synchrotron Radiation Facility	SIOS	Strategische Investerings- en Opleidingssteun
EU	Europese Unie	SOC's	Strategische onderzoekscentra
EUROSTAT	Statistical Office of the European Union	SOFI	Spin-Off Financieringsinstrument
EVA	Extern Verzelfstandigd Agentschap	TETRA-Fonds	TEchnologie TRAnsferfonds
EWI	Economie, Wetenschap en Innovatie	TINA-Fonds	Transformatie en Innovatie Acceleratie Fonds
FB	Financiën en Begroting	UA	Universiteit Antwerpen
FFEU	Fonds voor eenmalige investeringsuitgaven	UGent	Universiteit Gent
FFI	Flanders Fashion Institute	UHasselt	Universiteit Hasselt
FIT	Vlaams Agentschap voor Internationaal Ondernemen	UNIZO	Unie van Zelfstandige Ondernemers
Flanders DC	Vlaamse organisatie voor ondernemingscreativiteit	UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
FTI	Flanders Technology International	VAF	Vlaams Audiovisueel Fonds
FWO	Fonds Wetenschappelijk Onderzoek – Vlaanderen	VAPH	Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap
GBAORD	Government Budget Appropriations or Outlays on R&D	VCF	Vlaamse Cofinanciering
GERD	Totale intramurale O&O-uitgaven (Gross Expenditure on R&D)	VCK	Vlaams Centrum voor Kwaliteitszorg
GIMV	Gewestelijke Investingsmaatschappij voor Vlaanderen	VCP	Vlaams Contactpunt Kaderprogramma
GOVERD	Government Expenditures on R&D	VDAB	Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding
GSC	Groenestroomcertificaten	VESOC	Vlaams Economisch Sociaal Overlegcomité
GUF	General University Funds (algemene universiteitsfondsen)	ViA	Vlaanderen in Actie
HPWVB	Horizontaal Begrotingsprogramma Wetenschapsbeleid	VIB	Vlaams Interuniversitair Instituut voor Biotechnologie
HERD	Higher Education Expenditures on R&D	VIF	Vlaams Infrastructuur Fonds
Hermesfonds	Het Fonds voor Flankerend Economisch Beleid	VIN	Vlaams Innovatie Netwerk
IES	Instituut voor Europese Studies	VINNOF	Vlaams Innovatiefonds
IJS	Instituut voor Joodse Studies	VIOE	Vlaams Instituut voor Onroerend Erfgoed
ILVO	Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek	VIONA	Vlaams Interuniversitair Onderzoeksnetwork Arbeidsmarktrapportering
IMEC	Interuniversitair Micro-Elektronica Centrum	VIS	Vlaams Innovatiesamenwerkingsverband
iMinds	het vroegere IBBT (Interdisciplinair Instituut voor Breedband Technologie)	VITO	Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek
INBO	Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek	VLAM	Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing
IOB	Instituut voor Ontwikkelingsbeleid en -Beheer	VLAJO	Vlaamse Jonge Ondernemingen vzw
IOF	Industrieel Onderzoeksfonds	VLIZ	Vlaams Instituut voor de Zee
IST	Insituut Samenleving en Technologie	VLM	Vlaamse Landmaatschappij
ITG	Instituut voor Tropische Geneeskunde	VMM	Vlaamse Milieumaatschappij
IV	Internationaal Vlaanderen	VOI	Vlaamse Openbare Instelling
IVA	Intern Verzelfstandigd Agentschap	VON	Vlaams Ondernemerschapsbevorderend Netwerk
IWT	Agentschap voor Innovatie door Wetenschap en Technologie	VPM	Vlaamse Participatiemaatschappij
KMDA	Koninklijke Maatschappij voor Dierkunde te Antwerpen	LNE	Leefmilieu, Natuur en Energie
KMO	Kleine en Middelgrote Ondernemingen	VR	Vlaamse Regering
KMSKA	Koninklijk Museum voor Schone Kunsten – Antwerpen	W&T	Wetenschappelijke en technologische dienstverlening
KP	Kaderprogramma	WB	Wetenschapsbeleid
KUBrussel	Katholieke Universiteit Brussel	WSE	Werk en Sociale Economie
KU Leuven	Katholieke Universiteit Leuven	WTI	Wetenschap, Technologie en Innovatie
VREG	Vlaamse Regulator voor Elektriciteits- en Gasmarkt	VUB	Vrije Universiteit Brussel
VRT	Vlaamse Radio- en Televisieomroep	WVG	Welzijn, Volksgezondheid en Gezin
VRWI	Vlaamse Raad voor Wetenschap en Innovatie		
VSI	Vlerick Leuven Gent Management School		
VSC	Vlaams Supercomputercentrum		

Hopelijk heeft deze uitgave van de Speurgids Ondernemen & Innoveren u kunnen boeien en heeft u gevonden waarnaar u op zoek was.

Heeft u opmerkingen, suggesties, of toch nog een vraag over het economische, wetenschaps- en innovatiebeleid van de Vlaamse overheid, neem dan gerust contact met ons op via speurgids@ewi.vlaanderen.be.

Voor meer toelichtingen bij een bepaalde kredietlijn, programma, beleidsaccent, instelling... kunt u terecht op www.speurgids.be, waar u gericht kunt speuren naar informatie. U kunt hier ook terecht voor het downloaden van deze gids. U kunt er ook interactief het archief van het wetenschapsbeleid raadplegen over de langere termijn (1993-2013).

Surf zeker ook eens naar www.ewi-vlaanderen.be, de website van het departement EWI.

Medewerkers

DAR: Dieter Braekeveld, Sabine Van de Gaer, Heidi Vander Poorten, Frederik Claerbout; Studiedienst van de Vlaamse Regering: Josée Lemaître; **BZ:** Annemie Degroote; Monique De Ceuster, Ann François; **FB:** Frederik Delecluyse, Brecht Tessier, Guy Muylaert; **IV:** Karoline Van den Brande; **FIT:** Caroline Ampe; Toerisme Vlaanderen: Jan Van Praet; **EWI:** alle medewerkers van het departement; Agentschap Ondernemen: Bernard De Potter, Yves Schouwaerts, Stefaan Piens; IWT: Veerle Lories, Yves Dierckx, Leo Van de Looek; FWO: Anne-Aymon Gunst; Stichting Innovatie & Arbeid: Paul Berckmans, Anne Reyniers, Bart Mouton; PMV: Filip Lacquet; LRM: Els Berx; Gimv: Inés Sylverans; **OV:** Lieven Blomme, Evy Vogelee, Nina Mares, Noel Vercruysse, Johan De Witte; Agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs en Studietoelagen: Karel De Temmerman; **WVG:** Natalie Stragier, Nathalie Stallaert, Herwin De Kind, Herwig Deumens, Dirk Wildemeersch; VAPH: Marc Cloet; Kind & Gezin: Tina Capiu; **CJSM:** Carolien Coenen, Astrid Vervaeke, Caroline De Pauw; KMSKA: Marjolijn Barbier; **WSE:** Johan Troch, Ryfka Heyman, Gert Van Eeckhout; **LV:** Dirk Van Gijseghe, Anne Vuylsteke, ILVO: Katrien De Bruyn, Karin Van Peteghem, Maurice Moens; VLAM: Luc Van Bellegem; Jean De Lescluze; **LNE:** Philippe Van Haver, Martine Swerts, Katrien Oorts, Jan Vereecke; Vlaams Energieagentschap: Jan Vereecke; VREG: Jimmy Loodts; INBO: Janine van Vesse; OVAM: An Van Pelt; VLM: Sofie Ducheyne, Koen Desimpelaere; VMM: Line Vancraeynest; **MOW:** Wilfried Goossens, Frank Mostaert, Lieve Van de Water, Marleen Govaerts, Steve Timmermans, Kimberley Vandamme, Werner Van Den Eynde; **RWO:** Sofie Houvenaghel, Luc Tack, Ronald van Paassen, Marnix Pieters, Ann Beckers; agentschap Onroerend Erfgoed: Peter Putteman; **IMEC:** Mieke Van Bavel, Katrien Marent; **VIB:** Jo Bury, Lieve Ongena; **VITO:** Dirk Fransaer, Kristine Verheyden; **iMinds:** Karen Boers, Jothi Blontrock; **KMDA:** Dries Herpoelaert, Zjef Pereboom, Ann Mariën; **KANTL:** Marijke De Wit; **Aquafin:** Fatima Bounda; **ECOOM:** Koenraad Debackere.

Colofon

De Speurgids Ondernemen & Innoveren is een publicatie van het departement Economie, Wetenschap en Innovatie van de Vlaamse overheid.

Afdeling Kennisbeheer
Pascale Dengis, afdelingshoofd
Koning Albert II-laan 35, bus 10
1030 Brussel

Tel.: 02 553 58 92
speurgids@ewi.vlaanderen.be
www.speurgids.be

Samenstelling en redactie:
Dietrich Van der Weken, Monica Van Langenhove, Peter Viaene
en Pascale Dengis

Verantwoordelijke uitgever:
Dirk Van Melkebeke, Secretaris-generaal

Overname is alleen toegestaan met bronvermelding. Het departement EWI aanvaardt geen aansprakelijkheid voor het gebruik van de in deze uitgave opgenomen informatie.

Vlaamse overheid

D/2013/3241/154

Vlaamse overheid
Departement Economie,
Wetenschap en Innovatie
Koning Albert II-laan 35 bus 10
1030 Brussel
info@ewi.vlaanderen.be
www.ewi-vlaanderen.be

